HITLERS Derde Rijk

Nummer 13

Alle verschrikkelijke geheimen onthuld

Hitler
en de Endlösung

Oorlog in de lucht
De verdediging van Duitsland

Moord gerechtvaardigd
Executies in het Derde Rijk

Zonder hoop
Het leven in de kampen

Julius Streicher
Jodenhater uit Neurenberg

HITLERS Derde Rijk

Deel 13 Inhoud

Geheim Hitler-archief 67 t/m 72

Hitler en Endlösing

De Holocaust 73 t/m 78

Zonder hoop: Het leven in de kampen

In het Derde Rijk 69 t/m 74

Kracht door vreugd

Nazi Verschrikkingen 65 t/m 68

Executies

Hitlers handlangers 47 t/m 50

Julius Streicher

Hitlers veldslagen 89 t/m 96

Luchtverdediging van het rijk

Hitlers oorlogsapparaat 85 t/m 90

Pistolen en machinepistolen

Nazi-symbolen 51 t/m 54

SS-documenten

A tot Z van het Derde Rijk 49 t/m 52

Kampfbund - Kersten, Felix

Fotoverantwoording:
Geheim Hitler-Archief 67: Aerospace publishing, Popperfoto; **Geheim Hitler-Archief 68-69:** AKG London, Aerospace (2), AKG; **Geheim Hitler-Archief 70:** Aerospace; **Geheim Hitler-Archief 71:** Sud-deutscher Verlag (2), Aerospace. **Nazi Verschrikkingen 65:** CTK Foto Prague; **Nazi Verschrikkingen 66:** Popperfoto; **Nazi Verschrikkingen 67:** US Holocaust Memorial Museum, Sud-deutscher, Popperfoto, Topham Picturepoint; **Nazi Verschrikkingen 68-69:** AKG, Sud-deutscher, Popperfoto, AKG; **In het Derde Rijk 69:** Suddeutscher; **In het Derde Rijk 70:** Topham, Sud-deutscher; **In het Derde Rijk 71:** AKG, Sud-deutscher; **In het Derde Rijk 72:** Suddeutscher (3); **In het Derde Rijk 73:** Aerospace, Sud-deutscher; **In het Derde Rijk 74:** Sud-deutscher (2), Aerospace, AKG. **De Holocaust 73:** Topham; **De Holocaust 74:** Popperfoto, Aerospace; **De Holocaust 75::** Topham, Aerospace; **De Holocaust 76:** Aerospace; **De Holocaust 77:** Topham, USHMM; **De Holocaust 78:** USHMM (2), Aerospace, Popperfoto. **Hitlers Handlangers 47-48:** USHMM; **Hitlers Handlangers 49:** Aerospace (2), Topham; **Hitlers Handlangers 50:** Aerospace. **Hitlers Veldslagen 89-90:** Aerospace; **Hitlers Veldslagen 91:** Aerospace, Sud-deutscher; **Hitlers Veldslagen 92-94:** Aerospace; **Hitlers Veldslagen 95:** Aerospace (2), AKG; **Hitlers Veldslagen 96:** AKG, Aerospace. **Hitlers Oorlogsapparaat 85-90:** Aerospace. **Nazi symbolen 51:** Aerospace, USHMM; **Nazi symbolen 52-54:** Aerospace. **A-tot-Z 49-52:** Aerospace, AKG, Popperfoto, Topham.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt in welke vorm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Midsummer Books Ltd. en Maxwell B.V. Alle rechten voorbehouden. Deze uitgave mag niet in gewijzigde vorm of tegen een hogere prijs dan de aanbevolen verkoopprijs uitgeleend, wederverkocht, verhuurd of op andere wijze op commerciële basis aangeboden worden.

© 2002 Maxwell B.V.
© 2001 Midsummer Books
Brightstar Publishing plc. 2001

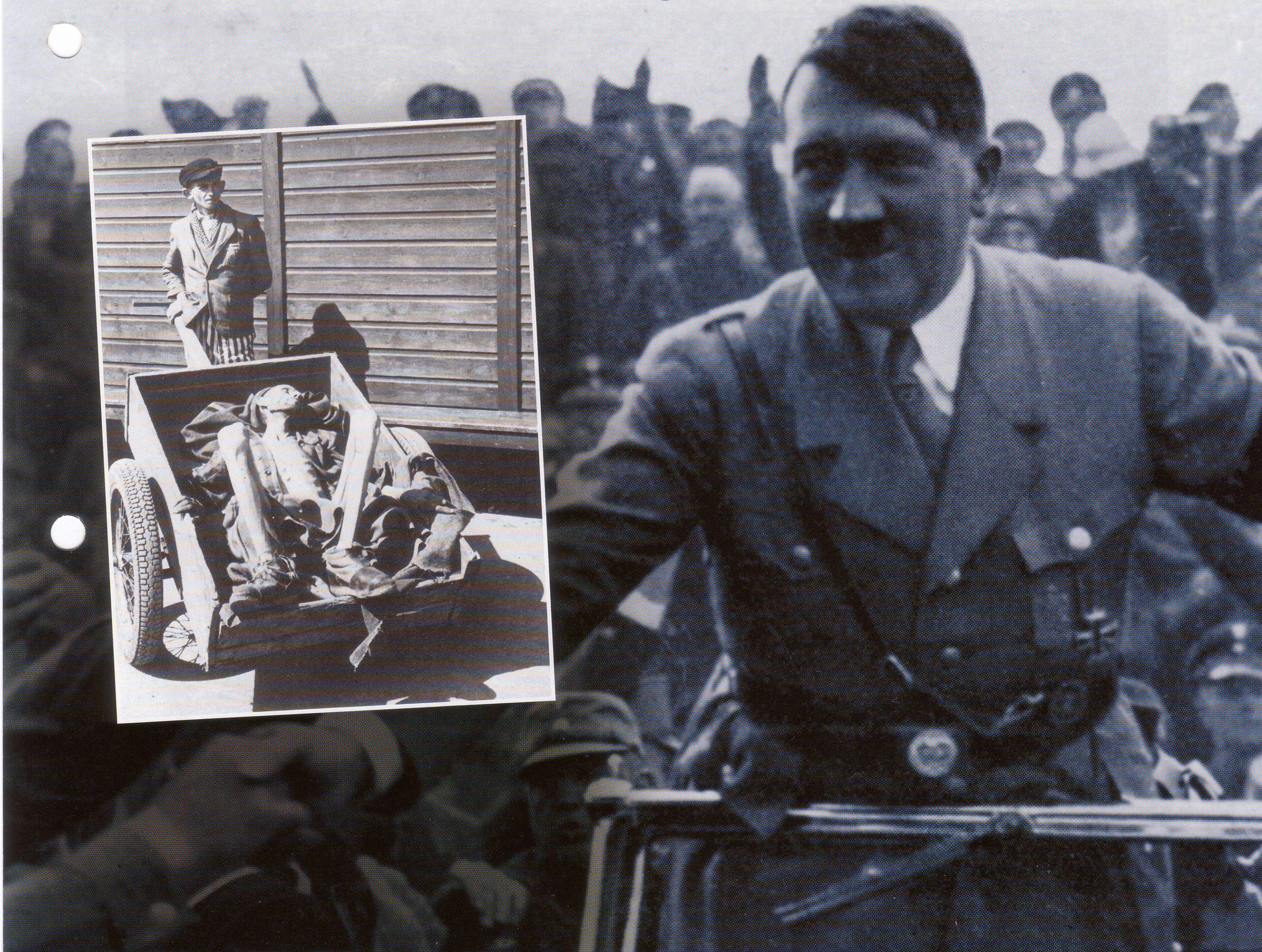

Hitler en de Endlösung

Er zijn geen bewijzen van een document waarin Adolf Hitlers bevel tot implementatie van de 'definitieve oplossing' van het jodenvraagstuk zwart op wit vervat is. Maar niemand kan geloven dat de uitroeiing van de Europese joden had kunnen plaatsvinden als hij daar niet zelf opdracht voor had gegeven.

Boven:
Op 30 januari 1939 sprak Hitler de Reichstag toe. "Als de internationale joodse financiers in en buiten Europa erin slagen de naties wederom in een wereldoorlog te storten," zei hij, "dan is het resultaat niet de overwinning van het bolsjewisme en daarmee van het jodendom, maar de uitroeiing van het joodse ras."

WIST Hitler van de holocaust? Dit lijkt een belachelijke vraag. Maar toch is sinds 1960 regelmatig de stelling geponeerd dat de Führer niet op de hoogte was van de moord op 6 miljoen joden en vele miljoenen Russische krijgsgevangenen. Hier is zelfs een hele nieuwe richting binnen de geschiedschrijving door ontstaan: er zijn hele boeken gewijd aan het analyseren van de methodes en motieven van degenen die de holocaust 'ontkennen'. Soms worden dergelijke uitspraken zuiver gedaan omdat sensatie nu eenmaal goed verkoopt; anderen vertellen met opzet aan de neonazi's van onze tijd wat ze graag willen horen.

Elke dictator, elke absolute heerser heeft zijn trouwe onderdanen die weigeren te geloven dat hun geliefde leider iets slechts gedaan heeft. 'Verdorven adviseurs' krijgen al sinds het begin van de politieke geschiedenis de schuld. Zo treft men tegenwoordig ook weer voorsprekers van het beruchte Russische goelagsysteem aan in het postcommunistische Rusland. Niet de Russische concentratiekamp-commandanten, die nog steeds van hun pensioen genieten, maar een generatie oprechte communisten houdt vast aan het geloof dat Stalin van niets wist. Aanvaarden dat hij de kwade genius achter het systeem was zou hun 'geloof' ondermijnen.

Wannsee

Op 31 juli 1941, waarschijnlijk na een ontmoeting met Hitler, gaf Hermann Goering aan Reinhard Heydrich de taak voorbereidingen te treffen voor de "definitieve oplossing voor het Europese jodenvraagstuk".

Hitler had besloten dat men niet langer zou proberen de joden te laten emigreren. De joden moesten nu naar het Oosten overgebracht worden, om daar uiteindelijk uitgeroeid te worden. Dit beleid bracht enorme logistieke problemen met zich mee.

Op 29 november deed Heydrich de uitnodigingen uitgaan voor een conferentie over de 'Endlösung'. De genodigden waren vertegenwoordigers van het rijksministerie voor de bezette gebieden in het Oosten, het rijksministerie van binnenlandse zaken, het ministerie van buitenlandse zaken, de Parteikanzlei, de Reichskanzlei, het rassen- en herhuisvestingsbureau, het hoofdkantoor van de Reichssicherheitdienst en de commandanten van de veiligheidspolitie en de SD voor het rijkscommissariaat Ostland en de Generalgouvernement in Polen. Men moest verplicht aanwezig zijn om 12 uur 's middags op 9 december 1941. Voor eten en drinken zou gezorgd worden. De datum werd later naar 20 januari 1942 verschoven omdat de Japanners Pearl Harbor aanvielen.

In de eerste 40 minuten ging het gesprek over transportkwesties en dwangarbeid. Daarna werden de criteria voor deportatie vastgesteld - ook halfjoden moesten eraan geloven.

Binnen een tijdsbestek van minder dan 90 minuten, waren de principes voor de implementatie van de 'Endlösung' vastgelegd en was over miljoenen mensen de doodstraf uitgesproken.

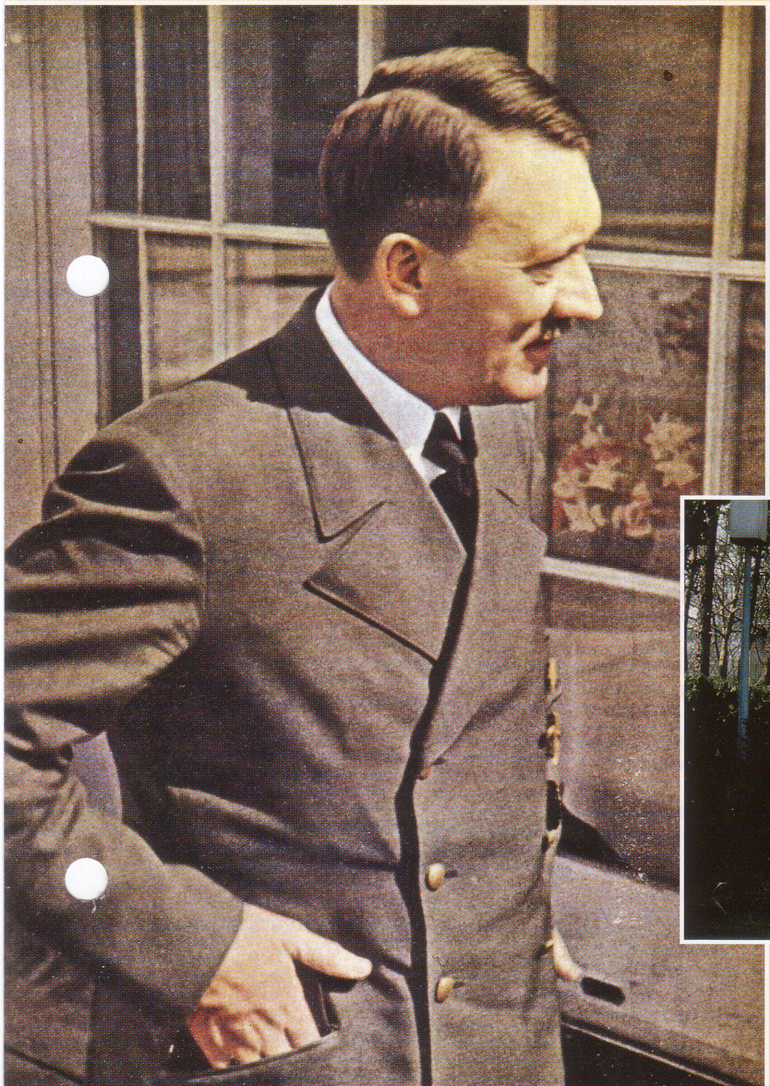

Boven:
Reinhard Heydrich, de 'meester van de terreur', sprak tijdens zijn opening van de conferentie de woorden, "bij deze definitieve oplossing voor het Europese jodenvraagstuk zijn zo'n elf miljoen joden betrokken". Daarna probeerde hij tijdens de rest van de vergadering de stenografe te verleiden. Waarschijnlijk was hij daardoor zo ontspannen en zo goed gehumeurd.

Links:
Diverse getuigen verklaarden in Neurenberg dat ze 'gehoord' hadden over Hitlers bevel voor de Endlösung, maar niemand gaf toe het daadwerkelijk gezien te hebben. In ieder geval was de structuur binnen de nazi-staat zo dat Hitler de enige persoon was die toestemming gegeven kon hebben voor een beleid dat zo'n zware aanslag was op de steeds schaarsere middelen van het Duitse rijk.

Hieronder:
De villa in Wannsee ontsnapte aan de vernietiging van Berlijn.

De discussie over wanneer Hitler het lot van de joden bezegelde, is fel. Volgens sommigen was dit pas in december '41. In Himmlers dagboek staat na een ontmoeting met Hitler in de Wolfsschanze op 18 december: "Jodenvraagstuk - uitroeien zoals de partizanen".

DE ONTBREKENDE HANDTEKENING

Hitler wist hoe hij dit fenomeen kon misbruiken. Zoals zijn verdedigers tot in den treure aanvoeren, is er geen document met zijn handtekening waarin opdracht wordt gegeven voor de slachting, terwijl dit wel bestaat voor het 'Kommissarbefehl': het bevel aan het Duitse leger om alle gevangen genomen Russische politieke officieren te vermoorden, of de 'commando-order' die de geallieerde speciale eenheden eenzelfde lot toebedeelde. Maar dat was Hitlers manier. Hij startte - en eindigde - het euthanasieprogramma *Aktion T4* via een mondeling bevel aan SS-dokter Karl Brandt. Hetzelfde deed hij met de Endlösung.

De grootschalige moord op verstandelijk en lichamelijk gehandicapten die georganiseerd werd door Dr. Brandt was in allerlei opzichten een voorbode van de holocaust. De hele kwestie werd met eufemismen beschreven: zo was 'definitieve medische hulp' de standaardterm voor dodelijke injecties of vergassing. En toen de oorlog zich tegen Duitsland keerde, begon men de documentatie die zo zorgvuldig was bijgehouden door de desbetreffende instanties systematisch te vernietigen. Het echte aantal doden van zowel *Aktion T4* als de holocaust zal nooit bekend worden omdat er zoveel documenten verbrand zijn. In het geval van de vernietigingskampen liet Hitler ook de feitelijke locaties met de grond gelijkmaken. De massagraven werden leeggemaakt en de lijken verbrand. Treblinka was onder een verse laag zand en jonge boompjes verdwenen toen het Rode Leger ter plekke arriveerde; gelukkig waren de Russen nog net op tijd om de waarheid te achterhalen.

Hitlers eerste toespraken, zijn boek *Mein Kampf* en zijn politieke testament uit 1945 draaiden allemaal om dezelfde thema's. Aan de basis van zijn 'wereldbeeld' stond het idee dat Duitsland te duchten zou hebben van een internationale joodse bedreiging: Door joden gecontroleerde regeringen bedreigden het land van buitenaf; Duitse joden vormden een interne bedreiging door hun macht in het Duitse bedrijfsleven, hun overmatig hoge invloed in de media, de kunst en de universiteiten en - bovenal - door gemengde huwelijken met 'pure' ariërs.
De zuiverheid van het Duitse ras werd hierdoor bedreigd.

RASSENOORLOG

Hitler liet nooit twijfel bestaan over zijn plannen om de oorlog te verklaren aan het joodse ras. Toch is het niet verrassend dat de westerse wereld zijn woorden niet letterlijk wilde geloven. Zelfs toen ze geconfronteerd werden met ooggetuigen die ontsnapt waren uit het door de Duitsers bezette Polen, konden hooggeplaatste Amerikaanse joden niet geloven wat ze hoorden. Slechts weinig politieke leiders van voor 1939 zagen in hoe gevaarlijk Hitler werkelijk was. Dit is niet alleen tekenend voor hun naïviteit, maar ook voor Hitlers vaardige misleidingskunsten. Hij kon zich prima voordoen als een redelijk staatsman, waarmee men goed zaken kon doen. Hij was een geslaagd acteur. Bovendien liet hij de gevoeligste stukken uit *Mein Kampf* uit de Engelse vertaling verwijderen, inclusief zijn opmerkingen over het met gifgas doden van de joden.

De systematische moord op miljoenen mensen in speciaal ingerichte vernietigingskampen was

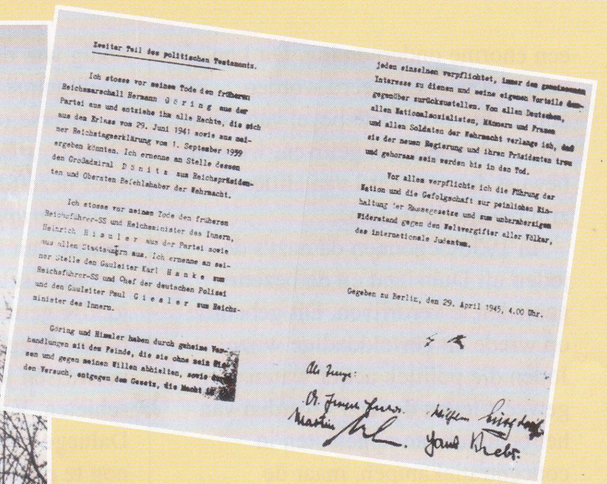

Zweiter Teil des politischen Testaments.

Ich stosse vor meinem Tode den früheren Reichsmarschall Hermann G ö r i n g aus der Partei aus und entziehe ihm alle Rechte, die sich aus dem Erlass vom 29. Juni 1941 sowie aus meiner Reichstagserklärung vom 1. September 1939 ergeben könnten. Ich ernenne an Stelle dessen den Großadmiral D ö n i t z zum Reichspräsidenten und Obersten Befehlshaber der Wehrmacht.

Ich stosse vor meinem Tode den früheren Reichsführer-SS und Reichsminister des Innern, Heinrich H i m m l e r aus der Partei sowie aus allen Staatsämtern aus. Ich ernenne an seiner Stelle den Gauleiter Karl H a n k e zum Reichsführer-SS und Chef der deutschen Polizei und den Gauleiter Paul G i e s l e r zum Reichsminister des Innern.

Göring und Himmler haben durch geheime Verhandlungen mit dem Feinde, die sie ohne mein Wissen und gegen meinen Willen abhielten, sowie durch den Versuch, entgegen dem Gesetz, die Macht ...

jeden einzelnen verpflichtet, immer dem gemeinsamen Interesse zu dienen und seine eigenen Vorteile demgegenüber zurückzustellen. Von allen Deutschen, allen Nationalsozialisten, Männern und Frauen und allen Soldaten der Wehrmacht verlange ich, daß sie der neuen Regierung und ihrem Präsidenten treu und gehorsam sein werden bis in den Tod.

Vor allem verpflichte ich die Führung der Nation und die Gefolgschaft zur peinlichen Einhaltung der Rassegesetze und zum unbarmherzigen Widerstand gegen den Weltvergifter aller Völker, das internationale Judentum.

Gegeben zu Berlin, den 29. April 1945, 4.00 Uhr.

Als Zeuge:

Boven:
Hitlers erfenis was vergif. De laatste woorden van zijn testament waren, "Ik eis van de leiders van de natie ... zich onbarmhartig te verzetten tegen de wereldwijde vergiftigers van alle volken, het internationale jodendom". 24 uur later was de Führer dood.

Links:
Door de royalty's van** Mein Kampf **werd Hitler een rijk man. Het boek bevestigt zijn haat tegen de joden. Uit dit boek blijkt dat Hitler al vanaf zijn begindagen de joden wilde uitroeien. Het is daarom niet verwonderlijk dat dit ook daadwerkelijk plaatsvond toen hij aan de macht kwam.

Laatste Testament

HITLER had zijn eigen logische en consistente wereldbeeld waarvan hij nooit afweek. Hij geloofde dat de ariër altijd vocht tegen de jood voor heerschappij over de wereld en dat, als de jood won, dit het einde zou betekenen voor de mensheid.

Al in 1919 zou hij gezegd hebben dat de invloed van het jodendom zou "leiden tot de raciale tuberculose van de mensen". Zijn meningen werden alleen nog maar extremer. In 1922 verklaarde hij: "Zodra ik aan de macht ben, laat ik galg na galg oprichten. Daaraan worden de joden een voor een opgehangen. Ze blijven daar hangen totdat ze gaan stinken".

In zijn politieke manifest 'Mein Kampf' houdt hij deze stelling vol. Tijdens zijn politieke carrière daarna stemde hij de mate waarin hij zijn antisemitische gevoelens ventileerde altijd af op zijn publiek en op zijn politieke doelen van dat moment. Maar het antisemitisme speelde bij hem altijd een rol en bleef de kern van zijn wereldbeeld.

Toen hij eenmaal de dictatoriale macht had in Duitsland, waren de dagen van de Europese joodse gemeenschap geteld. Zelfs terwijl de nederlaag onafwendbaar was in 1945, eiste hij vanuit zijn bunker dat zijn volgelingen tegen deze taaie vijand zouden blijven vechten.

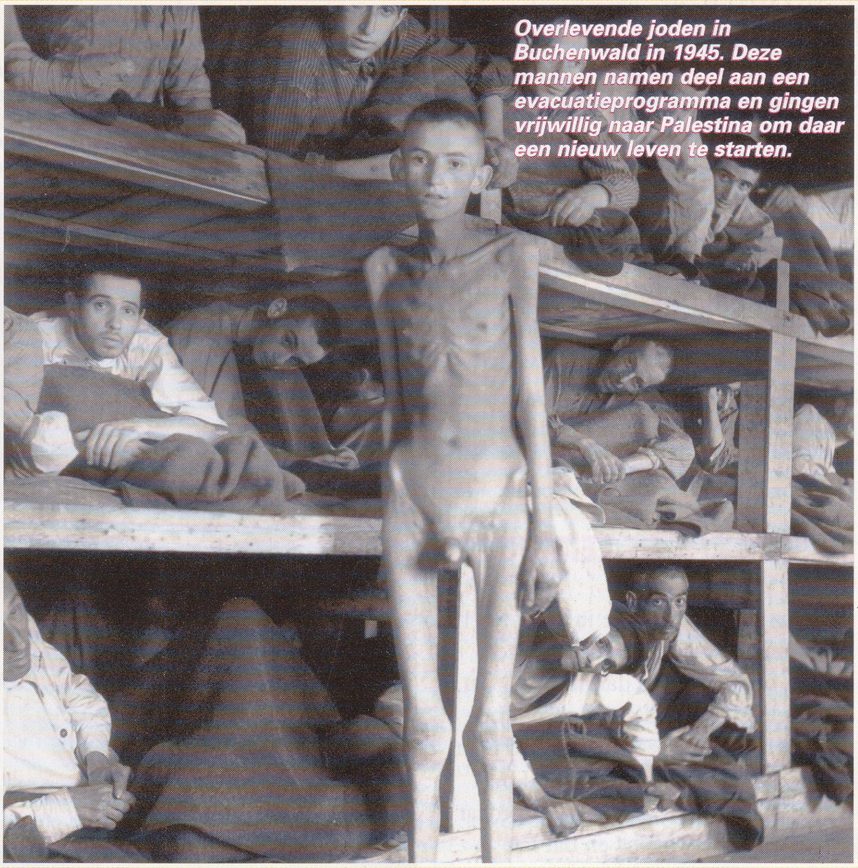

Overlevende joden in Buchenwald in 1945. Deze mannen namen deel aan een evacuatieprogramma en gingen vrijwillig naar Palestina om daar een nieuw leven te starten.

een enorme onderneming. Dit kon echt niet georganiseerd worden zonder het expliciete bevel van Hitler. Wie iets anders wil geloven, weigert bewust de ware aard van Hitler en zijn regime in te zien.

In 1938 begonnen de nazi's de joden uit Duitsland en de bezette gebieden te verdrijven. Dit gebeurde op wrede en gewelddadige wijze. Joden die politiek actief waren geweest tegen de nazi's werden van het begin af aan opgesloten in concentratiekampen, maar de oorspronkelijke bedoeling lijkt te zijn geweest de rest van de joodse bevolking naar het buitenland te verdrijven, in plaats van het hele ras te vermoorden. Met het uitbreken van de oorlog kwam er een einde aan de plannen om de joden naar Madagascar of naar andere exotische locaties te verbannen. Door de verovering van Polen viel nu ook de grootste concentratie van joden in Europa binnen het nieuwe nazi-rijk.

Voor zover uit bewijsmateriaal opgemaakt kan worden, was de lente van 1941 het moment waarop de genocide staatsbeleid werd. Hitlers legers leken onoverwinnelijk. Zij hadden alle tegenstanders van de kaart geveegd. De Britten verschansten zich op hun eiland en Hitler snapte niet waarom ze niet met hem wilden onderhandelen. In december 1940 vaardigde Hitler een voorbereidend bevel uit voor de invasie van Rusland, waarmee hij het 'joods-bolsjewistische' regime wilde wegvagen en van Oost-Europa een Duitse kolonie wilde maken. In de eerste maanden van 1941 bereidde Himmler zijn *Einsatzgruppen* voor. Deze doodseskaders zouden het Duitse leger volgen in Rusland met als doel alle communistische functionarissen en joden te doden.

DE SS NEEMT DE LEIDING OVER

Generaal Jodl vaardigde in april 1941 instructies uit voor het Duitse leger waarin bepaald werd dat het leger het voor het zeggen had aan de frontlinie en dat Himmler zeggenschap had over de veroverde gebieden. Er werd bij vermeld dat dit meer was dan 'zomaar een gewapend conflict' en dat het nodig was de 'joods-bolsjewistische intelligentsia' uit te roeien.

Diverse regimenten *Ordnungspolizei* werden geselecteerd voor dezelfde taak als de *Einsatzgruppen*. Tegelijk met de invasie van Rusland begon ook de systematische moord op complete joodse gemeenschappen in Polen. De beulen kregen opdracht alle volwassen joodse mannen dood te schieten. Volgens Himmler en Walter Daluege besloten ze hiertoe omdat dit nog te rechtvaardigen was. Het Duitse leger nam tijdens de eerste dagen van de invasies in Frankrijk in 1870 en 1914 immers ook burgers in gijzeling en doodde die uiteindelijk. In 1941 werd het zogenaamd gedaan als afschrikking om eventueel verzet in de kiem te smoren. Himmler wilde zien hoe ver zijn mannen zouden gaan. Eind 1941 roeiden ze al volledige gemeenschappen uit inclusief de vrouwen, kinderen en baby's. Hij had zijn mannen goed ingeschat.

Himmler reisde veel omdat hij dergelijke orders liever persoonlijk doorgaf dan via de telegraaf of de radio. De Reichsführer reisde dwars door de bezette gebieden met zijn persoonlijke trein of vliegtuig. Geschreven orders en mondelinge instructies bevatten nog altijd veel eufemisme. Toen een partijfunctionaris aan Himmler vroeg waar de zogenaamde 'herhuisvesting van de joden' moest plaatsvinden, antwoordde Himmler 'herhuisvesting in een andere wereld.'

EEN ZWARTE PAGINA

Nu hij de gruwelijke gebeurtenissen in gang gezet had, concentreerde Hitler zich helemaal op de oorlog tegen Rusland. De rassenoorlog werd gevoerd door Himmler, Heydrich en Daluege. De holocaust ontwikkelde zich tot een openbaar geheim, volledig geënsceneerd door de SS. Of Himmler nog steeds geloofde dat Duitsland de oorlog zou winnen, toen hij in 1943 de SS-officieren in Posen toesprak, is onbekend. Hij beschreef de Endlösung als een 'glorieuze pagina die nooit bijgeschreven kan worden in de geschiedenisboeken'. Maar de intentie om de holocaust een geheim te laten, was al vanaf het begin aanwezig. Als Hitler de Tweede Wereldoorlog gewonnen had, dan was het verhaal van de Endlösung waarschijnlijk helemaal uit de geschiedenisboeken gewist.

Hieronder:
Het exacte aantal joodse slachtoffers van de Endlösung kan niet becijferd worden. De uitstekende administratie van de Duitsers lichtte echter een tipje van de sluier op. De dossiers van de* Einsatzgruppen *en de bescheiden over de transporten naar de vernietigingskampen, plus opsporingsrapporten van na de oorlog leidden tot een cijfer van ongeveer 5 à 6 miljoen mensen.

Gevangenen die in april 1945 in Buchenwald bevrijd werden zijn stille getuigen van de jaren van martelingen en honger waaraan zij onderworpen werden in naam van de Führer en het nationaal-socialisme.

ZONDER HOOP:
Het leven in de kampen

HET concentratiekampsysteem werd geleidelijk aan opgebouwd nadat de nazi's aan de macht kwamen in januari 1933. Tegen het Duitse volk vertelde men dat de kampen niet meer waren dan een verlengstuk van het bestaande gevangenissysteem, waarin asociale elementen werden vastgehouden totdat ze gerehabiliteerd waren. Uiteindelijk groeiden deze eerste kampen uit tot enorme complexen voor industriële 'etnische zuivering'. De kampen boden onderdak aan Duitsers en burgers uit bezet Europa die als vijanden van het Derde Rijk werden gezien. De meeste gevangenen kwamen in de kampen om het leven door honger, zware arbeid, mishandeling, medische experimenten of vergassing.

DE EERSTE GEVANGENEN

De nazi's arresteerden vier categorieën mensen: politieke tegenstanders, leden van 'lagere rassen', misdadigers en 'ontheemden' waarvan men dacht dat ze zich niet aan het beleid conformeerden. Onder deze vier categorieën vielen ook de vrijmetselaars, Jehova-getuigen, vakbondsmensen, zigeuners - Sinti en Roma - homoseksuelen, kruimeldieven en joden en iedereen die zich daarmee ophield. De misdadigers werden in twee groepen verdeeld: de *Befristete Vorbeugungshäftlinge* of BV - recidivisten die voor een beperkte tijd in preventieve hechtenis zaten. Misdadigers die een volledige straf uitzaten stonden bekend als *Sicherungsverwahrte* of SV. De gevoelens van antisemitisme, mensenhaat, een verlangen naar orde tegen elke prijs en racisme die ten grondslag lagen aan deze arrestaties waren niet uniek voor Duitsland, maar bestonden overal in Europa. De Duitsers maakten hier heel slim gebruik van tijdens de oorlog. Zo werden er in Zweden vanaf de jaren 30 tot de jaren 70 sterilisaties uitgevoerd op verstandelijk gehandicapten, etnische groeperingen en 'anti-sociale' vrouwen en mannen.

De Duitsers waren niet de eersten die hun tegenstanders in concentratiekampen opsloten, maar de slechte omstandigheden in de nazi-kampen waren nog nooit eerder vertoond.

DE EERSTE KAMPEN

Tussen 1933 en 1945 bestonden er grote verschillen in het leven in de diverse kampen voor zowel de staf als de gevangenen. Onder de eerste kampen die in 1933 ingericht werden, waren Esterwegen en Dachau. Deze werden geleid door de *Sturmabteilung*, de SA. Er waren andere kampen, zogenaamde *Wilde Lager* of 'wilde kampen', die ingericht waren door politiefunctionarissen of hogere nazi's.

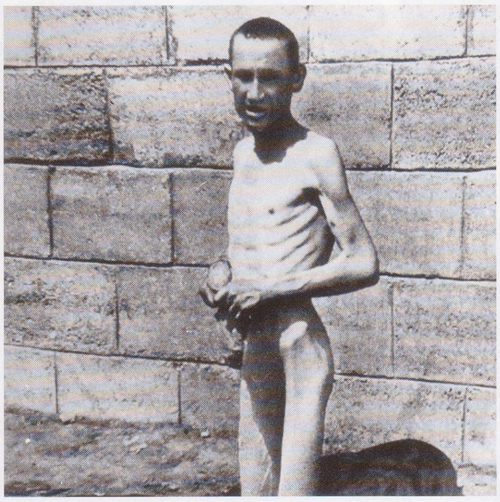

Links:
De eerste concentratiekampen werden door de nazi's afgeschilderd als harde, eerlijke detentieplekken waar 'overtreders' zich door hard te werken konden rehabiliteren.

Boven:
De waarheid was heel anders. Naar een kamp gestuurd worden betekende vaak een doodvonnis, vooral nadat de oorlog uitbrak. De gevangenen kregen veel te weinig te eten en medische verzorging bestond er niet.

De meeste van deze kampen werden gesloten nadat de eerste golf arrestaties over was. Tegen het Duitse publiek vertelde men dat de kampen nodig waren voor het herstel van de openbare orde en de veiligheid, hetgeen juridisch toegestaan was krachtens artikel 48 van de grondwet van de Weimarrepubliek. Met een wet van 28 februari 1933 werden een aantal bepalingen uit de grondwet buiten werking gesteld waardoor *Schutzhaft* (beschermende hechtenis) mogelijk werd voor dissidenten.

Omdat de meeste mannen die als bewakers of kampleiders in de kampen werkten in het leger gediend hadden, beschouwden zij het Keizerlijke Duitse Leger als hun model voor de structuur van de kampen. Dit uitte zich in langdurige appèls waarbij de gevangenen in de houding stonden en hun nummer moesten schreeuwen zodra dat werd afgeroepen, en in zware fysieke training die bedoeld was om de gevangenen uit te putten en te vernederen.

VOOROORLOGSE ORGANISATIE

Voor de formele organisatie- en bewindstructuur van de kampen voor en tijdens de oorlog was Theodor Eicke grotendeels verantwoordelijk. Deze voormalige politieman had de leiding over Dachau vanaf juni 1933. In april 1934 benoemde Heinrich Himmler Eicke tot Inspecteur van de Concentratiekampen en de *SS-Totenkopfverbände*.

Eicke stelde gedetailleerde regels op voor eenzame opsluiting, lijfstraffen, reprimandes en waarschuwingen. Hij vertelde zijn bewakers dat elke vorm van medelijden voor staatsvijanden SS'ers onwaardig was. SS'ers die te zacht van aard waren konden beter “snel naar een klooster verkassen”. Hij zei dat hij alleen harde, meedogenloze mannen kon gebruiken die alle orders gehoorzaamden. Eicke bedacht de wrede, misleidende spreuk *Arbeit Macht Frei* die boven de hekken van een groot aantal concentratiekampen werd aangebracht. Dit hield de illusie in stand dat de kampen bedoeld waren als hervormingscentra en dat de gevangenen hun vrijlating konden verdienen. De gewone kampen werden voor de oorlog, met uitzondering van Dachau, geleid door een SS-officier in de rang van kolonel of majoor. Dit waren onder andere de kampen Buchenwald, Sachsenhausen, Belsen, Gross-Rosen, Mauthausen in Oostenrijk en het voormalige fort Theresienstadt in Tsjecho-Slowakije. Onder deze officier was het kamp dan gestructureerd in compagnies die geleid werden door een kapitein of luitenant, terwijl de verschillende blokken onder toezicht stonden van een Kapo of een oudere gevangene. In sommige kampen bouwden de Kapo's hele rijkjes op met hun eigen ondergeschikten.

GEVANGENEN GEREGISTREERD

Na aankomst werd er bij de gevangenen die als dwangarbeiders moesten gaan werken een nummer op de linker-onderarm getatoeëerd. Primo Levy, de Italiaanse schrijver die Auschwitz overleefde, herinnerde zich een grote dokwerker die zo vol tatoeages stond dat er op zijn onderarm geen plek meer vrij was voor een nummer. Het hoofd van de gevangenen werd kaalgeschoren, ze moesten hun eigen kleding afgeven en kregen gestreepte gevangenisuniformen en een pet. Op de linkerborst van het jasje en de rechter broekspijp van de broek werd een gekleurde driehoek genaaid die aangaf welke misdaad de gevangene gepleegd had. Alle politieke gevangenen hadden een rode driehoek; misdadigers hadden groen; daklozen zwart;

Hierboven:
De gevangenen in de vooroorlogse kampen brachten hun meeste tijd door met zware arbeid. Hoewel dit in eerste instantie door de SS vooral werd toegepast om de geest van de slachtoffers te breken, kwamen ze er uiteindelijk achter dat deze arbeid ook geld kon opleveren.

Hieronder:
Tijdens de oorlog groeide de kampbevolking explosief, met name door de miljoenen Russische krijgsgevangenen. Een op de twee van deze gevangenen stierf in gevangenschap.

homoseksuelen roze; zigeuners bruin; statenlozen of mensen die geprobeerd hadden uit het Derde Rijk weg te vluchten kregen blauw; violet was er voor Jehova-getuigen en geloofsfundamentalisten. De joden droegen daarnaast nog een gele driehoek. De twee driehoeken vormden samen de davidsster. Joden die de rassenwetten overtreden hadden, hadden een zwarte rand rond de driehoeken.

Naarmate de oorlog vorderde en er ook gevangenen uit bezet Europa werden aangevoerd, ging men gebruikmaken van letters, zoals F voor Frankrijk of P voor Polen. Oorlogsmisdadigers kregen de letter K van *Kriegsverbrecher* terwijl de A van Arbeit aangaf dat iemand gevangen zat vanwege een arbeidsovertreding. Gevangenen met leerproblemen kregen het woord *Blöd* - dom - opgenaaid. In de begindagen van de vooroorlogse concentratiekampen werden sommige gevangenen, zoals de Oostenrijkse psychoanalist Bruno Bettelheim, die in 1938-1939 in Dachau en Buchenwald zat, ook weer vrijgelaten. Aan het einde van de oorlog werden er door de Russen, Britten en Amerikanen gevangenen bevrijd die al van voor 1939 in de kampen zaten. Voor vele anderen was de arrestatie en de reis naar de concentratiekampen het begin van een reis in de *Nacht und Nebel*, waaruit ze nooit meer terugkeerden. De praktijk mensen te laten 'verdwijnen' werd formeel beleid op 7 december 1941 toen Hitler de *Nacht und Nebel Erlass* afkondigde waarin stond dat “personen die de veiligheid van Duitsland in gevaar brengen” niet onmiddellijk geëxecuteerd moesten worden, maar moesten 'verdwijnen'. Tijdens het bestaan van de kampen deden de nazi's hun uiterste best om het eigenlijke doel ervan geheim te houden. Op foto's uit de kampen stonden alleen maar fitte, gezonde mannen in een gevangenisuniform, die onder SS-supervisie in een fabriek werkten. Uit Ravensbrück, dat in 1938 werd ingesteld als vrouwenkamp, kwamen foto's van gevangenen die in een kledingfabriek werkten waar ze bontjassen veranderden.

ENDLÖSUNG

De beslissing die op 20 januari 1942 in Wannsee genomen werd voor implementatie van de *Endlösung* - het plan om de Europese joden uit te roeien - veranderde het karakter van de kampen en stelde de nazi's voor nog grotere problemen om de ware aard van de kampen verborgen te houden.

Toen de deportaties van joden in het kader van 'herhuisvesting' in het Oosten startten en de eerste joden naar de vernietigingskampen Auschwitz-Birkenau, Belzec, Majdanek, Sobibor, Treblinka, Chelmno en Stutthof in Polen gebracht werden, werd het voormalige fort van Theresienstadt in de Bohemen omgebouwd tot een modelconcentratiekamp.

In november 1941 dwong Reinhard Heydrich de 7.000 mensen die in het gebied woonden te verhuizen. Het kamp werd ingericht voor ouden van dagen, oorlogsveteranen, gepensioneerde regeringsfunctionarissen en joden die met ariërs getrouwd waren en kreeg de reputatie een 'modelgetto' te zijn. Het werd gefilmd en het Internationale Rode Kruis bracht er een bezoek. In werkelijkheid was

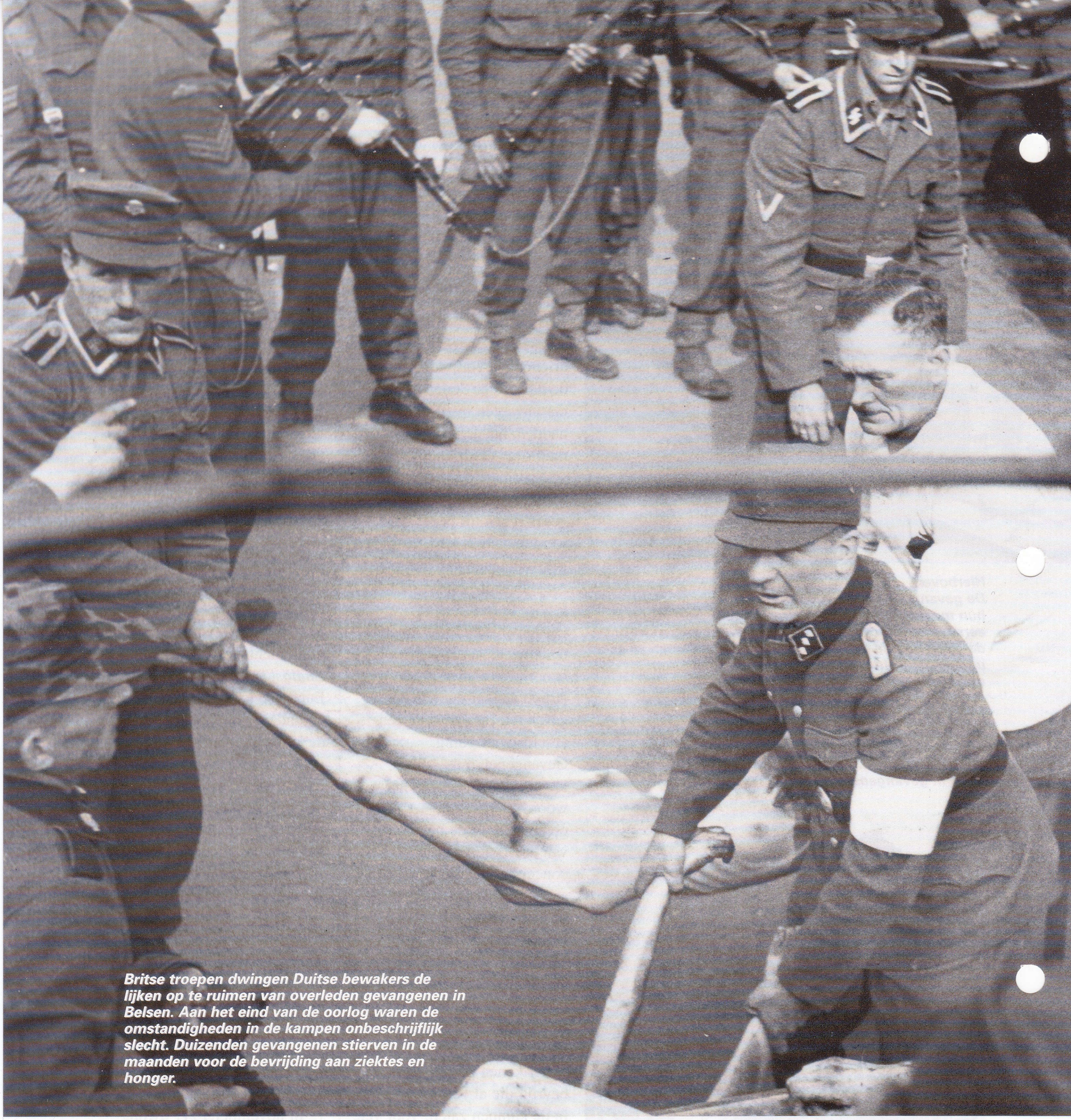

Britse troepen dwingen Duitse bewakers de lijken op te ruimen van overleden gevangenen in Belsen. Aan het eind van de oorlog waren de omstandigheden in de kampen onbeschrijflijk slecht. Duizenden gevangenen stierven in de maanden voor de bevrijding aan ziektes en honger.

Theresienstadt een doorgangskamp waar de gevangenen werden vastgehouden totdat ze doorgestuurd werden naar de vernietigingskampen in het Oosten. Voor de joden uit West-Europa werd de illusie van herhuisvesting zelfs tijdens de treinrit naar de vernietigingskampen volgehouden. Velen van hen reisden in passagierstreinen en hadden geld en reservekleren bij zich. De nazi's traden van het begin af aan al harder op tegen de joden uit Oost-Europa, die altijd als een onderdrukte minderheid geleefd hadden en die vaak het slachtoffer waren geweest van pogroms tegen hun volk. Zij legden hun laatste reis vrijwel altijd af in een overvolle veewagen.

HET LEVEN OF DE DOOD

Op het rangeerterrein bij Treblinka had de commandant van het vernietigingskamp, Franz Stangl, een nepstation laten bouwen met een klok, loketten en bloemen. De kampgevangenen die de kleren en bezittingen van de nieuw aangekomen slachtoffers moesten sorteren, vertelden wel eens hoe welgestelde joden hen vroegen voorzichtig om te gaan met hun netjes opgevouwen kleren. Nadat ze zich hadden uitgekleed, moesten de ongelukkigen die niet geschikt waren om te werken zich 'douchen' in een gecamoufleerde gaskamer. Voor de mannen en vrouwen die wel geschikt waren om te werken, lag er meestal nog een

kort, zwaar leven van enkele maanden in het verschiet. Het leven van de ouderen, zwakkeren en allerjongsten zou een paar uur later in de 'doucheruimte' eindigen.

DWANGARBEIDERS

De gezonde mensen - of zij die kwaliteiten hadden waar de kampstaf of de nabijgelegen fabrieken van konden profiteren, zoals schoenmakers, edelsmeden, chemici, metselaars of elektriciens - werden te werk gesteld. De rantsoenen waren echter zeer karig en de omstandigheden uiterst zwaar. De korte slaapperiode leverde weinig verkwikking op omdat de gevangenen dicht opeengepakt in kooien boven elkaar lagen. Regelmatig werden de zieke arbeiders uitgeselecteerd en naar de gaskamer gestuurd. Het *SS-Wirtschaftsverwaltung-hauptamt* (SS-WVHA) had de leiding over de commerciële activiteiten in de concentratiekampen en verhuurde de gevangen voor 4 tot 8 RM per dag voor 12-urige werkdagen aan de bedrijven. De gemiddelde dwangarbeider in de kampen bleef negen maanden in leven; tegen die tijd had zijn of haar werk de SS zo'n 1.431 Reichsmark opgeleverd.

Overleving was afhankelijk van een aantal dingen. Het hielp als men bij een groep hoorde: de leden van etnische en politieke groepen hielpen elkaar soms en beschermden de zwakkere leden. Maar het kon ook afhangen van iets eenvoudigs als een lepel - een gevangene die er een had kon de dikke, voedzamere substantie onderuit een emmer soep scheppen.

DE BEWAKERS

Het is moeilijk te begrijpen wat de mannen inspireerde die deze kampen leidden. Rudolf Höss, de commandant van Auschwitz, vond zichzelf volstrekt normaal, maar hij combineerde zijn overtuiging dat antisemitisme een soort van ongediertebestrijding was met een autoritaire persoonlijkheid die bevelen tot de letter opvolgde. Franz Stangl van Treblinka zei dat hij het werk kon uitvoeren door zich te distantiëren van de slachtoffers die per trein werden aangevoerd; als hij ze als mensen zag, was het veel moeilijker om ze te vermoorden. Stangl, een voormalige Oostenrijkse politieagent, was medeverantwoordelijk voor de uitvoering van het vooroorlogse euthanasieprogramma in Duitsland. Dit was onderdeel van een programma van rassenveredeling waarmee men de mentaal of fysiek zwakkeren wilde uitroeien om te zorgen dat de natie sterker en gezonder zou worden. Voor iemand die dit accepteerde was de overstap naar het uitroeien van een heel ras dat de gezondheid van Duitsland en Europa bedreigde niet zo groot.

DOODSKOP-ASSISTENTEN

De bewakers in de kampen bestonden uit Oost-Europeanen en Duitsers die te oud waren om aan het front te dienen. Sommigen van hen waren leden van Duitse minderheidsgroeperingen in de Baltische landen of de Oekraïne die zich onderdrukt gevoeld hadden voordat de nazi's kwamen en die nu met alle plezier een andere zwakke groep terroriseerden. Voor deze mannen had een mensenleven geen waarde, maar ze waren niet de puriteinse nazi's waar Himmler van droomde. De meesten van hen waren corrupt en zagen seks, drank en veel geld als de 'voordelen' van hun baan.

Hoewel sommige bewakers aan het eind van de oorlog wisten te ontsnappen, werden er velen in de jaren daarna berecht. Zelfs aan het begin van de 21e eeuw, meer dan een halve eeuw later, is men nog steeds op jacht naar de officieren en mannen van de SS en Gestapo die deze ongekend wrede misdaden pleegden.

Hierboven:
De gevangenen waren meestal in barakken gehuisvest. Voor militair gebruik zouden er zo'n 60 soldaten in dergelijke onderkomens wonen: in de kampen waren ze oorspronkelijk bestemd voor 150 gevangenen, maar aan het eind van de oorlog zaten er soms wel 600 mensen in.

Hieronder:
Het duurde lang voordat de Duitsers beseften dat er een groot potentieel aan gratis arbeid in de concentratiekampen zat. Hier werken vrouwen in Ravensbrück in de schoenenfabriek van het kamp: veel andere gevangenen werden verhuurd aan fabrieken.

LEVEN IN DE DODENKAMPEN

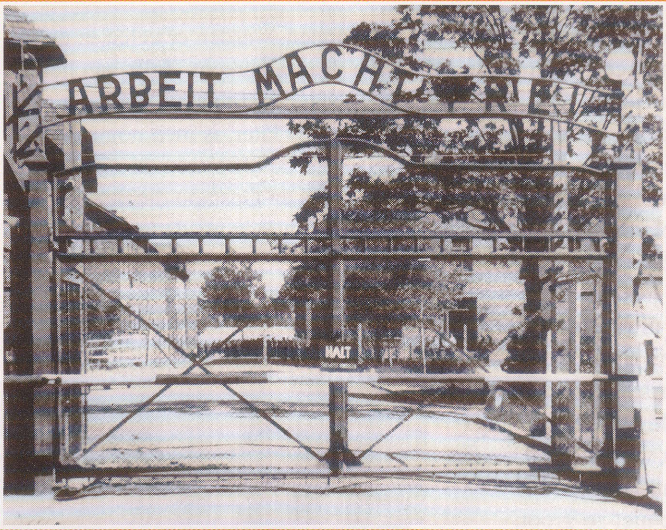

HOEWEL er alleen al in Duitsland meer dan 1100 hoofd- en subkampen waren, waar een leven niets waard was en het sterftecijfer hoog lag, waren er slechts zes locaties die specifiek gericht waren op industriële volkerenmoord. Sommige vernietigingskampen waren meer dan alleen maar een fabriek van de dood: Auschwitz was bijvoorbeeld een uitgebreid complex van kampen en fabrieken die over een groot gebied verspreid waren en waar mijnen en industrieterreinen in heel Silesië onder vielen.

Het leven voor een gevangene was hier waarschijnlijk nog zwaarder dan elders. In andere kampen maakten de bewakers zich nog wel eens zorgen om het welzijn van een arbeider, omdat wie ziek werd vervangen moest worden en het aanbod aan verse gevangenen niet onbeperkt was. In Auschwitz ontbrak dit medeleven volledig. Er was een constante stroom van gedeporteerden die per trein arriveerden en waaruit men nieuwe arbeiders kon selecteren. Ook had men de beschikking over uitgebreide apparatuur om mensen te vermoorden en de lijken op te ruimen. Dit betekende dat de bewakers een gevangene al snel als ongeschikt voor het werk beschouwden: er was altijd wel iemand die zijn of haar plek kon innemen, en het vermoorden en opruimen van wie economisch niet meer interessant was stelde hier niet veel voor.

Boven:
De leus boven de poort van het oorspronkelijke kamp van Auschwitz was "Werk bevrijdt". Werken was inderdaad een van de belangrijkste onderdelen van het kampsysteem: afstompend, uitputtend werk onder supervisie van de wreedste bewakers die de mensheid ooit heeft voortgebracht.

Hierboven:
Het leven in de kampen was afhankelijk van het type kamp waarin men terechtkwam. Bij het selectieproces in Auschwitz werden degenen die geschikt waren om te werken naar een van de fabrieken op of rond het kamp gestuurd: zij hadden hierna gemiddeld nog zo'n negen maanden te leven. Voor degenen die niet geschikt bevonden werden, was dit nog ongeveer een uur.

Rechtsboven:
Soms probeerde men enige beschaving te behouden in de kampen, maar het leven was er zo zwaar dat de meeste mensen zich alleen maar met overleven bezighielden. In Auschwitz hadden de Duitsers echter een kamporkest dat uit gevangenen bestond: hun medegevangenen gingen hun dood tegemoet op de klanken van een Weense wals.

Onder:
Alleen degenen die zich het best konden aanpassen hadden enige hoop op overleving, en dan nog kwam er heel veel geluk bij kijken.

Kracht door vreugd

In 1933 maakten de nazi's van de traditionele socialistische 1-meiviering een officiële nationale feestdag. Werknemers en werkgevers gingen gezamenlijk de straat op om hun solidariteit te vieren en uitgebreid te laten zien hoe enthousiast ze waren over de nieuwe orde.

DE Nazional-Sozialistische *Gemeinschaft Kraft durch Freude* - KdF - was de recreatie-organisatie van de nazi's die tot doel had het moreel van de arbeiders te bevorderen. Deze organisatie was gebaseerd op het initiatief van de Italiaanse fascisten *Dopo Lavoro* en de eerste naam die werd voorgesteld - *Nach der Arbeit* - was een letterlijke vertaling van de Italiaanse naam.

Op 2 mei 1933 leidde Robert Ley met Hitlers toestemming een "actiecommité voor de bescherming van de Duitse arbeid". Hij bezette de kantoren van alle vakbonden en zette de aanvoerders in de gevangenis. Een dag eerder had Hitler 1 mei tot nationale dag van de arbeid uitgeroepen. De 25 miljoen werkgevers en werknemers in Duitsland waren voortaan allemaal 'soldaten van de arbeid'. Hitler identificeerde zich vaak met de werkende massa door naar zichzelf te verwijzen als een 'ex-arbeider'.

FIT OM TE PRODUCEREN

Ley, die bekend stond om zijn gewelddadige antisemitisme en dronkenschap, werd vervolgens het hoofd van het *Deutsche Arbeitsfront* of DAF. Het Deutsche Arbeitsfront was de door de regering gecontroleerde centrale

De Führer gaf zijn mensen opdracht vrolijk te zijn en te produceren. Via een grootschalig programma van publiek vermaak wilden de nazi's de arbeiders naar hun wil vormen.

Boven:
Dr. Robert Ley, het dronken hoofd van het Deutsche Arbeitsfront was de drijvende kracht achter Kraft durch Freude. Hij beloofde dat hij de Duitse arbeiders zou bevrijden van hun minderwaardigheidsgevoelens en een gevoel van Volksgemeinschaft zou ontwikkelen. In tegenstelling tot de loze beweringen van het marxisme beloofde KdF deze woorden waar te maken.

Hieronder:
KdF bedacht steeds weer nieuwe festivals waar de arbeiders zich konden uitleven. Deze parade van een dansgroep in Hamburg in juni 1938 was georganiseerd rond het thema 'Schoonheid en vreugde'.

arbeidsorganisatie. Met geconfiskeerde vakbondsgelden stichtte hij op 30 januari 1934 de organisatie 'Schoonheid van arbeid' gevolgd door de Kdf-beweging later dat jaar. Hitlers instructies aan hem waren eenvoudig."Zorg ervoor dat de zwoegende massa's door ontspanning en recreatie gezond en sterk genoeg blijven om een krachtig beleid uit te voeren". De massa's, de werkmieren in het Derde Rijk, moesten gezond blijven. Een verwijzing naar deze rechtlijnige houding spreekt uit de zeer korte titel van het huisblad van het DAF *Arbeitertum*. De vriendelijker genaamde organisatie Schoonheid van de Arbeid bestond naast de Kdf en organiseerde vakantiereizen, fabrieksfeesten, volksdansen en politieke cursussen.

ONTSPANNING ALS BEDRIJF

KdF was veel groter dan de zusterorganisatie en werd uiteindelijk een zakelijke onderneming. De organisatie was echter niet zelfvoorzienend. In 1933-34 kreeg KdF enorme overheidssubsidies ter waarde van 24 miljoen Reichsmark. In 1935 werd dit verlaagd naar RM 17 miljoen en in 1936 naar 15 miljoen. KdF was onderverdeeld in verschillende afdelingen voor ontspanning, sport, reizen en toerisme en volwassenenonderwijs.

Volgens Ley voorzag KdF in het verlangen van het volk om deel te nemen aan georganiseerde activiteiten. Het enige wat ze nog alleen deden was slapen. Hij verwoordde het botweg als "Wij hebben geen afzonderlijke individuen meer. De dagen dat ieder voor zich kon doen wat hij wilde zijn voorbij".

KdF werd uiteindelijk een enorme vrijetijdsorganisatie met twee nieuwe cruiseschepen, vakantiekampen, goedkope theaterarrangementen en de Volkswagen. Voor de arbeiders in het Derde Rijk was de KdF-organisatie van ongekende waarde: een reisje van een week van Berlijn naar een badplaats aan de Oostzee kostte slechts RM 32, veertien dagen aan het Constance-meer was RM 65 en een reis naar Italië RM 155. In 1935 was het gemiddelde inkomen van een arbeider ongeveer RM 120 per maand.

Hoewel KdF de Duitse arbeiders tal van voordelen bood, werd de organisatie niet door alle Duitsers als de nationaal-socialistische droom gezien. Hoewel KdF eigenlijk voor de arbeiders bedoeld was, waren er hardnekkige klachten te horen dat vermogende burgers veel meer konden profiteren van de vakantie-uitjes. In 1937 analyseerde een Franse journalist aan boord van een KdF-cruiseschip op weg naar Noorwegen de status van de 939 passagiers. Hoewel 56 van hen niet wilden zeggen welk werk ze deden, kwam hij tot de conclusie dat er 217 fabrieksarbeiders waren, 249 managers en ambachtslieden, 202 vrouwelijke werknemers, 187 echtgenotes van werknemers en 28 zelfstandigen. De uitleg van de KdF was dat arbeiders niet per se zwaar lichamelijk werk hoefden te

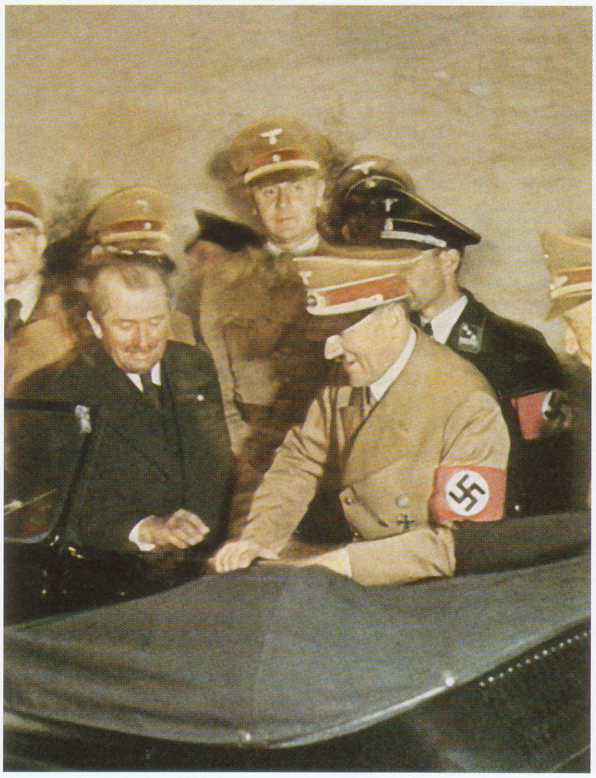

Boven:
De KdF-organisatie was vergeven van de fraude. Het meest beruchte voorbeeld was het misbruik van het geld dat arbeiders spaarden voor de KdF Wagen. Er werden er meer dan 330.000 besteld, maar er werd er nooit een afgeleverd. Hier krijgt de Führer zijn eigen cabriolet voor zijn 50e verjaardag.

Hieronder:
Het woord verspreiden. Vrachtwagens met omroepsystemen staan klaar voor de parade buiten het Berlijnse radiostation in november 1935, ter gelegenheid van de tweede verjaardag van de KdF-organisatie.

verrichten. De DAF zag iedere Duitser die werk verrichte als een arbeider.

DUITSE HUMOR

Toch zijn er diverse gevallen bekend van corruptie en fraude door DAF-functionarissen en bij wijze van grap zei men wel eens dat KdF stond voor *Kind durch Freund* - Kind van een vriend, of *Kotz durchs Fenster* - Kots door het raam.

De Volkswagen, die oorspronkelijk de *KdF Wagen* zou heten, werd in de periode 1933-34 ontworpen door Dr. Ferdinand Porsche, die indertijd als ontwerper voor Daimler-Benz in Stuttgart werkte. Men zegt dat Hitler de ontwerpcriteria voor deze auto bepaalde. Het zou een goedkoop voertuig moeten worden dat ook voor gewone arbeiders betaalbaar was en dat ze op basis van wekelijkse aanbetalingen konden kopen. De auto was immers nog altijd een luxe die alleen de gegoede middenklasse zich kon veroorloven. Hitler kondigde het project in 1935 aan en op 26 mei 1938 legde hij de eerste steen voor een fabriek in Fallersleben bij Braunschweig waar de auto gebouwd zou worden. Meer dan 330.000 arbeiders tekenden in voor de auto en brachten RM 280 miljoen bijeen. Er werden proefmodellen gebouwd, maar tijdens de oorlog concentreerde de fabriek zich op de bouw van de *Pkw Typ 62* en *Typ 82 Kübelwagen,* een 4 x 4-terreinwagen als Duitse equivalent van de Jeep. Sommige VW Kevers die tijdens de oorlog gebouwd werden, werden door het Duitse leger gebruikt, o.a. de 4 x 2 *Pkw Typ 82E/ Typ 51 Limousine*.

INSECT OP WIELEN

De VW Kever is het enige naoorlogse restant van Kraft durch Freude. Het management van de fabriek in Fallersleben bood de fabriek in 1945 aan de Britten aan ter compensatie. Nadat twee Britse officieren het gebombardeerde terrein geïnspecteerd hadden, sloegen ze het aanbod echter af. De eerste VW kwam in 1946 op de markt en was een groot succes. Hij was niet alleen tijdens de oorlog getest, maar met dit luchtgekoelde voertuig, met zijn achterin geplaatste motor, had men in de jaren 30 al 4 miljoen testkilometers gereden.

De sneeuwwitte cruiseschepen van 200.000 ton, de *Wilhelm Gustloff* en de *Robert Ley* voeren naar de Noorse fjorden en Madeira. Deze vaartuigen kenden slechts één klasse; als de reizigers waren aangekomen, werden de hutten door loting verdeeld om zo het gevoel van eenheid en gelijkheid te versterken.

De vakantiegangers zagen niet veel van de landen die ze bezochten, maar legden een volledig georganiseerd programma af onder leiding van politiek getrainde gidsen en officials. De dag begon met ochtendgymnastiek en eindigde met samenzang 's avonds. Als de staf er niet voor zorgde dat iedereen meedeed, dan zorgden overijverige medevakantiegangers daar wel voor. Een meer sinistere groep 'vakantievierders' verscheen op de schepen in de vorm van Gestapo-beambten die onopvallend de passagiers en de bemanning in het oog hielden en die alle vormen van ongewenst gedrag onmiddellijk rapporteerden.

In 1938 gingen 180.000 Duitsers op cruises. De schepen waren ook een waardevolle investering voor

De nazi's zagen al snel in dat de arbeiders hun vrije uren moesten vullen. Een goede vrijetijdsbesteding werd steeds belangrijker naarmate de economische situatie verbeterde.

Ongeorganiseerde vrijetijdsbesteding leverde gevaren op voor de structuur van het dagelijkse nazi-bestaan. Een totalitair bestuur verafschuwt nu eenmaal alle vrijheden. *Ingenieur* Arnhold, een van de eerste KdF-ideologen, schreef dat "veel fysieke, mentale en zenuwactiviteiten zoals muziek, sport, feesten, huiswerk enz. niet betaald worden."

Via KdF kon de overheid rechtstreeks profiteren van de arbeiders door hen een bijdrage te laten betalen voor deelname aan georganiseerde vrijetijdsactiviteiten. Verder kon men de arbeiders via sport doordringen van de overtuiging dat competitie de belangrijkste levensfilosofie was.

Competitie lag immers aan de basis van de nationaal-socialistische ideologie. De Duitse arbeider moest, zoals Konstantin Hierl zei, "een combinatie zijn van een soldaat, een boer en een arbeider."

Het sportbureau van de KdF-organisatie moest voor arbeiders zorgen die fit genoeg waren om akkers te bewerken en tankgreppels te graven en zowel de vlammen van de smidse als van het slagveld te trotseren.

In 1936 werd sport en gymnastiek daarom verplicht gesteld in de fabrieken en moesten alle jeugdige arbeiders twee uur van hun werkweek aan sport besteden.

Van buitenaf leek het of de Duitse arbeiders profiteerden van de gezonde oefeningen en het verbeterde moreel. Zij waren de enigen in Europa die op dergelijke privileges mochten rekenen.

Fit om te Werken

Linksboven en hieronder:
Sport verbroedert. Hier geniet jong en oud van sportbeoefening na het werk. De Duitse vrouwen moesten op die manier meer gaan produceren. Zij werden gezien als broedmachines en goedkope industriële arbeidskrachten.

Links:
Hans von Tschammer und Osten (1887-1943) was de voorzitter van het Duitse Olympisch Comité en leidde de voorbereidingen voor de Olympische Spelen in 1936. Na de spelen wijdde hij zich als hoofd van de Sportafdeling van KdF aan het uitbannen van joodse sporters en aan de algehele fysieke gezondheidsbevordering van de Duitse bevolking.

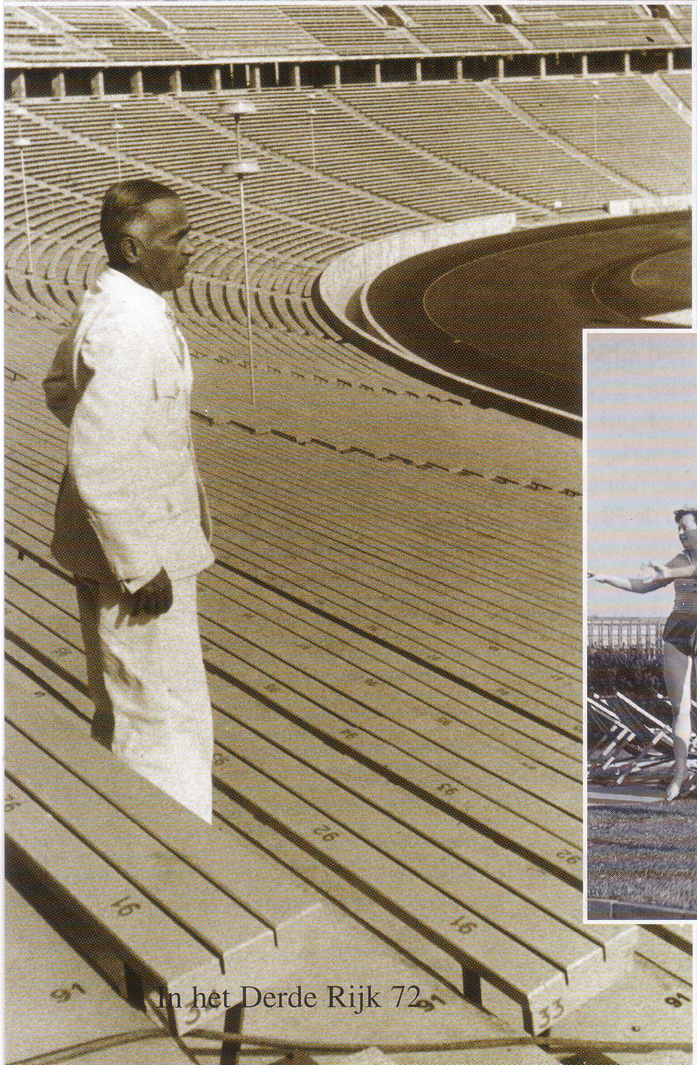

Boven:
Een advertentie voor een show in oktober 1939 in Berlijn. De afdeling* Feierabend *van KdF presenteerde diverse attracties zoals varietéshows, films en concerten. In 1938 organiseerde deze afdeling meer dan 145.000 evenementen die door 55 miljoen kijkers bezocht werden.

Boven:
De publiciteitsbewuste Robert Ley (met hoed) poseert tijdens een promotie voor KdF in maart 1936. Als hoofd van het Deutsche Arbeitsfront was hij zeer invloedrijk en vergaarde hij een persoonlijk fortuin dankzij het enorme succes van het programma om vreugde te brengen aan de Duitse massa's.

troepentransporten en in 1939 brachten ze de mannen van het Kondorlegioen van Spanje naar Duitsland - een reis die uit de middelen van het DAF betaald werd.

Toeristen binnen Duitsland konden de kust, de bergen en de meren bezoeken hetgeen het gevoel van nationale trots versterkte. KdF leverde goede zaken op voor de plattelandshotels en -herbergen. De treinen van de Duitse *Reichsbahn* brachten de Duitse arbeiders naar de Alpen, Venetië, Napels en Lissabon. Bij Rügen aan de Oostzeekust werd een enorm vakantiekamp gebouwd. Dit kamp zou tijdens de oorlog gebruikt worden als militair hospitaal.

GESUBSIDIEERDE KUNST

De gesubsidieerde theatertickets die verkrijgbaar waren via KdF betekenden een flinke stimulans voor de uitvoerende kunsten in Duitsland. Rondreizende theater- en cabaretgezelschappen brachten bezoeken aan de fabrieken. Dansorkesten, clubdansers en 'schuine' komieken werden uitgesloten van sponsoring door KdF. Obscene humor was niet voor de oren van de Duitse arbeider bestemd. Een rondreizende KdF-show maakte mopperaars, pessimisten, mensen die verslaafd waren aan astrologie en andere asocialen belachelijk en eindigde met de leus "Ik wil dat u allemaal inziet dat er geen grotere zegen kan zijn dan te leven in een vaderland dat je werk geeft en dat vooruitgaat."

De voormalige vakbondsleden wiens fondsen ingepikt waren door Ley en de DAF moeten zich afgevraagd hebben of de eerste opvoering van het KdF Theater van het Volk in januari 1934 van Schillers *Die Räuber* (de dieven) ironisch bedoeld was.

KdF sponsorde ook tentoonstellingen, trektochten, volksdansen en cursussen voor volwassenen. Deze volwassenen-educatie werd op een gegeven moment door 16,5 miljoen mensen gevolgd. De KdF-sportfaciliteiten reikten vijf miljoen certificaten uit. In 1938 gaf het Internationale Olympische Comité aan KdF een Olympische beker vanwege de verdiensten voor de sport.

SPORT EN OORLOG

Twee jaar eerder had de regering verklaard dat sport een goed hulpmiddel was ter voorbereiding op een militaire training en voor rassenverbetering en werd sport op fabrieksniveau verplicht gesteld. De Reich Direktor voor de sport, Hans von Tschammer und Osten, bedacht hiervoor de term 'politieke lichamelijke training'.

Voor de rest van de wereld presenteerden de nazi's KdF als een project van een zorgzame regering, gericht op gelijkheid, maar in feite had het een heel ander doel. Gerhard Starcke, perssecretaris van het DAF, legde de bestaansreden van KdF iets minder zorgvuldig uit.

"We hebben onze arbeiders niet op hun eigen schepen op vakantie gestuurd of vakantiekampen voor ze gebouwd voor hun eigen vermaak of voor dat van degenen die gebruik kunnen maken van deze faciliteiten. We deden dit vooral om te zorgen dat ze geschikt bleven om te werken en ze in staat te stellen fris en verkwikt terug te keren naar hun arbeidsplek. Men zou kunnen zeggen dat KdF voor een onderhoudsbeurt van de arbeiders zorgt, zoals ook de motor van een motorvoertuig regelmatig nagekeken moet worden."

Hitlers Vakantiegangers

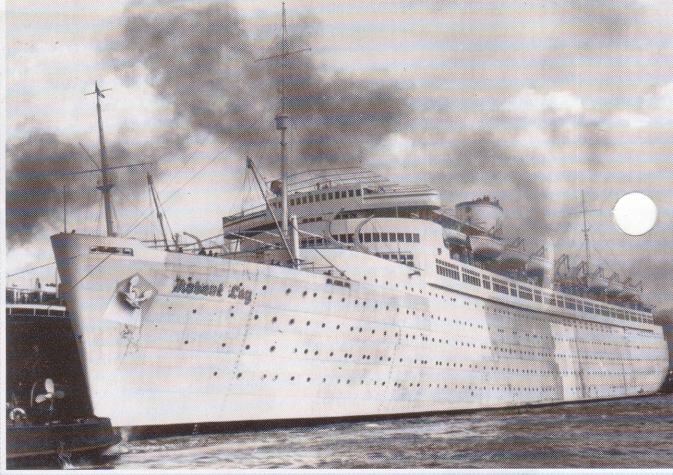

Boven:
Het cruiseschip de Robert Ley *was het zusterschip van de* Wilhelm Gustloff. *Deze laatste was vernoemd naar de Zwitserse nationale groepsleider van de NSDAP. Vanaf september 1939 kregen beide schepen oorlogstaken. De* Wilhelm Gustloff *werd in 1945 door een torpedo tot zinken gebracht. 5.348 mensen verloren daarbij het leven.*

KRAFT durch Freude moest de vrijetijdsbesteding van de arbeiders in strakke banen leiden. Het doel was de arbeiders zich maximaal te laten ontspannen zodat ze optimaal verkwikt (en dus productief) terugkwamen op het werk.

Veel Duitsers hadden inderdaad veel plezier, vooral als ze op vakantie waren. De toeristenschepen van de organisatie, symbolen van de nieuwe *Volks*gemeenschap, boden dezelfde accommodatie voor de passagiers als voor de bemanning. Het was een vast onderdeel van de cruises dat alle passagiers, van de hoogste directeur (die vaak verplicht met deze reisjes mee moest) tot de laagste fabrieksknecht, lootjes moesten trekken om een hut toegewezen te krijgen.

180.000 Duitsers profiteerden van de gesubsidieerde cruises naar het buitenland in 1938; in totaal namen er 10 miljoen Duitsers deel aan de KdF-vakanties.

Deze varieerden in prijs van een week in het Harz-gebergte voor RM28 (een weekinkomen voor de gemiddelde arbeider) tot een rondreis door Italië voor RM155. Cruises naar het buitenland waren voor de meeste arbeiders niet te betalen.

Sommige buitenlandse commentatoren zagen in dat het systeem een slimme manier was om in te spelen op de dromen van de niet-politiek bewuste arbeiders. Deze dachten al snel dat ze een trede gestegen waren op de sociale ladder als ze op vakantie konden naar het Harz-gebergte.

Het toerisme kreeg nog meer stimulans door de druk op de werkgevers om hun arbeiders meer vakantiegeld of vrije tijd te geven in plaats van loonsverhogingen.

Door introductie van volledig georganiseerde reizen, en met behulp van gesubsidieerde treinkaartjes, slaagde KdF erin een grote nieuwe markt aan te boren die aansloeg bij de grote massa.

Hieronder:
De Wilhelm Gustloff *legt op weg naar Madeira aan in een Engelse haven op 10 april 1938. Zo'n 2.500 vakantievierders trotseren het koude weer.*

Hieronder:
Een KdF-vakantieganger bewondert de flora in Madeira. Onder de nazi's kregen de arbeiders tweemaal zo veel tijd om van een betaalde vakantie te genieten.

Rechts:
De geneugten van voorheen elitaire activiteiten als zeilen zouden niet langer voorbehouden zijn aan de rijken. Dergelijke ambitieuze idealen (als die al ooit bestaan hebben) konden alleen maar mislukken. De welgestelden kozen voor reisjes met hun gelijken. Het massatoerisme werd gezien als een zoethoudertje voor het proletariaat. De hogere klassen gingen liever op vakantie op plekken waar nooit KdF-toeristen kwamen.

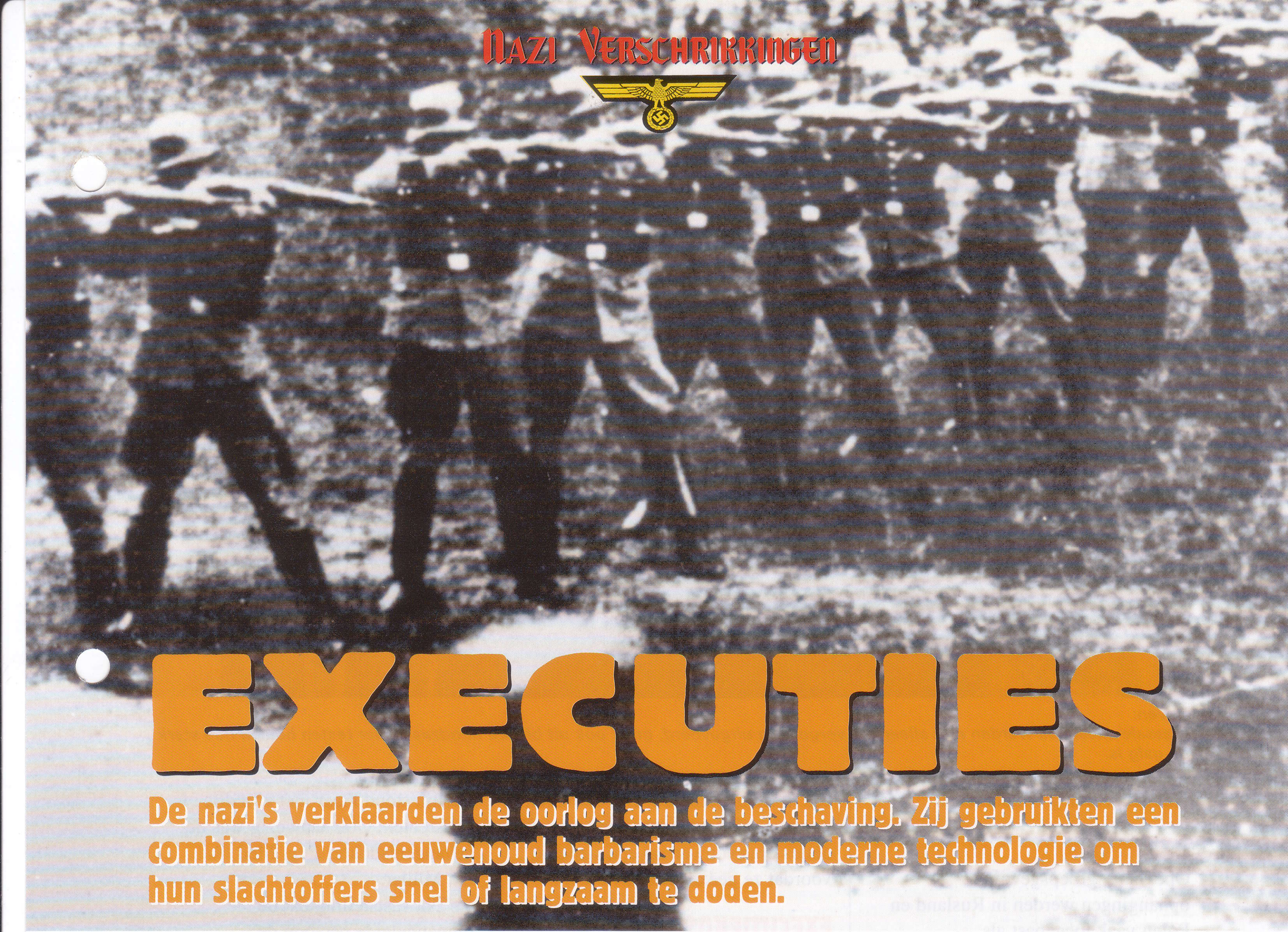

EXECUTIES

De nazi's verklaarden de oorlog aan de beschaving. Zij gebruikten een combinatie van eeuwenoud barbarisme en moderne technologie om hun slachtoffers snel of langzaam te doden.

Boven:
De vuurpelotons zijn een bekend beeld van de wreedheid van de nazi's. Zij kwamen overal in de bezette gebieden in actie 'Pour encourager les autres'. Het moreel onder de leden van het vuurpeloton werd bewaakt door naar willekeur wapens te verstrekken waarvan er altijd een paar met losse flodders geladen waren.

DE dood hoorde bij de nazi's vanaf hun eerste straatgevechten tot na de bevrijding van de concentratiekampen in 1945. Naarmate de oorlog langer duurde, werd een mensenleven steeds minder waard en kwamen er steeds meer middelen om een leven te beëindigen. Executies werden onderdeel van het beleid en werden uitgevoerd door *Einsatzgruppen* in het Oosten of waren onderdeel van het geïndustrialiseerde moordproces in de vernietigingskampen. Ook vonden er executies plaats naar aanleiding van gerechtelijke vonnissen. Soms na een openbaar proces van het Volksgericht zoals bij de verdachten van de bomaanslag op Hitler in 1944, of na een relatief snelle ondervraging door een officier in het bijzijn van getuigen. Ook werden er executies uitgevoerd uit wraak of als vergelding naar aanleiding van aanslagen door partizanen of andere verzetsstrijders. De slachtoffers waren meestal onschuldig. Het geweld liep uiteen van het doodschieten van één of twee volwassen mannen tot aan de uitroeiing van hele gemeenschappen zoals Lidice in Tsjecho-Slowakije. Hier werden alle 172 mannen en oudere jongens van het dorp geëxecuteerd; 188 van de 195 vrouwen werden gedeporteerd en de kinderen werden naar pleeggezinnen of naar een kamp gestuurd.

DOODSTRAF

In het vuur van de strijd werden er wel eens gevangenen zonder enige vorm van proces gedood. Soms gebeurde dit door verhitte troepen en soms na een melding van een gewelddadige vijandelijke actie.

Ook kregen zwaargewonde kameraden of vijanden wel eens een genadeschot. De doodstraf was nog altijd gemeengoed in het strafrecht in Europa. De executies in dit kader werden in de Duitse gevangenissen meestal met een guillotine uitgevoerd. Men zag dit als een eerzame dood.

Na de mislukte bomaanslag op Hitler werden de samenzweerders in de Plötzensee-gevangenis in Berlijn als verraders beschouwd en opgehangen: zij verdienden geen eerzame dood. De executieruimte was voorzien van acht grote vleeshaken die op regelmatige afstanden aan een balk hingen. Bij ophanging werkt men meestal met een slap touw waardoor de nek van het slachtoffer tijdens de val gebroken wordt als het touw strak gaat staan. Maar de samenzweerders werden langzaam opgehesen waardoor ze stikten en het langer duurde voordat ze een pijnlijke dood stierven. Na de executie werd er een gordijn dichtgeschoven dat de stervende man amper bedekte, zodat de volgende slachtoffers de stuiptrekkende benen van hun

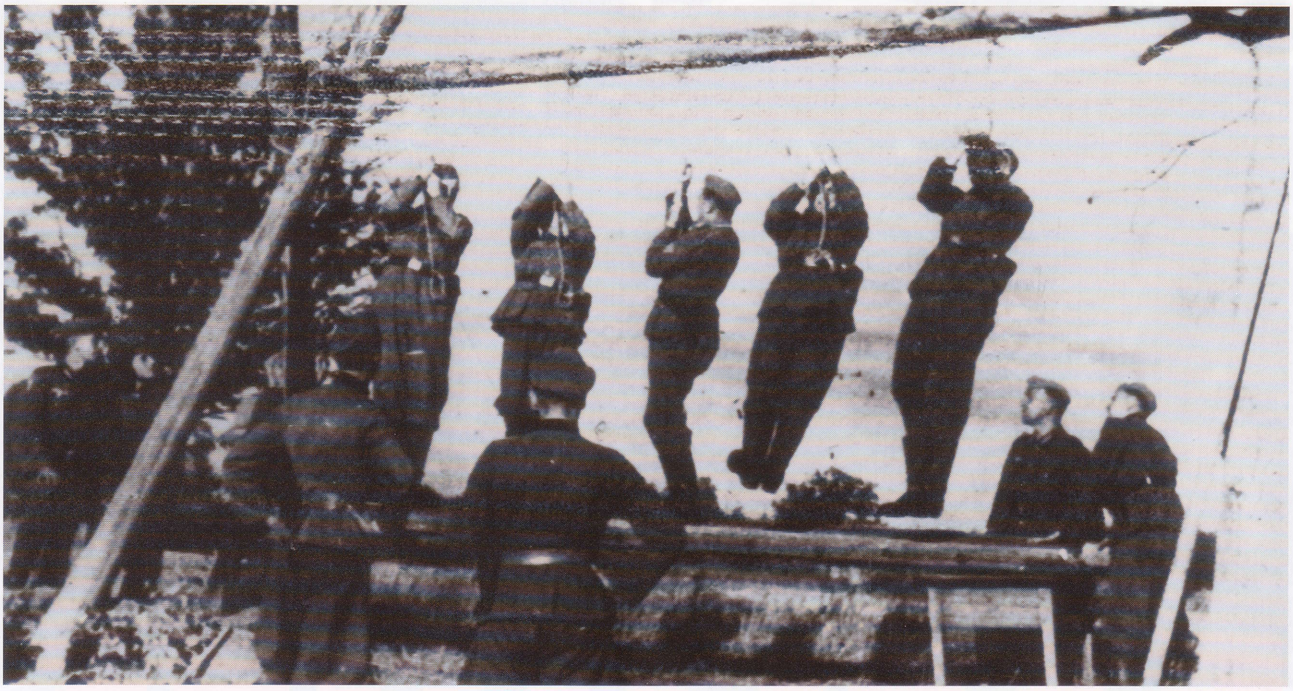

Boven:
Massale executies werden niet alleen als vergelding uitgevoerd, maar ook uit bittere noodzaak. Hier testen beulen hoe sterk de galg is.

voorgangers nog konden zien.

OPHANGEN

Openbare, groepsgewijze ophangingen werden in Rusland en Polen vaak toegepast als afschrikwekkend voorbeeld. Léon Degrelles, de Belgische rexistenleider die in Rusland vocht, vertelde over executies die hij gezien had.

"De veroordeelde Russen liepen naar de strop, moedeloos en met een lege blik in hun ogen. Ze moesten op een stoel klimmen die op een tafel stond. Daar wachtten ze zonder te protesteren of iets te vragen. Boven hen hing het touw. Dat werd om hun nek gedaan. Dat was zo. Ze lieten het gebeuren. Als de stoel omver werd geschopt, was de tragedie ten einde.

"Op een dag moesten de Duitsers vijf veroordeelde mannen tegelijk ophangen. Bij een daarvan brak het touw en hij viel op de grond. Hij ging zelf weer staan, zette de stoel terug op de tafel, klom erop en wachtte, als vanzelfsprekend, terwijl er een nieuw touw opgehangen werd."

Duitse burgers die ter dood veroordeeld werden, kregen pas een uur voor de executie te horen dat ze onthoofd zouden worden. Zij werden naar de executieruimte gebracht en wachtten buiten totdat hun naam afgeroepen werd. Ze droegen alleen een korte onderbroek. Om textiel en waskosten uit te sparen, legden ze die netjes opgevouwen op een stapeltje voordat ze geëxecuteerd werden.

EXECUTIEKOSTEN

Alfons Wachsmann, een predikant van de evangelische kerk werd geëxecuteerd omdat hij naar de BBC geluisterd had en na berichten over de opmars van het Afrikakorps in Libië gezegd had, "We begonnen in 1914 ook met een opmars." Na zijn executie kreeg zijn zus de rekening:

Verzorging per dag	1,50
Transport naar Brandenburg-gevangenis	12,90
Uitvoering van vonnis	158,18
Tarief voor doodvonnis	300,00
Portokosten	1,84
Portokosten voor rekening	0,42
Totaal	**RM 474,84**

Vooraf was haar verteld dat haar broers bezittingen geconfiskeerd werden als zij niet betaalde.

Toen de communistische jeugdleider Ernst Knaack onthoofd werd, werd de executie als volgt door de desbetreffende ambtenaar gerapporteerd: "De veroordeelde werd met zijn armen achter de rug gebonden binnengevoerd door twee cipiers om 12:36. De beul Röttger van Berlijn stond klaar met zijn drie assistenten. Ook aanwezig was de gevangenisdokter Reg. Med. Rat. Dr. Müller.

"Na vaststelling dat de binnengeleide persoon de veroordeelde was, gaf de toezichthouder de beul opdracht zijn taak uit te voeren. De veroordeelde was stil en geconcentreerd en werd zonder verzet onder de guillotine geplaatst waarna de beul de onthoofding uitvoerde en aankondigde dat het vonnis voltrokken was.

"De executie had 7 seconden geduurd vanaf het moment dat de veroordeelde werd binnengebracht tot aan de aankondiging dat het vonnis voltrokken was." Geweren, machinepistolen en pistolen, de werktuigen van de infanteriesoldaat, werden veelvuldig gebruikt voor executies. Afhankelijk van het aantal betrokkenen kregen de slachtoffers het bevel hun eigen graf te graven of werd er een bestaande sloot of greppel gebruikt. In Frankrijk werden de executies meestal uitgevoerd door een vuurpeloton met geweren - soms op bestaande Franse militaire schietbanen. De terechtgestelden werden aan een paal vastgebonden en geblinddoekt. Soms werd er een wit papiertje op hun borst gespeld waarop

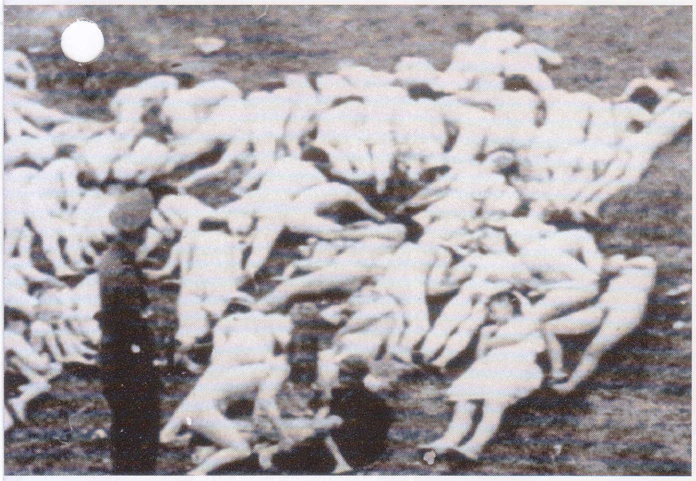

Boven:
Bij Babi Yar vermoordden Einsatzgruppen in 1941 meer dan 30.000 joden in een ravijn dat later volgestort werd. Hier controleert een officier de lijken om eventuele overlevenden het genadeschot te geven - soms werden ze echter gewoon levend begraven.

Linksonder:
Een groepsfoto van jonge joodse kinderen in Auschwitz die zware brandwonden hebben opgelopen bij medische experimenten.

Rechtsboven:
Dachau is vooral berucht vanwege de medische experimenten. Hier lijdt een gevangene aan de effecten van het tekort aan zuurstof en de pijn die het gevolg is van een experiment met een simulatie in een drukkamer voor hoogtetesten.

Hieronder:
Een vrouw herstelt van de operatie waarmee ze gesteriliseerd is door nazi-arts Carl Clauberg. De gevangenen die de experimenten overleefden, werden meestal geëxecuteerd.

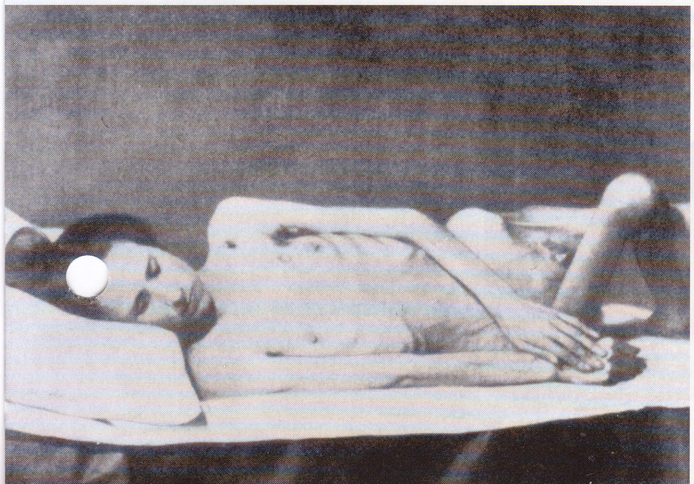

het vuurpeloton moest richten.

TERREUR IN HET OOSTEN

In het Oosten gebruikten *Einsatzgruppen* soms mitrailleurs om grote aantallen mensen om te brengen, maar meestal werden hun slachtoffers een voor een vermoord. Bij Kiev werden er 33.000 joodse mannen, vrouwen en kinderen naar het ravijn bij Babi Yar buiten de stad gebracht en in een tijdsbestek van twee dagen doodgeschoten door *Einsatzgruppen*. In totaal doodden deze groepen ongeveer twee miljoen mensen in Polen en Rusland. Na dergelijke massamoorden controleerden de officieren altijd of er nog overlevenden waren om die vervolgens met een schot door het hoofd af te maken. Dit was echter niet helemaal betrouwbaar en soms wisten er nog mensen te ontsnappen. De echte specialisten op het gebied van persoonlijke executies doodden hun slachtoffers met één enkel schot door het hoofd. Het slachtoffer moest aan de rand van het massagraf neerknielen, zodat hij of zij mooi voorover in de kuil zou vallen. Ook voerden de *Einsatzgruppen* de eerste experimenten uit met vergassing door middel van uitlaatgassen die in luchtdichte vrachtwagens geleid werden. Dit was echter een trage, inefficiënte executiemethode waarmee men slechts kleine aantallen kon verwerken.

PARTIZANENOORLOG

Acties tegen partizanen waren ongekend wreed. De wreedheid werd deels veroorzaakt door de frustratie dat men de aanvallers niet kon herkennen tussen de rest van de bevolking, maar ook door een sadistisch trekje dat veel mensen in zich hebben en dat in oorlogstijd de vrije hand krijgt. Er bestaan foto's van Duitse soldaten die gewone houtbijlen slijpen om gevangen genomen Joegoslavische partizanen te onthoofden.

Ook de verzetsmensen in Frankrijk kregen te maken met ongekende wreedheid. Dit verergerde alleen nog maar met de geallieerde opmars in 1944. Huizen en dorpen werden platgebrand met de bewoners er nog in. Wie probeerde te ontsnappen werd doodgeschoten door de soldaten die om het gebouw heen stonden. Bij Oradour-sur-Glâne doodden de mannen van de 2e SS-pantserdivisie *Das Reich* in juli 1944 642 mannen, vrouwen en kinderen op deze manier.

DOOD IN DE KAMPEN

De gevangenen in de concentratiekampen of de bewoners van de getto's werden gedood door verhongering en verwaarlozing, mishandelingen, verdrinking in smerig water en open latrines of door een willekeurige executie door de bewakers. Ook stierven ze als menselijke proefkonijnen van de medische experimenten van de nazi's. De ultieme massamoordmethode was het gebruik van gifgas. Dit startte in het kader van het euthanasieprogramma en bereikte een duivels hoogtepunt in de vernietigingskampen. De oprichting van vernietigingskampen als Auschwitz-Birkenau, Belzec, Maidanek, Sobibor, Chelmno en Treblinka was het 'logische' gevolg van het beleid van massaexecuties dat gestart was met de *Einsatzgruppen*. Hoewel de gevangenen in de vernietigingskampen op allerlei manieren stierven (ze konden o.a. worden doodgeschoten, opgehangen, doodgeslagen, door honden doodgebeten, geëlektrocuteerd, etc.), liet het merendeel van hen het leven in de gaskamers. De nieuw-aangekomenen die niet geschikt waren om te werken werden naar de *Brausebäder* (doucheruimtes) gebracht waar

FRAU GUILLOTINE

DE meeste mensen associëren de guillotine met Frankrijk, maar de Duitsers namen dit doodswerktuig over. De *Fallbeil* werd na 1850 in Duitsland ingevoerd als de standaardmethode voor staatsexecuties. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hij naar de bezette gebieden geëxporteerd, behalve naar Frankrijk omdat hij daar al bestond.

Deze executiemethode was meestal voorbehouden aan Duitsers die zich tegen de nazi's verzetten. De beroemdste slachtoffers ervan zijn wel Hans Scholl, de oprichter van *Der Weisse Rose*, en zijn zus Sophie, die beiden in februari 1943 terecht gesteld werden omdat ze pamfletten tegen de nazi's geschreven en verspreid hadden.

De guillotine werd de ergste tegenstanders van het regime niet gegundomdat men niet wilde dat die zo snel stierven. Het feitelijke onthoofden kost slechts 1/200e seconde. Het systeem werd ook toegepast in de concentratiekampen, maar door de lage snelheid was het ongeschikt voor massamoord.

In Oost-Duitsland bleef men de guillotine tot 1968 gebruiken, waarna hij werd ingeruild voor de minder 'humane' vuurpelotons.

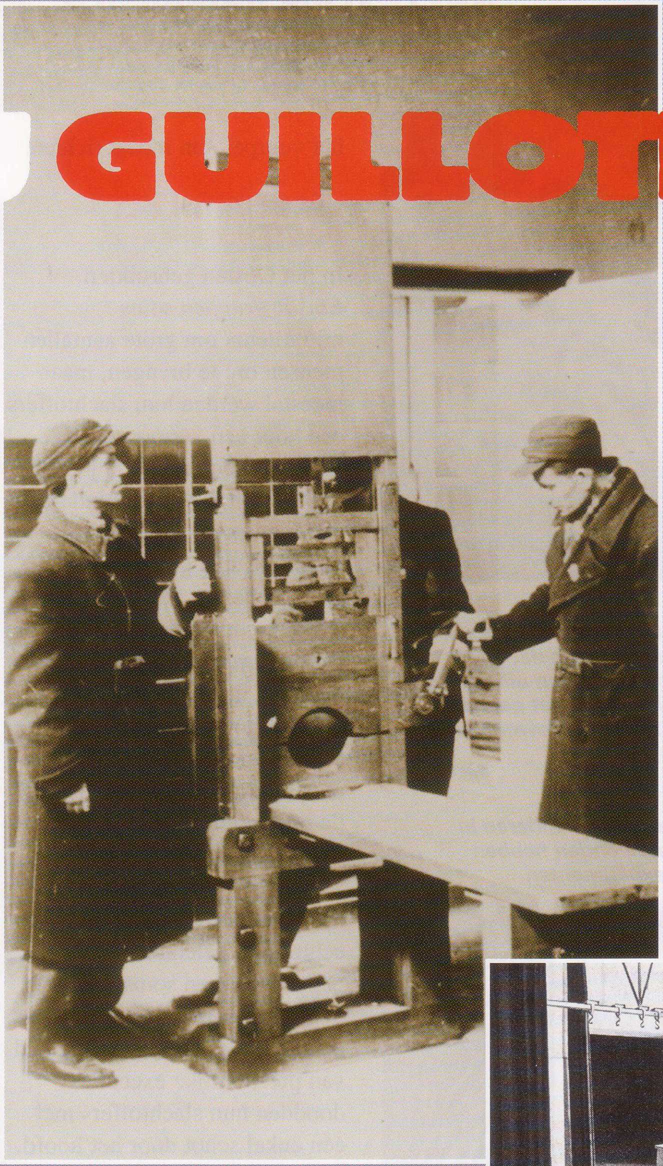

Boven:
Duitse guillotines waren anders gebouwd dan de Franse modellen. Ze waren helemaal van ijzer, terwijl dat bij de Franse versie alleen voor het blad en het valmechanisme gold. Met hun hoogte van 2,5 meter waren ze ook veel korter.

Hieronder:
De executieruimte in de Pankraz-gevangenis in Praag. Door de witbetegelde wanden en betonnen vloer lijkt het net een abattoir. Hier kon men het bloed snel wegspoelen. De verdachten van de moordaanslag op Heydrich werden hier ondervraagd door de SD en de Gestapo. De gevangenen werden daarna onthoofd of aan vleeshaken opgehangen met gewoon touw of met pianosnaren. Hieronder zien we de haken aan de rail hangen. Eronder staat het trapje waar de gevangene vanaf geduwd werd.

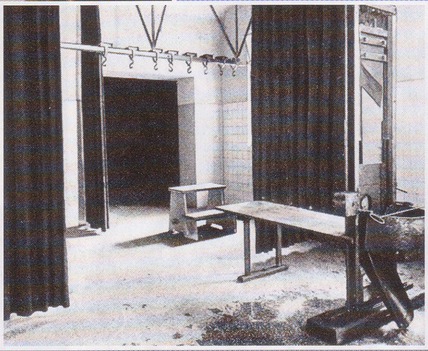

ze zich moesten uitkleden en in een bunker zonder ramen gezet werden. Ze werden gedood door SS'ers die Zyklon-B naar binnen goten. Bij contact met de lucht vormen deze blauwe kristallen blauwzuurgas. Volgens Rudolf Höss duurde het drie tot vijftien minuten voordat iedereen in de gaskamer dood was. “We wisten dat de mensen dood waren als het schreeuwen gestopt was. We wachtten meestal een half uur voordat we de deuren openden en de lijken weghaalden”. In 1944 waren de executies een massaproductieproces geworden, waarbij de naakte slachtoffers, die van alle menselijke waardigheid beroofd waren, voetje voor voetje naar hun noodlot schuifelden.

Rechts:
In de correctieruimte in Buchenwald is een gevangene over een strafblok gebonden waar hij met de zweep krijgt. Deze vernedering stond bij de gevangenen bekend als Der Bock en was een van de favoriete begroetingen van Ilse Koch voor de nieuw-aangekomenen.

Hieronder:
Zyklon B werd ontwikkeld uit blauwzuur en werd van oudsher gebruikt om schepen te ontsmetten. Het werd geproduceerd door Tegesch, een dochterbedrijf van I.G. Farben. Het werd voor het eerst op mensen geprobeerd tijdens het euthanasieprogramma Aktion T4. Daarna werd het op industriële schaal geproduceerd voor de vernietigingskampen.

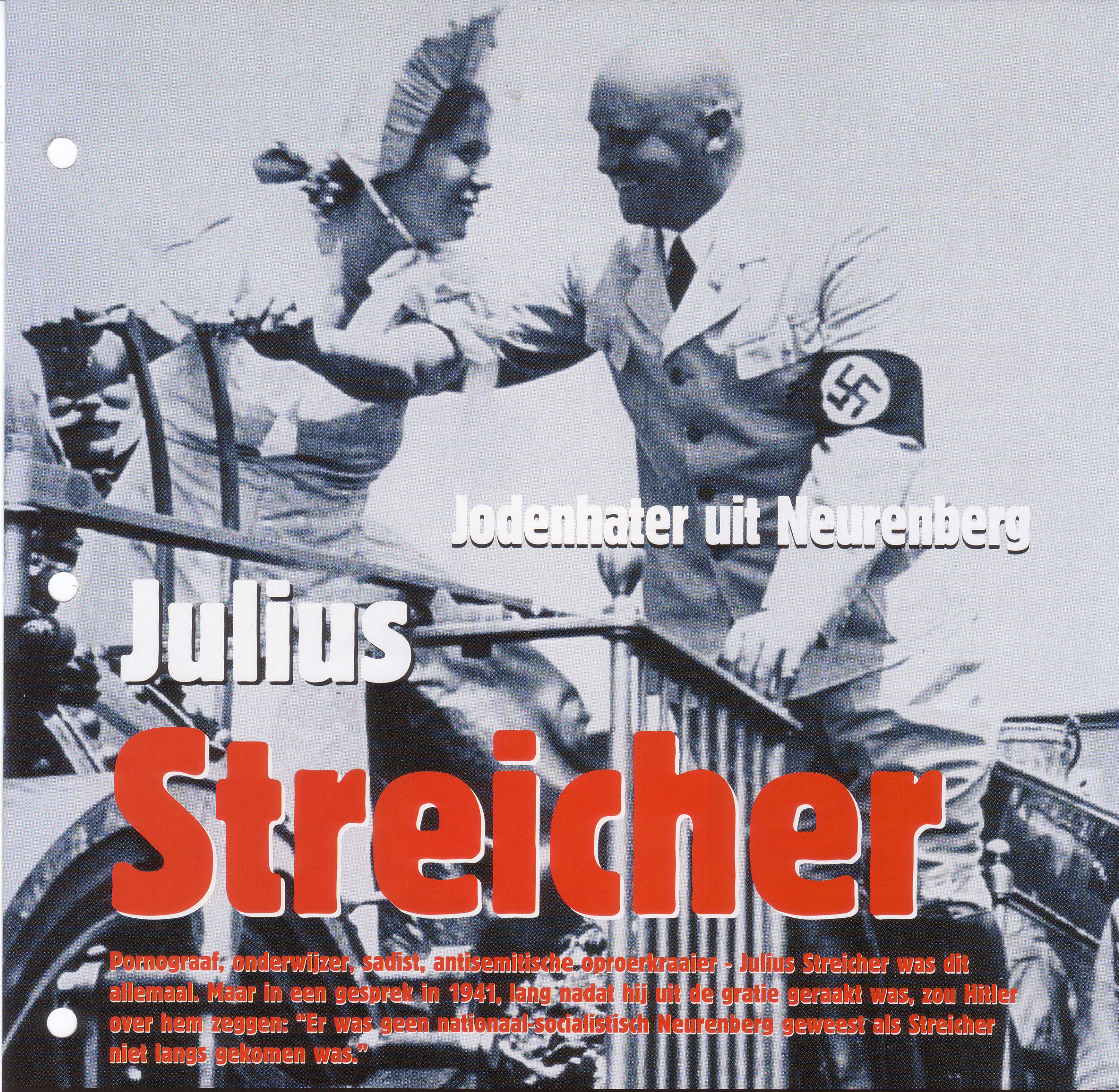

Jodenhater uit Neurenberg

Julius Streicher

Pornograaf, onderwijzer, sadist, antisemitische oproerkraaier - Julius Streicher was dit allemaal. Maar in een gesprek in 1941, lang nadat hij uit de gratie geraakt was, zou Hitler over hem zeggen: "Er was geen nationaal-socialistisch Neurenberg geweest als Streicher niet langs gekomen was."

JULIUS Streicher was de stereotype nazi-schurk, met zijn kogelronde hoofd, Hitler-snorretje en rijzweep. Toen de nazi's eenmaal vast in het zadel zaten, pasten Streicher en de andere straatvechters die hem vergezeld hadden tijdens de coup in München niet meer binnen het nazi-profiel. Maar in de begindagen waren de veteranen uit de Eerste Wereldoorlog, zoals Streicher, van groot belang voor de partij. Hitler zei over hen: "Ze waren simpel van aard... Ze konden niet toezien hoe het schorem dat van de Duitse nederlaag geprofiteerd had het land verkwanselde. Vanaf het begin wist ik dat we de partij alleen konden opbouwen met behulp van dergelijke mannen".

ONDERWIJZER

Streicher werd in 1885 in Fleinhausen in Beieren geboren. Hij trad in zijn vaders voetsporen en werd in 1909 onderwijzer in Neurenberg. Zoals zoveel jonge goedopgeleide Duitsers die geïnteresseerd waren in het leger nam hij dienst bij de *Einjahrige Freiwilligen* (eenjarige vrijwilligers). Deze mannen betaalden voor hun eigen voedsel, uitrusting en uniform en werden meestal aan het eind van

Boven:
As Gauleiter van Frankenland was Julius Streicher in feite de gastheer voor de Neurenberger Parteitage. Hij gebruikte de partijrituelen om het noorden van Beieren om te vormen tot een tweede thuis voor het nationaal-socialisme.

hun dienstjaar bij de legerreserve geplaatst. Na twee jaarlijkse herhalingsoefeningen en een examen werden ze benoemd tot reserveofficier.
Maar niet Streicher. Hij werd afgewezen. In zijn soldijboekje staan de redenen niet vermeld, maar gezien zijn latere gedrag zijn die niet moeilijk te raden. Het Duitse officierskorps was een exclusieve,

aristocratische aangelegenheid en een lompe, vuilbekkende bruut als Streicher kan nooit de juiste indruk gemaakt hebben. Toch slaagde Streicher erin een officiersrang te behalen.

Toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak, nam hij als gewoon soldaat dienst en was hij de enige 29-jarige tussen de dienstplichtige tieners. Hij was een moedige soldaat en werd onderscheiden met het IJzeren Kruis eerste en tweede klasse; in 1918 werd hij bevorderd tot luitenant en was hij een van de weinige gewone soldaten die daarin slaagden. Zoals zoveel van de vroegste volgelingen van Hitler kon Streicher nooit aan de vrede wennen. Hij was een felle antisemiet en werd een van de oprichters van de *Deutschsozialistische Partei* of DSP, die qua programma vrijwel identiek was aan de NSDAP.

In 1921 werd Streicher lid van Dr. Otto Dickels *völkisch* organisatie, de *Deutsche Werkgemeinschaft*. Dickel had een boek gepubliceerd over 'De wederopstanding van de Westerse wereld', waarin veel van Hitlers thema's ook terugkwamen - een klasseloze gemeenschap die het moreel en financieel bankroete oude regime moest vervangen en verzet tegen de 'joodse onderdrukking'.

Dickels groep ging die zomer fusiebesprekingen aan met de nog jonge nazi-partij. Dickel bleek een gemakkelijk spreker, die er bijna voor zorgde dat Hitler aftrad omdat deze geen concessies wilde doen aan zijn eigen positie. Dit was een van de eerste voorbeelden van de 'alles-of-niets' instelling van de Führer waartegen vrijwel niemand opgewassen was. Hitler wist paniek te zaaien bij de rest van het partij-comité en kreeg naar aanleiding daarvan dictatoriale bevoegdheden. Van fusie was er geen sprake meer.

LID VAN DE NAZI-PARTIJ

Streicher was onder de indruk. In 1922 leidde hij de Neurenbergse tak van de *Deutsche Werkgemeinschaft*. In oktober dat jaar schreef hij een brief aan Hitler waarin hij hem de diensten van zijn mensen en organisatie aanbood. Neurenberg bleek een vruchtbare voedingsbodem te zijn voor de nazi-partij: het lidmaatschap steeg van 2.000 tot 6.000 in 1921 en naar 20.000 in 1922. Het protestantse, nationalistische en fel antisemitische, landelijke Frankenland werd de nieuwe basis voor de NSDAP en Neurenberg werd de symbolische

Julius Streicher was een van de belangrijkste vroege volgelingen van Hitler. Hij was een van die typische, alcoholistische Alte Kameraden die de nazi-partij in de jaren 20 groot gemaakt hadden en had een gave voor het bedenken van eenvoudige, effectieve leuzen.

Hierboven:
Gauleiter Julius Streicher staat prominent naast de Mercedes van de Führer tijdens de partijdagen in Neurenberg in 1929. Hitler en SA- leider Pfeffer von Saloman begroeten de kleine SS-formatie die voorbij marcheert.

Boven:
Zes jaar later zijn de partijdagen in Neurenberg een stuk groter geworden. Hitler is inmiddels aan de macht en corrupte nazi's zoals Streicher passen niet meer binnen het beleid.

hoofdstad van Hitlers nieuwe regime. Streicher richtte zich volledig op Hitler en wist zich met gebruik van zijn ellebogen op te werken op een manier die Hitler wel aanstond. Streicher liep naast Ludendorff, Hitler en Goering voorop tijdens de mislukte coup in München.

Hij liet zich plat op de grond vallen toen de eerste schoten gelost werden en kroop zo snel mogelijk naar het trottoir. Hij werd later gearresteerd, maar men liet de aanklacht tegen hem vallen. Hij versterkte zijn positie binnen de partij terwijl de Führer en de andere leiders in de gevangenis zaten.

Streichers lompe gedrag vervreemde veel mensen van de partij, waaronder Gregor Strasser in Beieren en de nationaal-socialisten in het Noorden. Nu Hitler gevangen zat, verloren de *völkische* partijen veel stemmen bij de Reichstag-verkiezingen van december 1923: iets waar de berekenende Führer stiekem zeer blij over was.

Streicher werd in 1925 Gauleiter van Neurenberg-Fuerth en werd in 1929 Gauleiter van Frankenland. Karl Holz, de redacteur van *Der Stürmer* werd tot zijn assistent benoemd. Streicher werd landelijk berucht als de grootste jodenhater van de partij en het was logisch dat hij geselecteerd werd om de boycot tegen joodse

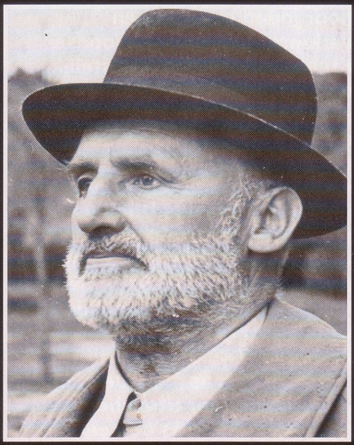

Hierboven:
Streicher na zijn arrestatie door Amerikaanse troepen in 1945. Hoewel hij allang niet meer in de gunst was bij Hitler, was zijn rol bij het verspreiden van het antisemitisme voldoende om hem in Neurenberg te veroordelen.

zaken in maart 1933 te leiden. Het internationale joodse congres had opgeroepen tot een eendaagse internationale boycot tegen Duitse goederen om de aandacht van de wereld te vestigen op het racistische beleid van de nieuwe regering. De intensiteit van de antisemitische acties nam nog sneller toe dan zelfs Hitler verwacht had, maar de eendaagse blokkade van joodse winkels was zelfs binnen Duitsland een PR-fiasco.

CORRUPTIE

Streichers bestuur werd synoniem voor corruptie en bedrog. Hij verdreef de joden, confiskeerde hun bezittingen en

Der Stürmer

Vlak na 1920 raakte Streicher betrokken in een vete met de voormalige marineofficier Walther Kellerbauer, hoofdredacteur van het blad *Deutscher Volkswille.* Streicher nam de uitgeverij over en gebruikte hem om zijn eigen wekelijkse propagandablaadje uit te geven: *Der Stürmer.*

Streichers blad was de laagste vorm van rassenhaatverkondiging die maar denkbaar is. Het was zo erg dat het zelfs andere nazi's opviel; sommigen van hen beklaagden zich bij Hitler. Streicher zei tegen zijn critici dat zijn blad het enige blad was dat Hitler van voor tot achter uitlas. Het stond vol verhalen over arische meisjes die door joden ontvoerd en verkracht zouden zijn, joodse rituele moorden op christelijke baby's en ontelbare variaties op soortgelijke thema's die allemaal aan zijn koortsachtige fantasie ontsproten waren. Zelfs Hitler erkende de negatieve uitwerking op goed opgeleide Duitsers en buitenlandse bezoekers en verbood de uitgave ervan tijdens de Olympische Spelen in Berlijn in 1936. Toch werd *Der Stürmer* vanaf 1923 tot het eind van de oorlog in 1945 uitgegeven.

Maar het was niet alleen een instrument voor Streichers obsessies: het was ook een spreekbuis voor het regime. *Der Stürmer* kwam als eerste met het verzoek om nieuwe regels over het rijksburgerschap hetgeen uiteindelijk resulteerde in de Neurenberger rassenwetten uit 1935. Der Stürmer beweerde ook dat de ondergang van de zeppelin Hindenburg in 1937 een joodse sabotagedaad was. In de redactionele stukken in dit blad werd de *Kristallnacht* gerechtvaardigd en na het begin van de oorlog werd hierin gepleit voor de fysieke uitroeiing van de joden.

Terwijl Heinrich Himmler zijn best deed de volkenmoord geheim te houden, schreef Streicher in januari 1944, "Door de ontwikkelingen na de opkomst van het nationaal-socialisme is het waarschijnlijker geworden dat het Europese vasteland voorgoed bevrijd zal worden van de joodse volkenvernietigers en profiteurs."

Rechts:
Hoe je het ook wendt of keert,* Der Stürmer *was een laag stukje riooljournalistiek dat amper serieus genomen kon worden. Maar het blad was zeer succesvol: de oplage steeg van ca. 2.000 exemplaren in de jaren 20 tot 20.000 in 1933 en schoot daarna omhoog naar 600.000 exemplaren in 1940.

verkocht die aan zijn trawanten en kocht van de opbrengsten een landgoed voor zichzelf. Daar liet hij een appartement inrichten voor zijn maîtresse, Anni Seitz, en vermaakte hij zich met een hele reeks filmsterretjes en de echtgenotes en dochters van lagere partijfunctionarissen. Hij vergaarde een uitgebreide collectie porno, die hij deelde met gelijkgestemde partijleden.
Hij gebruikte zijn paardenzweep zowel voor gevangenen als voor zijn bedgenotes. Hitler tolereerde Ernst Röhms homoseksualiteit en lompheid, maar liet hem vermoorden toen zijn politieke ambities een reactie van het Duitse leger leken uit te lokken. Hij tolereerde Streicher nog geruime tijd nadat hij een probleem was geworden, waarschijnlijk puur omdat hij een van de oorspronkelijke 'Alte Kameraden' was. Maar in 1939 drongen de andere Gauleiters, die zelf ook niet echt engeltjes waren, unaniem aan op afzetting van Streicher. Hitler verbood hem daarop om in het openbaar te spreken. Bovendien kreeg Streicher een gevaarlijke vijand in de vorm van Hermann Goering: Streicher beweerde dat Goerings dochter Edda het resultaat was van kunstmatige inseminatie; een bewering die hij snel weer introk, maar voor de *Reichsmarschall* was dat niet voldoende. In 1940 zat Goering een tribunaal voor dat een onderzoek uitvoerde naar Streichers bewind. Streicher werd ontslagen. Zijn assistent ging daarna in het leger en diende bij de 7e pantserdivisie alvorens terug te keren als zittend Gauleiter. Streicher bleef *Der Stürmer* uitgeven tot aan het eind van de oorlog, maar hij had geen zeggenschap meer in de nazi-leiding. Hij beschuldigde Willy Liebel, de burgemeester van Neurenberg ervan hem erbij gelapt te hebben. In de gevangenis schepte hij er na de oorlog tegen Albert Speer over op dat hij geregeld had, dat "jouw vriend Liebel een paar uur voordat de Amerikanen aankwamen is doodgeschoten."

VERGELDING

Het blijft onduidelijk wat er nu precies gebeurde op het hoofdkantoor van de politie in Neurenberg, waar Karl Holz zich tot het allerlaatste moment verdedigde. Holz heeft Liebel misschien doodgeschotenof wellicht heeft Liebel zelfmoord gepleegd (hij was immers zelf ook een actieve nazi). Holz werd gedood toen het gebouw door Amerikaanse troepen bestormd werd en kreeg postuum de Duitse Orde, de hoogste onderscheiding van de NSDAP. Streicher werd in 1945 gevangen genomen en in Neurenberg berecht. Hij beklaagde zich bij de gevangenisautoriteiten dat hij "de voeten van negers moest kussen. Aan het einde van elke marteling moest ik met blote voeten sigaretten uitdrukken.."Hij werd schuldig bevonden van misdaden tegen de menselijkheid en op 16 oktober 1946 opgehangen. Hij toonde nooit enig berouw: zijn laatste woorden waren "Heil Hitler."

Een Consolidated B-24 Liberator van de U.S. Army 15th Air Force is geraakt door de luchtafweer. Een vleugel is afgebroken door de kracht van de explosie en het vliegtuig sloeg een paar seconden later te pletter. De hele bemanning op twee na werd daarbij gedood.

Luchtverdediging van het Rijk

Voordat Fort Europa bestormd kon worden, moesten de geallieerden de Luftwaffe uit het luchtruim verdrijven of op de grond vernietigen. Na de eerste Duitse successen tegen de geallieerde bommenwerpers sloeg het patroon al snel om. In 1944 was Duitsland zelfs uit het eigen luchtruim verdreven.

MET zijn gedachten bij zijn dreigende executie, vertelde *Reichsmarschall* Hermann Goering aan de geallieerde officieren in Neurenberg dat hij wist dat de oorlog verloren was toen hij de eerste Amerikaanse gevechtsvliegtuigen boven Berlijn zag. In feite maakte zijn reactie op de eerste Amerikaanse jachtvliegers boven Duitsland alleen maar sterker duidelijk hoe incompetent hij was. In september 1943 ontving hij meldingen over P-47 Thunderbolts die waren neergehaald boven Aken. Dit waren de eerste voorboden van wat nog te wachten stond: Toen de Amerikaanse bommenwerpers overdag gingen aanvallen, werden ze door steeds meer jachtvliegtuigen geëscorteerd. Maar Goering nam het nieuws niet serieus en zei dat het korteafstandsjagers waren die door de wind van koers af waren geraakt. De Luftwaffe werd tot 1944 gedwongen dit oordeel van hun commandant voor waar aan te nemen.

STORM OOGSTEN

Sir Arthur Harris, de commandant van RAF Bomber Command, deed een zeer boude uitspraak in een nieuwsflits tijdens de oorlog:

"De nazi's zijn aan deze oorlog begonnen in de kinderachtige waan dat ze alle anderen zouden gaan bombarderen en dat niemand hen zou bombarderen. Boven Rotterdam, Londen, Warschau en een heleboel andere plaatsen hebben ze deze naïeve theorie in de praktijk gebracht. Zij hebben de wind gezaaid, maar nu zullen ze de storm gaan oogsten."

Het Combined Bomber Offensive, zoals de gezamenlijke luchtcampagne van de Britten en Amerikanen gedoopt werd, leidde tot de verwoesting van de meeste Duitse steden. In totaal werd er 1,42 miljoen ton aan bommen boven Duitsland gedropt, waardoor alle oorlogsindustrieën begin 1945 vernietigd waren. De uitschakeling van de Duitse luchtverdediging leidde er rechtstreeks toe dat ze de oorlog verloren.

VOOROORLOGSE LUCHTVERDEDIGING

Toen de oorlog uitbrak, had Duitsland een operationeel luchtverdedigingssysteem; een keten van radarstations verdedigde de Noordzeekust en de eskaders jachtvliegers waren in 1939 overdag in staat aanvallen door de tweemotorige bommenwerpers van de RAF af te slaan. De Britse verliezen waren zo hoog dat het Britse Bomber Command overschakelde op nachtelijke aanvallen.
Dit gebeurde echter op zulke kleine schaal dat de Duitsers weinig reden zagen om hun verdedigingssysteem te moderniseren.

Toen ze West-Europa in handen hadden, verminderden de Duitsers hun militaire productie en besteedden ze hier weinig aandacht aan totdat de invasie van Rusland eind 1941 buiten Moskou in de sneeuw vastliep. Het onderzoek naar radartoepassingen werd op Hitlers bevel in 1940 gestaakt. Toen dit onderzoek hervat werd, werd het alleen door de Luftwaffe-staf uitgevoerd.

In Groot-Brittannië was radar een van de eerste projecten die de burgerwetenschappers aanpakten en de westerse geallieerden hadden al snel een technologisch voordeel.

De grootste successen die Duitsland later tijdens nachtelijke luchtgevechten behaalde, waren niet te danken aan radarsystemen in hun eigen vliegen, maar door de ontwikkeling van apparaten die afstemden op de Britse radarsignalen.

Hitler beschouwde vliegtuigen als vliegende artillerie die het leger tijdens gevechten moest ondersteunen door doelen vlakbij de frontlinie te bombarderen, zoals spoor- en wegenknooppunten en artillerie- en tankconcentraties.

Hij was helemaal niet geïnteresseerd in de strategische bombardementen waar de RAF of USAAF gebruik van maakten, maar zag wel in hoe effectief het gebruik van bommenwerpers tegen burgerdoelen kon zijn als afschrikking. Vandaar de blitz boven Londen en het bombardement op Belgrado waarmee de Duitse invasie in Joegoslavië startte.

Reichsmarshall *Goering doet loze beloften over het vermogen van zijn vliegtuigen om de geallieerde bommenwerpers uit het luchtruim te verdrijven. De ondergang van de Luftwaffe werd weerspiegeld door Goerings persoonlijke aftakeling.*

VERGELDING

Het RAF Bomber Command bombardeerde Berlijn tijdens de Slag om Engeland, waardoor Hitler uit vergelding Londen ging bombarderen en hij het RAF Fighter Command onbedoeld de broodnodige ademruimte gaf. Helaas betekenden de bombardementen van de RAF niet meer dan speldenprikken voor de Duitse economie: meestal wist nog geen derde van de bommenwerpers binnen vijf mijl van hun doelen te komen. Boven het Ruhrgebied waar het zicht door de smog erg slecht was, was dit slechts tien procent. Als gevolg daarvan raakten ze veel burgerdoelen en, evenals de meeste andere Duitsers, dacht Adolf Hitler dat de Britten besloten hadden in het wilde weg plekken te bombarderen waar veel burgers woonden.

Het Duitse verdedigingssysteem werd ontwikkeld door generaal Josef Kammhuber, die een radarnetwerk installeerde dat zich uitstrekte van de Franse kust tot in Duitsland en naar het noorden tot in Denemarken. De RAF-bommenwerpers vielen op eigen kracht aan en vonden zelf hun weg naar en van hun doel. De Duitse verdediging werd daarop afgestemd. De 'Kammhuber Linie' bestond uit een keten van Wurzburg-radarinstallaties, die elk een gebied van circa 30 x 30 km bestreken. Op het moment dat een bommenwerper deze zone binnendrong, zorgde het radarstation voor interceptie door een aangepaste tweemotorige Bf-110. Bovendien werden er zoeklichten en luchtdoelkanonnen ingezet rond grote steden. Soms waren deze op treinstellen gemonteerd om ze snel te kunnen verplaatsen naar andere locaties die bedreigd werden.

Kammhubers verdedigingssysteem werkte goed tot medio 1942. De Britse verliezen waren relatief hoog: minder dan de helft van hun vliegers overleefde hun eerste vlucht. Pas achteraf kwamen de Duitsers tot de ontdekking dat de Britten sinds 1940 erg veel energie hadden gestoken in strategische bombardementen, nieuwe types speciaal ontwikkelde viermotorige bommenwerpers geïntroduceerd hadden, hun vliegvelden hadden uitgebreid en grote aantallen RAF-vliegers en grondpersoneel hadden opgeleid. Het was een langetermijn-investering, waarmee een wapen gesmeed werd dat de oorlog zou kunnen beslissen.

KAMMHUBER BUITEN SPEL

Toen de nieuwe vliegtuigen in productie werden genomen en er nieuw RAF-personeel was opgeleid, had Air Marshal Harris een effectief

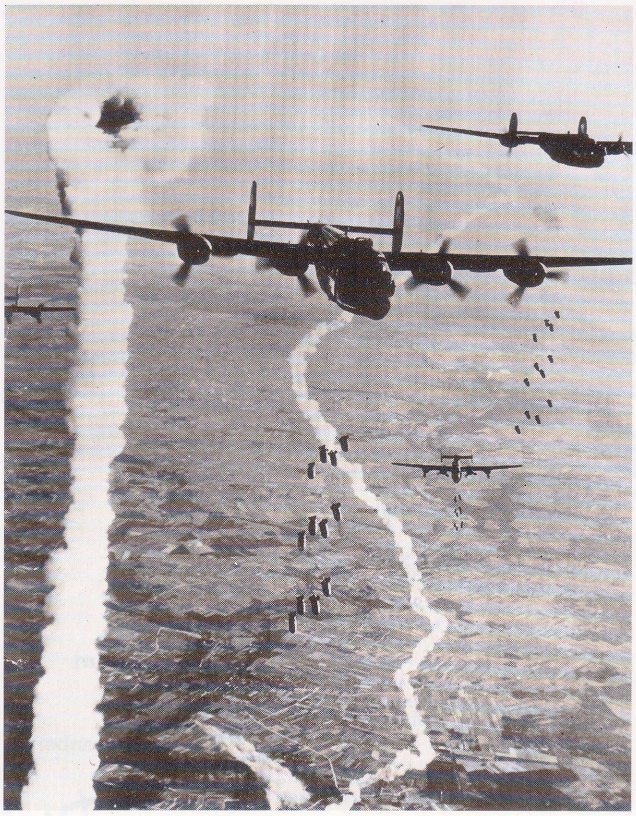

Boven:
Eenheden van de U.S. Eighth Air Force voeren bombardementen uit boven bezet Frankrijk. De Amerikanen leverden vanaf augustus 1942 al ondersteuning aan de RAF. Oorspronkelijk was dit in de vorm van precisiebombardementen bij daglicht en vertrouwden ze op de eigen verdedigingswapens van de zware bommenwerpers, maar door de hoge verliezen werd deze strategie gewijzigd.

Boven:
In de begindagen konden Goering en Hans Jeschonnek, chef van de generale staf van de Luftwaffe, nog drie Luftflotten inzetten voor de aanval op de Sovjet-Unie. Door het debacle van Stalingrad, de terreur van Hamburg en de afwijzing van zijn verzoek voor een massale uitbreiding van het aantal jachtvliegtuigen voor de Duitse verdediging pleegde Jeschonnek op 18 augustus 1943 zelfmoord.

wapen tegen de Kammhuber-linie door zijn bommenwerpers in grote concentraties aan te laten vallen.

Terwijl de Britten de vruchten plukten van hun langetermijnplanning, had de Luftwaffe de handen vol aan de verdediging van het vaderland. Door de zware gevechten aan het Russische front stelde het Duitse leger hogere eisen aan de Luftwaffe.
De Duitse vliegtuigen speelden een belangrijke rol bij het afstoppen van het offensief van het Rode Leger begin 1942 en ze moesten vervolgens het Duitse leger in de zomer van dat jaar over het hele front ondersteunen. Het beleg van Sebastopol werd vaardig ondersteund door *Fliegerkorps VIII* met inzet van een groot aantal Duitse bommenwerpers. Toen de opmars naar de Kaukasus stilviel, zetten de Russen de tegenaanval in. Het 6e leger werd in november in Stalingrad omcirkeld en de Luftwaffe moest zelfs opleidingseenheden en testpiloten in de strijd gooien in een poging om Stalingrad vanuit de lucht te bevoorraden.

DAPPERE STRIJD

Verstoken van reserves weerden de verdedigers van Duitsland zich toch nog goed toen de USAAF in 1943 startte met bombardementen bij daglicht. Door het Amerikaanse optimisme en hun vertrouwen in hun zwaarbewapende B-17 en B-24 bommenwerpers durfden ze boven Duits grondgebied bombardementen uit te voeren, ver buiten het bereik van hun eigen jachtvliegtuigen. In augustus vielen ze de kogellagerfabrieken in Schweinfurt aan, maar de Luftwaffe wist 60 van de 376 bommenwerpers neer te halen en verloor daarbij zelf slechts 25 jachtvliegtuigen. Een vergelijkbare aanval in oktober ging weer gepaard met dergelijke onaanvaardbaar hoge verliezen. Het succes van de Duitse verdedigers was echter van korte duur.

De US 8th Air Force was niet meer dan het puntje van een industriële ijsberg. De Amerikaanse investeringen in de vliegtuigproductie waren zo hoog dat de budgetten van alle andere oorlogvoerende landen daarbij verbleekten. Volgens schattingen van Luftwaffe-spionnen bouwden de Amerikanen in 1942 circa 16.000 vliegtuigen, maar in werkelijkheid waren het er 47.000. In de eerste acht maanden van 1944 verviervoudigde de grootte van de 8th Air Force.

VUUR BOVEN HAMBURG

De nachtelijke campagnes werden intenser tijdens 1943 toen het Britse Bomber Command nieuwe navigatie-instrumenten en mobiele radarsystemen introduceerde waardoor de nauwkeurigheid van hun acties verbeterde. Hamburg, gemakkelijk te vinden dankzij de nieuwe technologie en kurkdroog na het hete zomerweer, werd het slachtoffer van een bijzonder brute aanval. Brandbommen zorgen voor een ware 'vuurstorm' waarin 40.000 mensen omkwamen. De Duitse

De veerkracht van de Luftwaffe

Schweinfurt-bombardementen

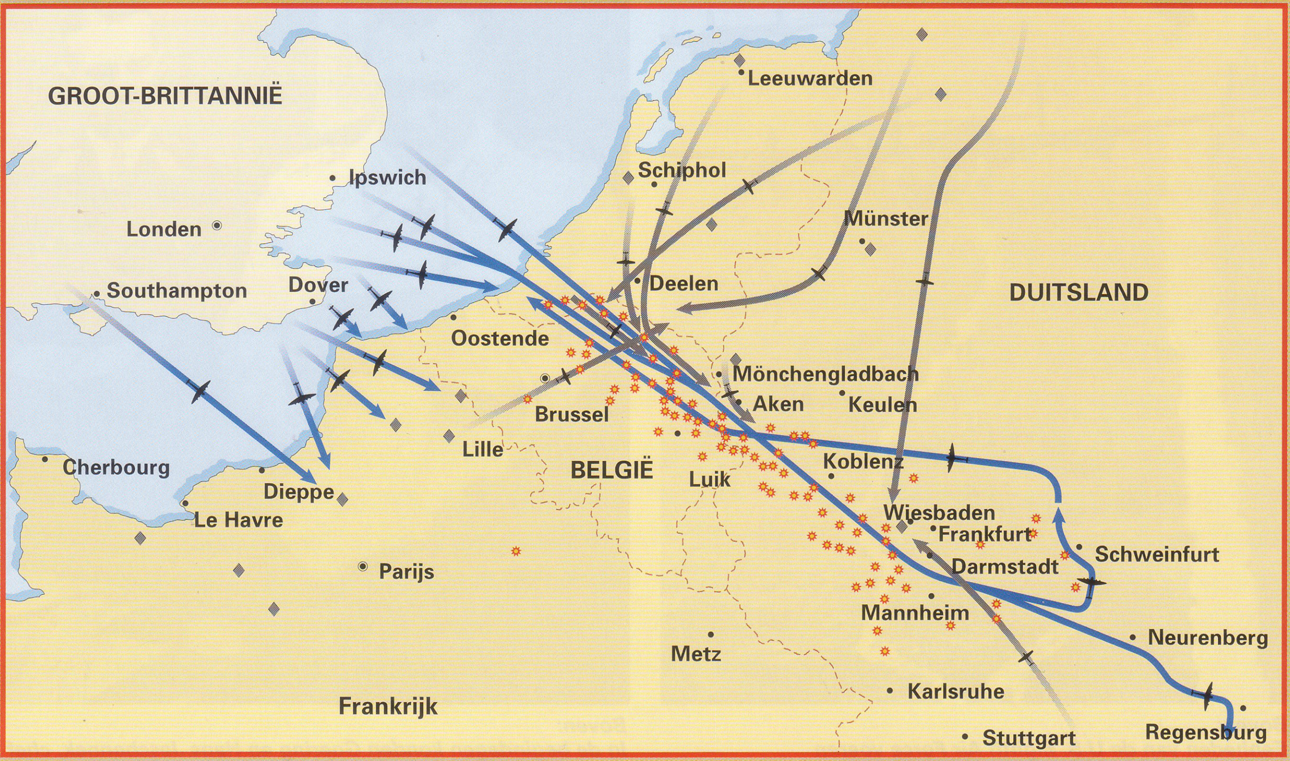

Geallieerde luchtaanvallen
Luftwaffe-acties
Neergehaalde geallieerde vliegtuigen
Luftwaffe-vliegvelden

Hieronder:
Een tweede bombardement op Schweinfurt op 14 oktober 1943 had eveneens weinig succes. 60 van de in totaal 291 bommenwerpers gingen verloren. Inmiddels hadden de Duitsers hun kogellagerproductie over meer locaties verspreid. Deze zware verliezen overtuigden de Amerikanen ervan dat de 'zelfverdedigende' bommenwerper een mythe was. Als de Amerikanen overdag niet uit het luchtruim verdreven wilden worden, dan moesten ze helemaal tot aan het doel geëscorteerd worden door jachtvliegers. Dit duurde echter nog even.

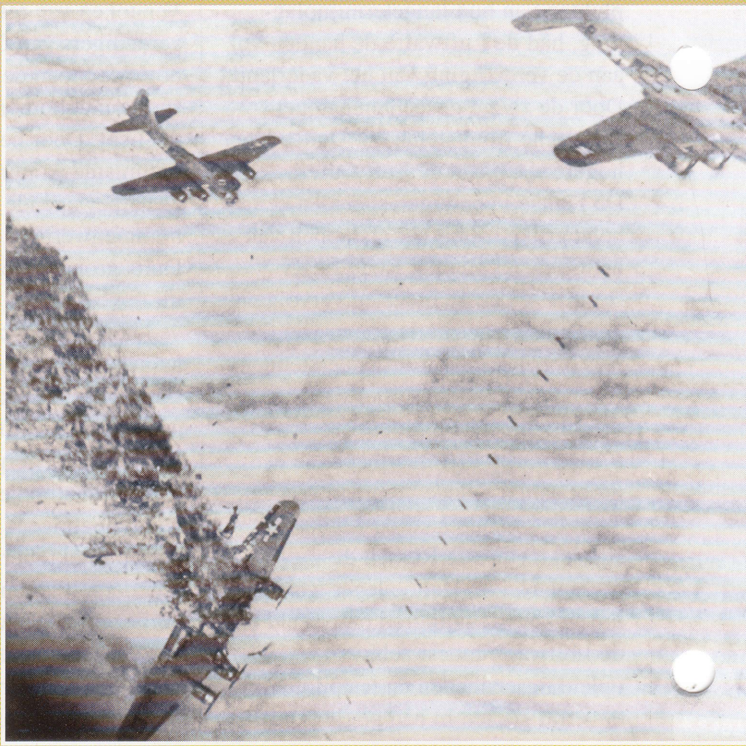

De Amerikaanse bommenwerperbemanningen die in 1943 vanuit Engeland opereerden blaakten van zelfvertrouwen en geloofden dat zij met slechts een licht escorte hun bommen overdag ver boven Duitsland konden afwerpen. Met Operatie 'Juggler' wilde men de Duitse kogellagerindustrie bij Schweinfurt platleggen. Het succes van het plan was ervan afhankelijk of men de Duitse verdediging kon afleiden door een gelijktijdige aanval op Regensburg. Zo zou een tweede golf van Amerikaanse bommenwerpers dan vrijwel zonder tegenwerking Schweinfurt kunnen bereiken. Ook de beste plannen kunnen echter fout lopen. Op 17 augustus 1943 maakte mist het onmogelijk beide formaties bommenwerpers in te zetten. De Regensburg-groep steeg uiteindelijk wel op, maar de vliegtuigen met bestemming Schweinfurt moesten nog eens drieënhalf uur wachten. Toen die laatste groep eindelijk de bezette kust overstak, hadden de Duitse dagjagers alweer bijgetankt en lagen ze de nieuwe aanvallers op te wachten. De eerste groep van 60 B-17F's werd onderschept door JG (Jagdgeschwader) 26 en elementen van JG2, JG3 en I/JG 5. Voordat ze hun doel bereikt hadden, waren er al 21 bommenwerpers verloren en hadden er nog eens zeven onverrichterzake moeten omkeren. 183 bommenwerpers slaagden er wel in het doel aan te vallen, maar hiervan gingen er 36 verloren terwijl er nog eens 19 zwaar beschadigd raakten. De Duitse luchtverdediging bleek zo effectief te zijn dat de kogellagerproductie slechts met 21% afnam en dat slechts voor drie weken. Het is veelzeggend dat geen enkele Amerikaanse bemanning voor deze actie onderscheiden werd met een Distinguished Unit Citation. Uiteindelijk leidden de zware verliezen ertoe dat men afzag van dergelijke ongeëscorteerde bombardementen boven vijandelijk terrein overdag.

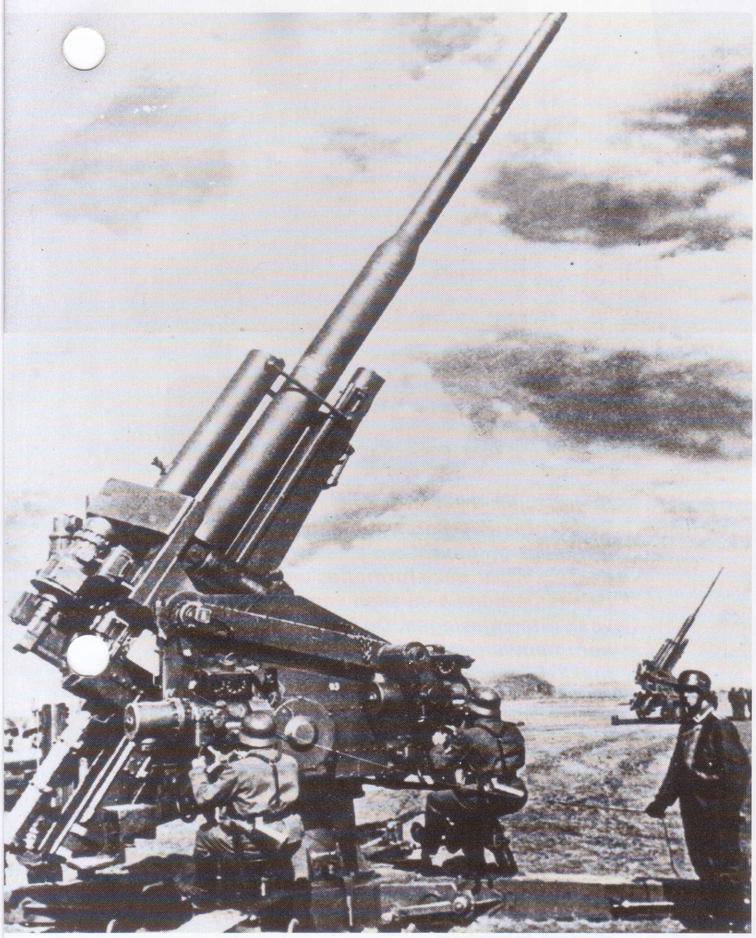

Boven:
De 12,8-cm FlaK 40 was zo groot dat hij alleen maar in een stationaire rol gebruikt kon worden. Vanaf 1940 werd dit uitstekende kanon uitsluitend gebouwd voor de verdediging van het Duitse rijk. Maar het was erg kostbaar en complex en in januari 1945 waren er nog maar 570 in gebruik.

Hieronder:
De USAAF gebruikte een fel beschilderd vliegtuig om de groepen bommenwerpers te helpen, de juiste formatie aan te nemen voor een aanval. Daarna keerde het formatietoestel weer huiswaarts. Meestal werd hiervoor een onbewapend, oud vliegtuig gebruikt dat niet meer geschikt was voor de strijd.

jachtvliegers en luchtdoelkanonnen waren verlamd door het gebruik van 'window', aluminiumstrips die de Duitse radarsignalen weerspiegelden zodat er op de radarschermen niets waar te nemen viel. Ook het Duitse wapenonderzoeks-centrum in Peenemünde werd zwaar aangevallen, waardoor het V1-programma ernstig vertraagd werd en Hans Jeschonnek tot zelfmoord gedreven werd. Het volk richtte zich tegen de Luftwaffe omdat die niet in staat bleek Duitsland te verdedigen. De partijfunctionarissen sloten zich aan bij de kritiek van het leger en de marine op het voormalige elite-onderdeel.

VERGELDINGSAANVAL

Op zijn perverse manier was Hitler blij met de geallieerde bombardementen. 'De verwoesting is in feite in ons voordeel,' zei hij tegen zijn intimi, 'omdat de mensen nu niets meer te verliezen hebben en daarom bereid zijn met een absoluut fanatisme te vechten'. In reactie op de geallieerde bombardementen besloot Hitler niet de Duitse luchtverdediging te versterken, maar ging hij over op het bombarderen van Groot-Brittannië; hij wilde terreur met terreur beantwoorden. Maar de Luftwaffe kon nog maar maximaal 150 tweemotorige bommenwerpers inzetten, een fractie van de meer dan 500 vliegtuigen die er in de winter van 1940-41 al niet in geslaagd waren Londen te vernietigen. De bommenwerpers waren echter niet de enige middelen die de Duitsers nu ter beschikking hadden voor hun tegenaanvallen: de vliegende bom V1 en de 'kruisraket' V2 waren Hitlers nieuwste wapens. Ze waren gebouwd ten koste van enorme investeringen die beter aangewend hadden kunnen worden voor de verdediging van Duitsland. Er werden meer en meer Duitse gevechtsvliegtuigen, luchtdoelkanonnen en zoeklichten naar het Westen overgebracht, maar dit was een moeizaam proces dat gefrustreerd werd door de tegengestelde belangen van het leger, de nazi-partij en de Luftwaffe. Veldmaarschalk Milch en generaal Adolf Galland probeerden hard te maken dat Duitsland zich moest voorbereiden op een massale aanval in 1944 en dat de Luftwaffe drie tot vier keer zoveel jachtvliegtuigen nodig had als de Amerikanen aan escortetoestellen hadden.

TRAGE PRODUCTIE

Maar de Duitse vliegtuigproductie bleef traag en weinig efficiënt; de fabrieken bleven in dagdienst draaien terwijl Groot-Brittannië, Amerika en Rusland 24 uur per dag doorwerkten. De toewijzing van de jachtvliegtuigen werd niet centraal gecoördineerd en de beschikbare machines werden verdeeld over Duitsland en bezet Europa. Pas in het najaar van 1943 werden de formaties nachtjagers en dagjagers vanuit hetzelfde hoofdkwartier bestuurd.

Hitler gaf de voorkeur aan luchtafweergeschut boven gevechtsvliegtuigen; de beroemde 'achtentachtig' was een van zijn favoriete wapens. Als resultaat daarvan kregen de Duitse luchtaf-weerbatterijen grote hoeveelheden nieuw materieel. Eind 1943 waren er negen FlaK-divisies en zeven onafhankelijke FlaK-brigades in West-Europa, uitgerust met 50.000 luchtdoelkanonnen. Zij

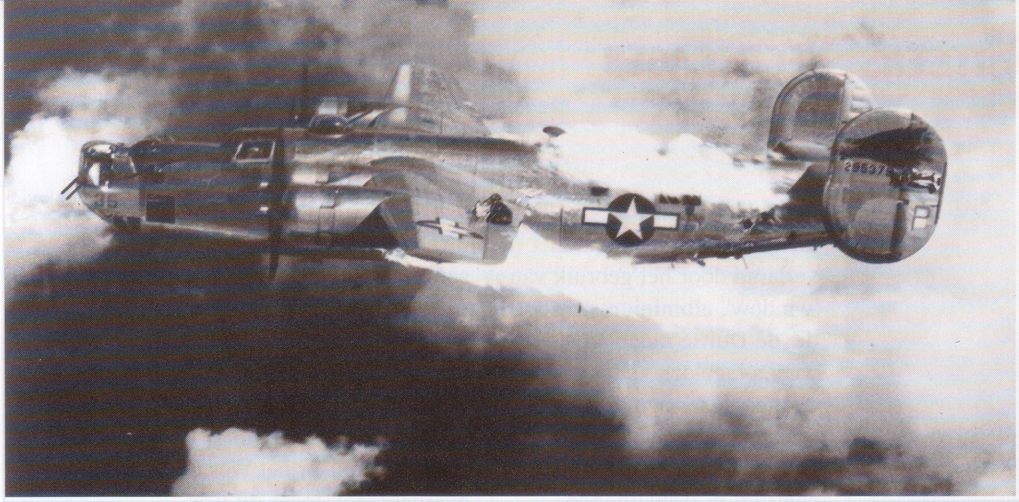

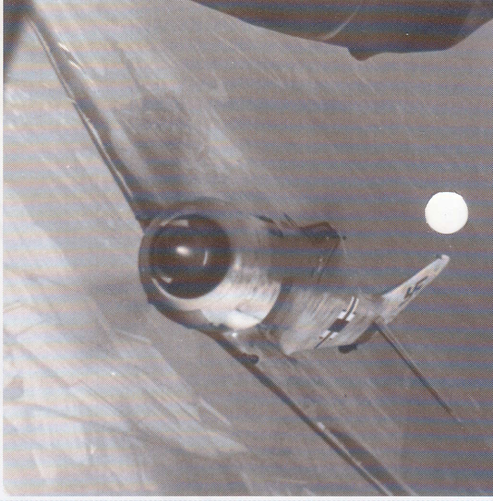

Jachtvliegtuigen

Boven links:
De bommenwerpers vlogen in dichte formaties of 'boxes' om elkaar te kunnen dekken. Maar deze formaties werden door de vastberaden aanvallen van de Luftwaffe vaak uiteengeslagen. De losse bommenwerpers waren daarna een makkelijke prooi.

Boven:
Toen hij begin 1941 voor het eerst verscheen, was de Focke-Wulf Fw 190 veel beter dan zijn tegenstanders. Hij was zeer sterk, goedbewapend en wendbaar en bezorgde de geallieerde piloten een flink minderwaardigheidscomplex. Hoewel hij de Me 109 nooit helemaal verving, werd hij in verschillende varianten gebouwd door diverse fabrieken.

Links:
De ondergang van de Luftwaffe verscheen in de vorm van de Amerikaanse P-51 Mustang. Dit jachtvliegtuig liet de balans in het voordeel van de geallieerden doorslaan. Het was de beste langeafstandsjager die in de oorlog ontworpen werd en vormde een perfecte combinatie tussen een Amerikaans frame en een Britse Rolls-Royce Merlin-motor. Hij kon een bommenwerper helemaal tot boven Berlijn en terug escorteren.

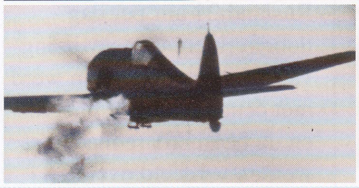

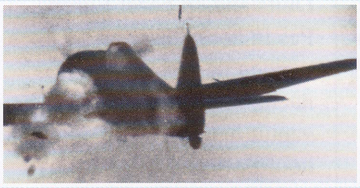

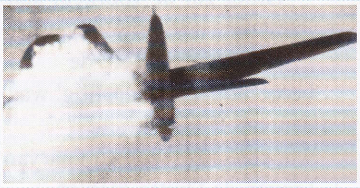

Boven:
Door agressief te reageren op alle aanvallen op Duitse doelen, verspeelde de Luftwaffe steeds meer gevechtsvliegtuigen. Hoewel er tot 1945 steeds meer vliegtuigen afgeleverd werden, verzwakte de Luftwaffe uiteindelijk toch omdat de meeste ervaren piloten gedood of zwaar gewond waren.

ACHTERAF is het duidelijk dat de nederlaag van de Luftwaffe niet onafwendbaar was.

De nachtjagers, in totaal zo'n 700 vliegtuigen, brachten zulke hoge verliezen toe aan de RAF dat de nachtelijke bombardementen een tijdlang uitgesteld werden. Maar belangrijker was het feit dat de Luftwaffe er niet in slaagde de aanvallen van de USAAF overdag af te stoppen. Als ze zonder escorte vlogen dan waren de verliezen enorm - maar liefst 26 procent bij de tweede aanval op Schweinfurt.

De Luftwaffe zou echter door de Mustang uit het luchtruim verdreven worden. Vooral dankzij dit vliegtuig kon men de aanvallen overdag voortzetten.

De Luftwaffe-piloten waren zwaar in de minderheid, maar weerden zich dapper. De gebeurtenissen van begin 1944 leken aan te tonen dat ze niet verslagen hadden hoeven worden als ze voldoende vliegtuigen hadden gehad. Ondanks de bescherming die de geallieerde jachtvliegtuigen boden, bleven de bommenwerpers zware verliezen lijden. Maar de verliezen aan Duitse zijde liepen ook op. Bij het bombardement op Berlijn op 6 maart 1944 werden 80 geallieerde vliegtuigen neergehaald en verloor de Luftwaffe hetzelfde aantal toestellen. Duitsland kon niet winnen als het erom ging wie de langste adem had.

Vanaf mei 1944 concentreerde de USAAF zich op de Duitse olieproductie. Dit was de doodsteek voor de luchtmacht. Zelfs de succesvolle nachtjagers konden zonder brandstof niet in voldoende aantallen in de lucht gehouden worden en de nachtelijke bombardementen werden hervat.

Milch had Goering beloofd dat het Duitse rijk en de belangrijke wapen- en olie-industrie doeltreffend verdedigd konden worden door dagjagers als ze een meerderheid hadden van vier tegen een. Maar Hitler en de *Reichsmarshall* weigerden te luisteren. Het grote aantal gevechtsvliegtuigen dat geproduceerd werd, waaronder de revolutionaire Messerschmitt 262, werd vooral ingezet voor grondaanvallen aan andere fronten.

En toen de Duitse jagers eindelijk hun aanvalsrol opgaven in 1945, was het te laat.

werden ondersteund door radar en door batterijen zoeklichten. De kanonnen en zoeklichten werden steeds vaker bemand door vrijwilligers van de Hitlerjugend en krijgsgevangenen uit Oost-Europa, aangevuld met reguliere troepen die niet meer geschikt waren voor het front in Rusland. Deze formaties telden 1,1 miljoen mannen, hetgeen in 1944 steeg tot 2 miljoen.

FLAK-BEDREIGING

De Britten zagen het Duitse luchtafweergeschut (FlaK) als hun dodelijkste vijand. In het steeds drukkere luchtruim boven Duitsland zagen de bemanningen van de Britse bommenwerpers - die altijd 's nachts vlogen - vaak hoe een collega door de zoeklichten gevangen werd als een vlieg in een spinnenweb en wanhopig probeerde te ontkomen terwijl de granaten aan alle kanten ontploften.

De Duitse luchtdoelkanonnen vuurden granaten af met een tijdsontsteking, die in de baan van de bommenwerpers moesten ontploffen. Om één vliegtuig op grote hoogte te raken waren er gemiddeld 16.000 projectielen nodig uit de 88-mm FlaK 36-batterijen of 8.000 uit de verbeterde FlaK 41. Alleen al de productie van de ontstekingen betekende een enorme aanslag op de beperkte aluminiumvoorraden.

De effectiefste Duitse wapens waren hun jachtvliegtuigen: zij namen tweederde van de Britse verliezen voor hun rekening, hoewel er maar relatief weinig echte nachtjagers beschikbaar waren en er steeds minder van ingezet konden worden.

In 1944 bouwden de Britten en de Amerikanen hun bommenwerpervloten verder uit. De USAAF wilde koste wat kost de Luftwaffe uitschakelen: de invasie van Europa en de bombardementen op Duitsland bij daglicht waren alleen mogelijk als de Luftwaffe geen bedreiging meer vormde. Hitler putte hoop uit de verliezen van het RAF Bomber Command tijdens de 'Slag om Berlijn'. Dit was een langdurige serie bombardementen op de Duitse hoofdstad tijdens de winter van 1943-44. Een aanval op Neurenberg in maart kostte de Britten 95 viermotorige bommenwerpers in één nacht. Het Britse Bomber Command verloor meer piloten dan het Fighter Command er verloor tijdens de Slag om Engeland. De geallieerde bombardementen op Duitsland namen af toen de geallieerden hun aandacht op Frankrijk richtten ter voorbereiding op D-Day. Hitler had voldoende vertrouwen in het Duitse verdedigingssysteem en bracht 200.000 manschappen van de Luftwaffe over naar het Oostfront. Toen het Combined Bomber Offensive op volle sterkte hervat werd, was de Luftwaffe hopeloos in de minderheid. Ze hadden minder nachtjagers dan het RAF Fighter Command er al in 1940 had. Bij de landingen op D-Day waren zo'n 12.000 geallieerde vliegtuigen betrokken tegenover slechts 300 Duitse machines. Door de ontwikkeling van de P-51 Mustang en het wijdverbreide gebruik van 'drop tanks' durfde de USAAF ook overdag de strijd aan te gaan tegen de Duitse jagers. De Luftwaffe leed enorme verliezen: elke maand verloren ze meer dan de helft van hun operationele gevechtsvliegtuigen en een kwart van hun piloten. Opleiden was vrijwel niet meer mogelijk vanwege de brandstoftekorten en de dringende noodzaak de verliezen direct aan te vullen: eind 1944 kregen de Duitse piloten nog maar eenderde van de opleidingstijd die hun tegenstanders genoten.

TE LAAT

De plotselinge ineenstorting van de Luftwaffe was een volslagen verrassing voor Hitler en Goering die de waarschuwingen van Galland en Milch zo lang in de wind geslagen hadden. Hitler probeerde het nog met technische oplossingen: straal- en raketvliegtuigen en luchtdoelraketten. De Luftwaffe werd de eerste luchtmacht ter wereld die straalvliegtuigen inzette, maar deze konden de hopeloze numerieke achterstand van Duitsland niet meer goedmaken. Hitler had de verdediging van zijn rijk te lang verwaarloosd. Drie maanden voordat de Russen zijn bunker binnendrongen werd hij zelf door de bommenwerpers onder de grond gejaagd.

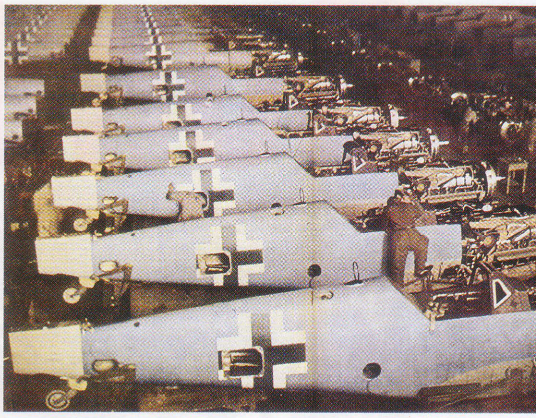

Hierboven:
Dankzij Albert Speer steeg de maandelijkse productie van gevechtsvliegtuigen van slechts 700 stuks in februari 1943 tot 3375 in september 1944. Maar zelfs dit was niet genoeg om de superioriteit in de lucht terug te krijgen.

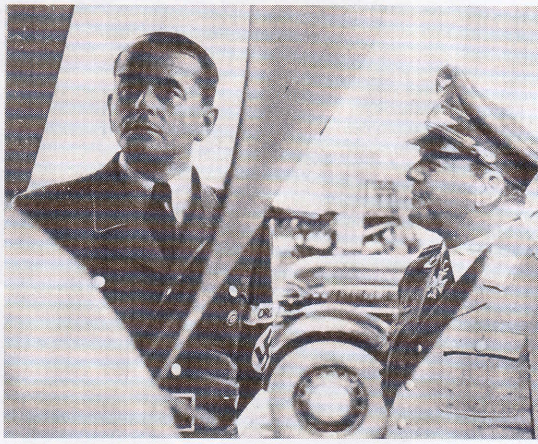

Hierboven:
Albert Speer en Erhard Milch. Milch, de opvolger van Ernst Udet, kreeg onterecht de schuld voor de fouten van de Luftwaffe in 1943-44. Hij had erop aangedrongen dat er meer gevechtsvliegtuigen nodig waren voor de verdediging van Duitsland, maar Hitler en Goering negeerden hem.

Hieronder:
Duitsland kreeg een steeds groter tekort aan manschappen. Vanaf februari 1943 vervingen jongens in de leeftijd van 15 tot 17 de mannen die nodig waren aan het front en bemanden ze de Duitse luchtafweerbatterijen.

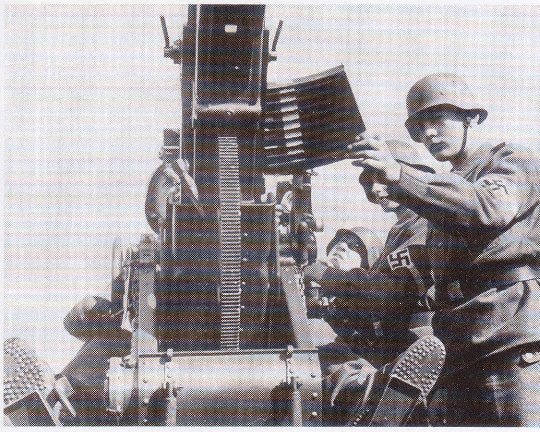

Bombenkrieg

Links:
Ook de Duitse burgers leden onder de strijd. De opperbevelhebber van het Britse Bomber Command koos ervoor steden te bombarderen omdat precisiebombardementen op militaire en industriële installaties onmogelijk werden gemaakt door het slechte weer en de noodzaak 's nachts aan te vallen.

Hierboven en linksonder:
Van 24 tot 30 juli 1943 bombardeerde de RAF Hamburg overdag en de USAAF 's nachts. Meer dan 2.200 geallieerde vliegtuigen wierpen 6.889 ton bommen af: de Duitse verdedigers waren totaal verrast en wisten slechts 57 bommenwerpers neer te halen. Het bombardement was zo geconcentreerd dat er een ware 'vuurstorm' ontstond. De hete lucht die opsteeg door de brandbommen werd op hoge snelheid aangevuld door koudere lucht: dit werkte als een enorme blaasbalg. Het stadscentrum smolt en 40.000 burgers kwamen om.

Hieronder:
Het ondraaglijke went al snel. De uitgebreide ondergrondse stelsels in veel Europese hoofdsteden boden beschutting tegen wat er zich boven de grond afspeelde.

TOTALE oorlog betekende als nooit tevoren dat ook niet-strijdenden onder de oorlog leden. Tijdens WO2 werden er bijvoorbeeld op Engels grondgebied al meer dan 65.000 burgers gedood. De Britten en Amerikanen samen verloren meer dan 20.000 vliegtuigen en 102.000 bemanningsleden. In deze periode werden er maar liefst 609.000 Duitse burgers gedood en raakten er nog eens een miljoen gewond. Bovendien werden er 3,37 miljoen huizen vernield.

Het RAF Bomber Command wilde het Duitse moreel verpletteren met langdurige aanvallen op burger- en industriële doelen. Vanaf januari 1943 kwamen de Amerikanen overdag en de Britten 's nachts. Maar evenals bij de Blitz op Londen werd het beoogde psychologische effect niet bereikt. Men kan zelfs stellen dat de resultaten contraproductief waren en de steun aan Hitler en de nazi's erdoor versterkt werd.

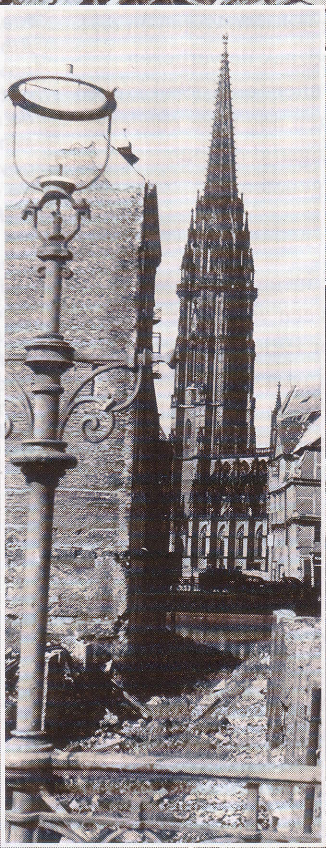

PISTOLEN EN MP'S

Boven:
Twee Panzergrenadiers gewapend met MP40 machinepistolen zoeken dekking aan het Russische front. Hoewel de machinepistolen niet veel nauwkeuriger waren dan gewone pistolen waren ze door hun automatische vuur op korte afstand zeer nuttig.

aHoewel men met een handvuurwapen weinig kon uitrichten tijdens gevechtsacties gebruikten steeds meer soldaten pistolen tijdens de Tweede Wereldoorlog als persoonlijk wapen.

EEN eerste antwoord op de vaak gestelde vraag "Hoeveel nut heeft een pistool in een oorlogssituatie?" is - "niet veel." Het pistool heeft een zeer beperkt bereik. Zelfs in handen van een geoefend scherpschutter is het op een afstand van meer dan 20 meter alleen maar irritant. Om beter gecontroleerd te kunnen worden, vuurt een pistool relatief lichte munitie af met een lage mondingssnelheid. Dit heeft wel een verwoestend effect op korte afstand, maar is zelden zo dodelijk als een snel projectiel uit een geweer. Bovendien zijn pistolen ook nog vrij duur om te maken.

Gezien deze nadelen is het vrij verrassend dat soldaten nog altijd een pistool bij zich hebben. De eenvoudigste reden is dat er vaak geen alternatief is. Voor sommige soldaten is het vrijwel onmogelijk een wapen bij zich te dragen dat groter is dan een pistool. Denk aan de bemanning van een tank of een vliegtuig, of mannen die zware apparatuur meezeulen, zoals een radioinstallatie of een affuit voor een machinegeweer. Zij hebben geen handen meer vrij om nog een groot wapen mee te dragen en hebben ook maar weinig ruimte op hun eigen lichaam of in het voertuig of vliegtuig waar ze iets kwijt kunnen dat groter is dan een pistool.

GOED VOOR HET MOREEL

Een pistool is om twee redenen goed voor het moreel. Elk wapen geeft de gebruiker een bepaalde macht over anderen die ongewapend zijn, zoals burgers. Een pistool wordt een belangrijk symbool als men te maken heeft met ongewapende of gedemoraliseerde vijanden, zoals krijgsgevangenen. Bovendien verleent het degene die het wapen bij zich draagt zelfvertrouwen.

Pistolen spelen een serieuze rol bij

zelfverdediging. Soldaten in de achterhoede lopen evenveel risico aangevallen te worden door partizanen of commando's als hun collega's in de voorhoede. De Duitsers die tijdens de Tweede Wereldoorlog in de bezette gebieden werkten, waren voortdurend beducht voor aanslagen; elke soldaat moest zolang hij wakker was eigenlijk altijd gewapend zijn. Pistolen waren hiervoor erg handig. Een pistool is bovendien een statussymbool - vandaar dat zoveel stafofficieren die zich ver van het front bevonden altijd gewapend waren, ten teken dat ze nog altijd militairen waren.

Het beroemdste pistool van de Duitse troepen tijdens de Tweede Wereldoorlog, en een zeer gewilde oorlogstrofee bij de geallieerde soldaten, was de Luger. In het Duitse leger stond hij bekend als de *Pistole 08* naar het jaar waarin hij in gebruik werd genomen, maar het pistool was eigenlijk vernoemd naar de ontwerper, Georg Luger. Het standaardpistool dateerde van het begin van de twintigste eeuw. Het had een achtpatroons magazijn en vuurde 9-mm Parabellums af met een maximaal effectief bereik van 70 meter. Het hefboommechanisme was complex, maar zorgde ervoor dat het wapen gemakkelijker en nauwkeuriger afgevuurd kon worden.

Het was een solide wapen, dat vrij betrouwbaar werkte. Door de hoge kosten werd de productie ervan door het Duitse leger uiteindelijk gestaakt: de productie was te bewerkelijk en kostte te veel tijd. Bovendien waren er te veel op maat gemaakte reserveonderdelen voor nodig. Toch bleef dit wapen tot 1942 in productie en werd het tot aan het eind van de oorlog gebruikt.

DIENSTPISTOOL

De 9-mm Walther P 38 werd ontworpen ter vervanging van de P 08. De uitbreiding van de Wehrmacht in de jaren 30 leidde tot de vraag naar een solide dienstpistool dat snel en gemakkelijk te produceren was. De P38 was, en is nog altijd, een uitstekend dienstpistool. Het was gemakkelijk te demonteren en had een aantal veiligheden, waaronder een positieve veiligheidspal die voorkwam dat men het per ongeluk kon afvuren, zelfs nadat het gespannen was. Met behulp van een pen kon men in het donker voelen of er een patroon geladen was.

Deze wapens werden niet alleen in Duitsland geproduceerd, maar ook in België en Tsjecho-Slowakije. Uiteindelijk kostten ze de Duitsers nog maar RM 32 per stuk.

Het Walther *Polizei Pistole* (PP) werd in 1929 geïntroduceerd. Het was oorspronkelijk gemaakt als politiewapen, maar het werd in grote aantallen door het leger overgenomen. Een kleinere versie, de PPK (voor *kurz*, of kort) werd geïntroduceerd als wapen dat inspecteurs of andere politiemensen in burger onzichtbaar onder hun kleren konden dragen. PP's werden gedurende de hele oorlog door de geüniformeerde politiediensten gebruikt en de PPK was het belangrijkste wapen voor de Gestapo-, Kripo- en SD-officieren. Beide types werden in grote aantallen gebruikt door de bemanningen van de Luftwaffe; bovendien werd de Walther door hogere officieren gebruikt als persoonlijk wapen.

Toen de Duitsers in 1940 België bezetten, namen ze ook de oude vuistvuurwapenfabriek 'Fabrique Nationale' in Luik in. Daarmee kregen ze de beschikking over de uitstekende 9-mm *Pistole Automatique Browning modèle à Grande Puissance*, oftewel de Browning High Power. Dit wapen dat in 1935 in gebruik werd genomen, onderscheidde zich vooral door het magazijn met 13 patronen in twee verspringende rijen.

Op dat moment was de Waffen-SS voor hun materieelvoorziening nog afhankelijk van het leger en kregen ze nieuwe wapens pas als laatste. Zij zagen de voordelen van de High Power echter al snel in en kozen het als hun standaard vuistvuurwapen.

Brownings werden tijdens de Tweede Wereldoorlog ook door de Britse en Canadese troepen gebruikt.

Boven:
Hoewel hij erg duur was om te maken en nog van het begin van de twintigste eeuw dateerde, was de Pistole 08, beter bekend als de Luger, een betrouwbaar handvuurwapen dat door de Duitse troepen aan alle fronten gebruikt werd.

Boven:
De Luger was een van de eerste moderne zelfladende pistolen. Hij verwierf een goede reputatie tijdens zijn lange carrière, vooral onder de geallieerden bij wie het een zeer gewilde trofee was.

Duitse militaire pistolen

Het standaard Lugerpistool had een 102-mm lange loop en een totale lengte van 223 mm. Hij woog 850 gram en werd geladen met een magazijn met 8 Parabellum-patronen van 9 mm. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd er een langere 'Artillerie'-versie ontwikkeld. Deze woog 1060 gram, had een loop van 200 mm lang, een keepvizier met een korrel en kon voorzien worden van een 32-patroons magazijn.

De P 38 was het standaard dienstpistool van het Duitse leger tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij was 219 mm lang, woog 0,96 kg als hij geladen was en had een mondingssnelheid van 350 meter per seconde. Het magazijn bevatte acht patronen en had een effectief bereik van 50 meter.

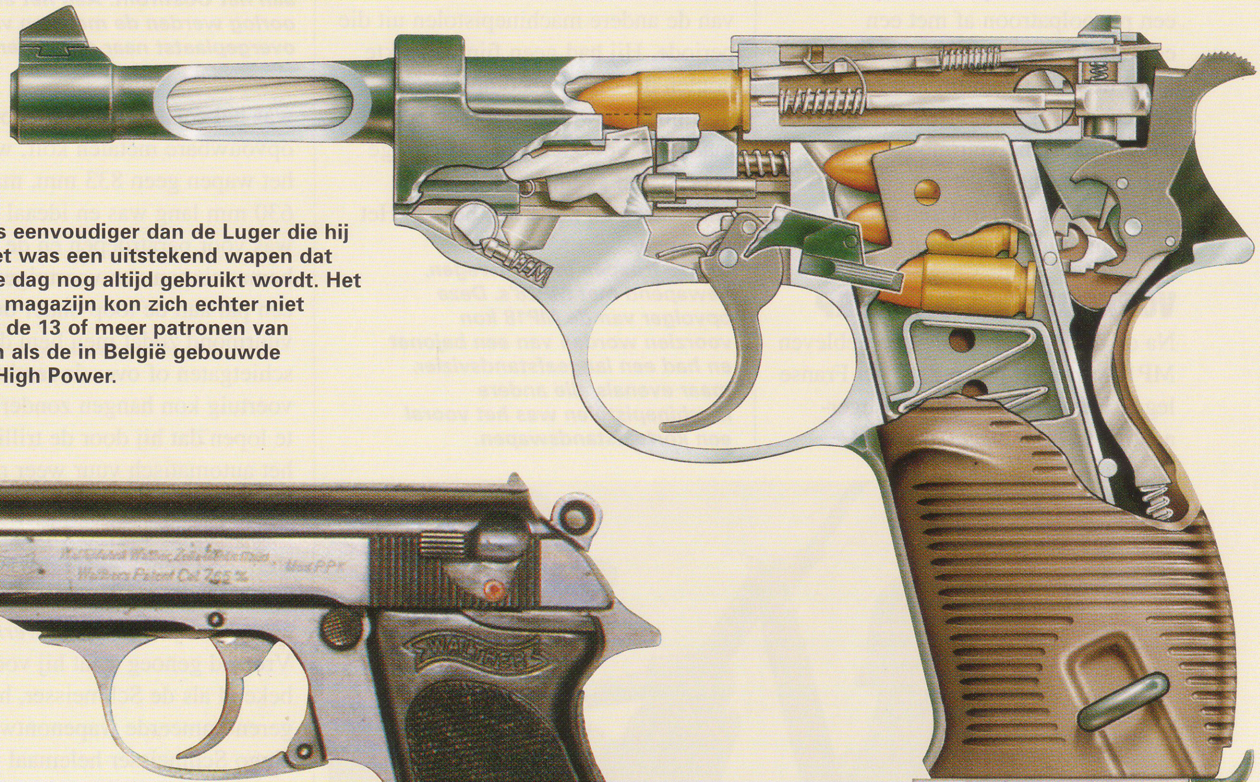

De P38 was eenvoudiger dan de Luger die hij verving. Het was een uitstekend wapen dat vandaag de dag nog altijd gebruikt wordt. Het 8-patroons magazijn kon zich echter niet meten met de 13 of meer patronen van tijdgenoten als de in België gebouwde Browning High Power.

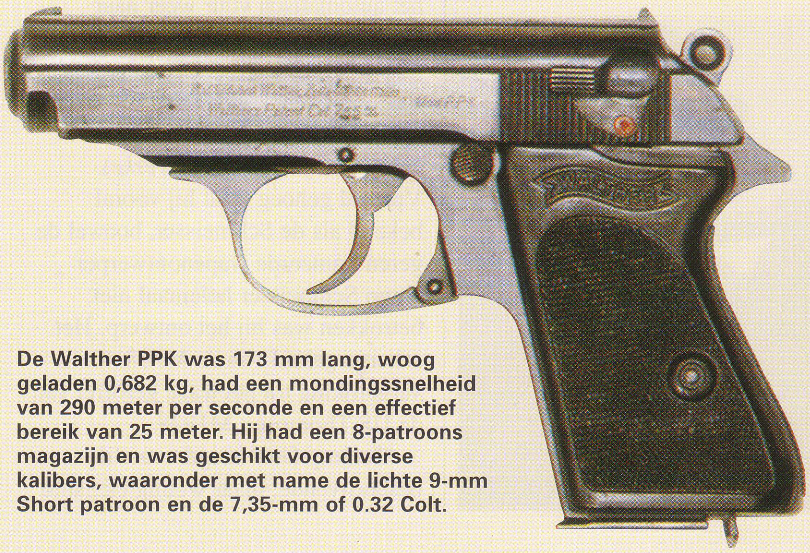

De Walther PPK was 173 mm lang, woog geladen 0,682 kg, had een mondingssnelheid van 290 meter per seconde en een effectief bereik van 25 meter. Hij had een 8-patroons magazijn en was geschikt voor diverse kalibers, waaronder met name de lichte 9-mm Short patroon en de 7,35-mm of 0.32 Colt.

De Brownings die door de Duitsers gebouwd werden, zijn te herkennen aan de markering 'Pist. 640(b)' die in de slede is ingeslagen.

MACHINEPISTOLEN

Waar het pistool slechts van beperkt nut was aan het front, geldt dat niet voor zijn grote broer, het *Maschinen Pistole*, de MP.

De ontwikkeling van machinepistolen startte tijdens de Eerste Wereldoorlog. Voor de man-tegen-man gevechten vanuit de krappe loodgraven hadden de troepen een speciaal soort wapen nodig: een compact vuurwapen dat geschikt was voor automatisch vuur en dat minder lastig te hanteren was in een loopgraaf dan een geweer met een bajonet. Er waren diverse ontwerpen maar de Duitse Bergmann MP 18 was het eerste echt praktische wapen dat aan de troepen verstrekt werd.

Zelfs vandaag de dag, meer dan 80 jaar na het einde van de Eerste Wereldoorlog, voldoet de MP18 nog altijd aan de klassieke kenmerken voor een machinepistool. Hij vuurde een pistoolpatroon af met een eenvoudig terugslagmechanisme. Door de lichte munitie was het wapen vrij eenvoudig te controleren tijdens de automatische vuurmodus - lichtgewicht handwapens zijn vrijwel onmogelijk te controleren als ze zware ammunitie afvuren.

VOOROORLOGS ONTWERP

Na de oorlog werden de overgebleven MP18's overgenomen door het Franse leger. Het oorspronkelijke, Luger-achtige trommelmagazijn werd vervangen door een 20- of 32-patroons boxmagazijn dat van links geladen werd. Dit laadmechanisme werd ook overgenomen toen de productie van dit wapen door Duitsland hervat werd in 1928. Het nieuwe wapen werd gebruikt door de Waffen-SS en de politiediensten.

De 9 mm MP34/35, ontworpen door de gebroeders Bergmann in Denemarken was vrij identiek aan de MP28. In 1934 startte de productie in Duitsland. De meeste van deze wapens, die door Junker und Ruh AG in Karlsruhe gemaakt werden, gingen naar de Waffen-SS.
Tot het uitbreken van de oorlog bleef het machinepistool een wapen voor specialisten en werd het vooral door de veiligheidsdiensten gebruikt. Toen de serieuze gevechten startten, bleek dit wapen echter zeer geschikt voor diverse soorten missies en steeg de vraag ernaar explosief. Als gevolg daarvan werd er een revolutionair nieuw wapen ontworpen: de MP 38.

MASSAPRODUCTIE

De MP 38 week mechanisch sterk af van de andere machinepistolen uit die periode. Hij had geen fijn bewerkte houten details of gecompliceerde, machinaal bewerkte onderdelen meer, maar was voorzien van eenvoudige geperste en gegoten metalen onderdelen en kunststof beslag. Het was het eerste machinepistool met een opvouwbare metalen kolf, waardoor het wapen geen 833 mm, maar slechts 630 mm lang was en ideaal geschikt was voor paratroepen en de bemanningen van voertuigen. Hij had een pal aan de loop onder de vuurmond zodat men hem door schietgaten of over de rand van een voertuig kon hangen zonder het risico te lopen dat hij door de trilling van het automatisch vuur weer naar binnen geslagen werd.

De MP38 werd ontworpen door Berthod Giepel en Heinrich Vollmer van de *Erfurter Werkzeug- und Maschinenfabrik* (*Ermawerke*). Vreemd genoeg staat hij vooral bekend als de Schmeisser, hoewel de gerenommeerde wapenontwerper Hugo Schmeisser helemaal niet betrokken was bij het ontwerp. Het scherpe geluid van de MP38/40, in vergelijking tot het trage geroffel van de US Thompson M1928 'Tommy Gun' zorgde voor de beschrijvende, maar weinig elegante

Boven:
Anticommunistische Franse vrijwilligers dienden bij de Wehrmacht aan het Oostfront. Aan het eind van de oorlog werden de meesten van hen overgeplaatst naar de Waffen-SS.

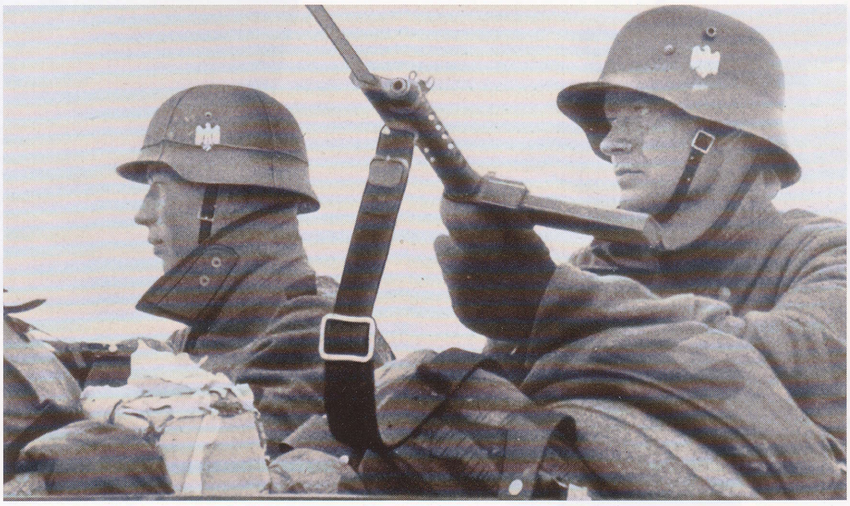

Hieronder:
Duitse troepen in Noorwegen, gewapend met MP28's. Deze opvolger van de MP18 kon voorzien worden van een bajonet en had een langeafstandsvizier, maar evenals alle andere machinepistolen was het vooral een korteafstandswapen.

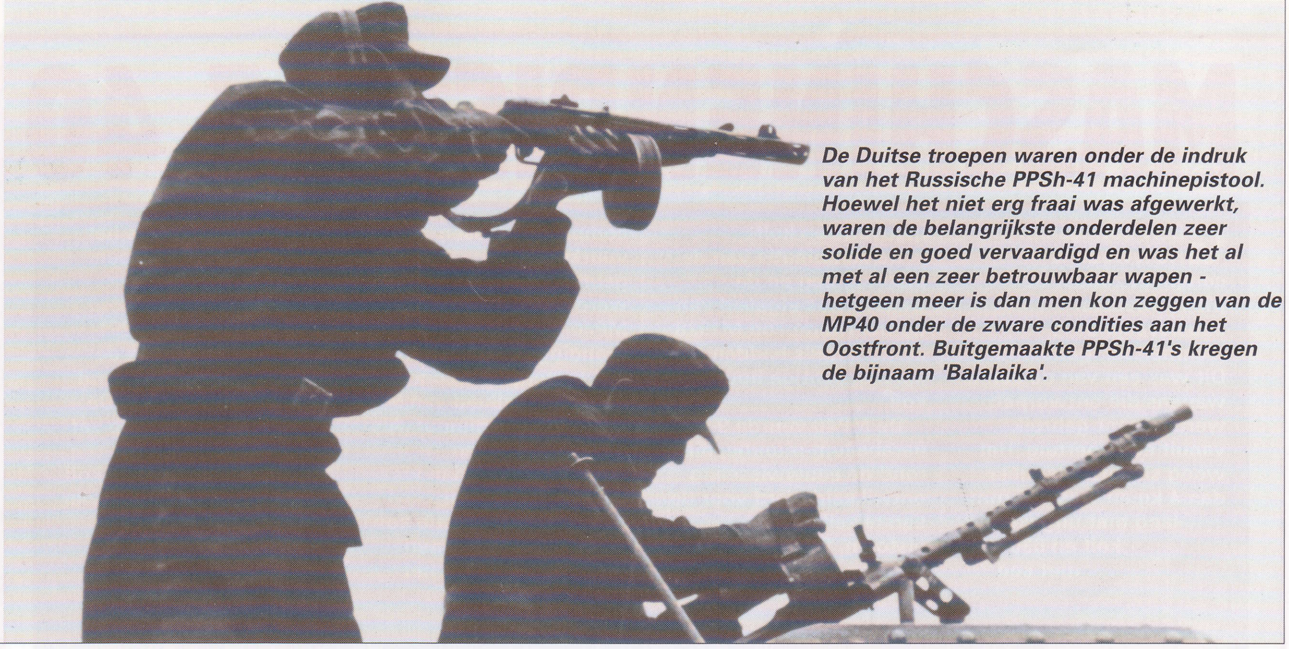

De Duitse troepen waren onder de indruk van het Russische PPSh-41 machinepistool. Hoewel het niet erg fraai was afgewerkt, waren de belangrijkste onderdelen zeer solide en goed vervaardigd en was het al met al een zeer betrouwbaar wapen - hetgeen meer is dan men kon zeggen van de MP40 onder de zware condities aan het Oostfront. Buitgemaakte PPSh-41's kregen de bijnaam 'Balalaika'.

bijnaam 'Burp Gun' of 'boergeweer'.

ONTWERPFOUT

De MP 38 werd in productie genomen, maar tijdens de campagne in Polen in 1939 bleek al snel dat het wapen een gevaarlijke fout had. Als men de MP 38 spande, kon de grendel gemakkelijk per ongeluk naar voren geschoven worden, waardoor het wapen te vroeg afgevuurd werd. Een geïmproviseerde oplossing was een leren manchet die over de loop werd aangebracht en die een band had waarmee de haan werd vastgehouden. In de fabriek werd er een eenvoudige veiligheidspal geproduceerd in de vorm van een opvouwbare grendel op de haan die in een inkeping viel waardoor de grendel niet verzet kon worden. De wapens die met deze modificatie gebouwd werden, kregen de aanduiding MP 38/40.

De noodzaak om de productiekosten te verlagen en de productietijd te verkorten, leidde tot de MP 40. Het aantal noodzakelijke bewerkingen voor het nieuwe wapen was nog verder verminderd: er werden zoveel mogelijk geperste en gelaste stalen onderdelen gebruikt. De onderdelen werden grotendeels door onderaannemers gemaakt en de wapens werden geassembleerd in Duitsland door Erma, Haenl en Steyr en in fabrieken in de bezette landen. De fabrikanten zijn te herkennen aan de code die achter op de behuizing is ingeslagen; 'ayf' of '27' staat voor Erma, 'bbnz' of '660' voor Steyr en 'fxo' voor Haenel.

Het was een gewild wapen bij de Duitse soldaten, dat ook populair was bij de geallieerde soldaten die de buitgemaakte wapens tegen hun vroegere eigenaren gebruikten. Maar dit wapen was verre van perfect: tijdens gevechten in Rusland konden de met MP 40's bewapende Duitse soldaten weinig uitrichten tegen de Russen met hun PPSh41 met een 71-patroons trommelmagazijn.

Hieronder:
Het machinepistool in zijn element. Het laatste wat een soldaat die in een dichtbebouwde omgeving moet vechten kan gebruiken, is een geweer: hoe langer het wapen, hoe onhandiger het is tijdens man-tegen-man gevechten. De lichte, handige MP40 was ideaal voor gevechten van huis tot huis en kamer tot kamer.

RUSSISCHE WAPENS

Naast de grotere vuurkracht was het Russische wapen eenvoudiger en solider tijdens gebruik in het veld. Als antwoord daarop introduceerde Erma eind 1943 de MP40/1. Dit wapen kon geladen worden met twee 30-patroons magazijnen naast elkaar. Als het eerste magazijn leeg was, schoof de soldaat het tweede, geladen magazijn op zijn plaats. Hierdoor had het wapen een capaciteit van 60 patronen, maar nam het gewicht ook toe tot 5,4 kg. De MP 40 werd ook geproduceerd met een massief houten kolf. Dit wapen, aangeduid als de MP41, werd gebruikt door paramilitaire eenheden en politiediensten.

Tijdens de oorlog werden er meer dan een miljoen MP 40's gebouwd. Men zegt dat de communistische partizanen de Italiaanse fascistenleider Benito Mussolini in 1945 doodschoten met een MP40. Na de oorlog werd het wapen overgenomen door de Fransen en door het Noorse leger die het gebruik ervan pas in de jaren 80 staakten.

Aan het eind van de oorlog werden goedkoper en gemakkelijker te produceren wapens steeds belangrijker voor de Duitsers. Het resultaat hiervan was de MP 3008. Dit wapen kwam op de Britse troepen erg bekend over: het was rechtstreeks afgeleid van de Sten Mk 1 SMG. Het grootste verschil was dat de magazijnbehuizing verticaal naar beneden wees. De MP 3008 woog 2,95 kg, terwijl de Sten 3,235 kg woog. De Duitse 'Sten' had een mondingssnelheid van 381 meter per seconde en een vuursnelheid van 500 patronen per minuut. Er werden circa 10.000 exemplaren van de MP3008 geproduceerd. Dit wapen werd ingezet tegen de oprukkende geallieerden.

De Erma EMP44 was een nog minder gecompliceerd wapen, dat gefabriceerd werd van plaatstaal en buizen. Dit ingenieuze ontwerp, waarin het 30-patroons MP40-magazijn verwerkt was, werd nooit in massaproductie genomen.

MASCHINENPISTOLE 40

GEEN oorlogsfilm uit Hollywood is compleet zonder de MP40, meestal abusievelijk de 'Schmeisser' genoemd. Dit was een van de eerste wapens die ontworpen werden voor gebruik vanuit een voertuig. Het woog slechts iets meer dan 4 kg en was 833 mm lang met uitgeklapte kolf en 630 mm met een ingevouwen kolf.

De combinatie van de pistoolgreep en de trekker was afgeleid van de US Thompson M1928 - eerdere MP's hadden een karabijnachtige houten kolf.

De MP40 vuurde 9-mm Parabellum-munitie, die rond de eeuwwisseling ontwikkeld werd voor de eerste zelfladende pistolen. De 9-mm patroon was een goed compromis tussen vuurkracht en gebruiksgemak. Als hij werd afgevuurd uit de MP40 had hij een mondingssnelheid van 381 meter per seconde bij een vuursnelheid van 500 patronen per minuut. Als het wapen al een minpuntje had, dan was dat het 32-patroons magazijn:door frictie kon de enkele rij patronen vastlopen en door het lange magazijn was het moeilijk om het wapen van achter een lage dekking te gebruiken.Door de 251-mm lange loop was de MP40 op schootsafstand redelijk nauwkeurig. De korrel voorop de loop zat in een ronde beugel terwijl er achterop de kolf een verstelbaar keepvizier zat voor afstanden van 100 of 200 meter.

SS-DOCUMENTEN

Heinrich Himmler overhandigt een eigendomsakte aan het gezin van de keuterboer Peter Issl. Dergelijke mensen werden door de nazi's beschouwd als de levensader van het Duitse Volk en hun grond werd bij wet beschermd.

DUITSLAND was onder de nazi's een land waar formulieren en documenten van essentieel belang waren. Er werden uitgebreide dossiers bijgehouden over alle burgers, met name door de Gestapo.

Alles werd vastgelegd, van de maandelijkse donaties van partijaanhangers in de jaren 20 tot aan de dossiers over gedode joden en de plannen voor de gaskamers en crematoria die twintig jaar later in de vernietigingskampen gebruikt werden.

Vooral de SS produceerde extreem veel documentatie, waarschijnlijk als gevolg van de bureaucratische aard van Himmler. In de SS-dossiers treft men de notulen aan van de Wannsee-conferentie waarin het besluit werd genomen voor de 'Endlösung' voor het 'joodse vraagstuk'.'

Maar de meerderheid van de SS-documentatie was veel minder shockerend. Elke SS'er had een nummer en een lidmaatschapsboekje: de mannen die in actieve dienst waren hadden militair-getint *Soldbuch* (een gecombineerd salaris- en dienstboekje).

Rechts:
Het persoonsbewijs van een hogere Gestapo-officier uit 1944 - de meeste geheime politieagenten waren inmiddels door de SS ingelijfd.

Verzamelaars hebben een uitgebreid assortiment aan SS-documenten en andere SS-memorabilia opgespoord. Dit is een programma voor een concert dat voor de oorlog gegeven werd door het muziekkorps van de SS-Leibstandarte Adolf Hitler. De zwart met zilveren 'zwaluwnesten' zijn traditionele schouderdecoraties die door militaire muzikanten gedragen werden.

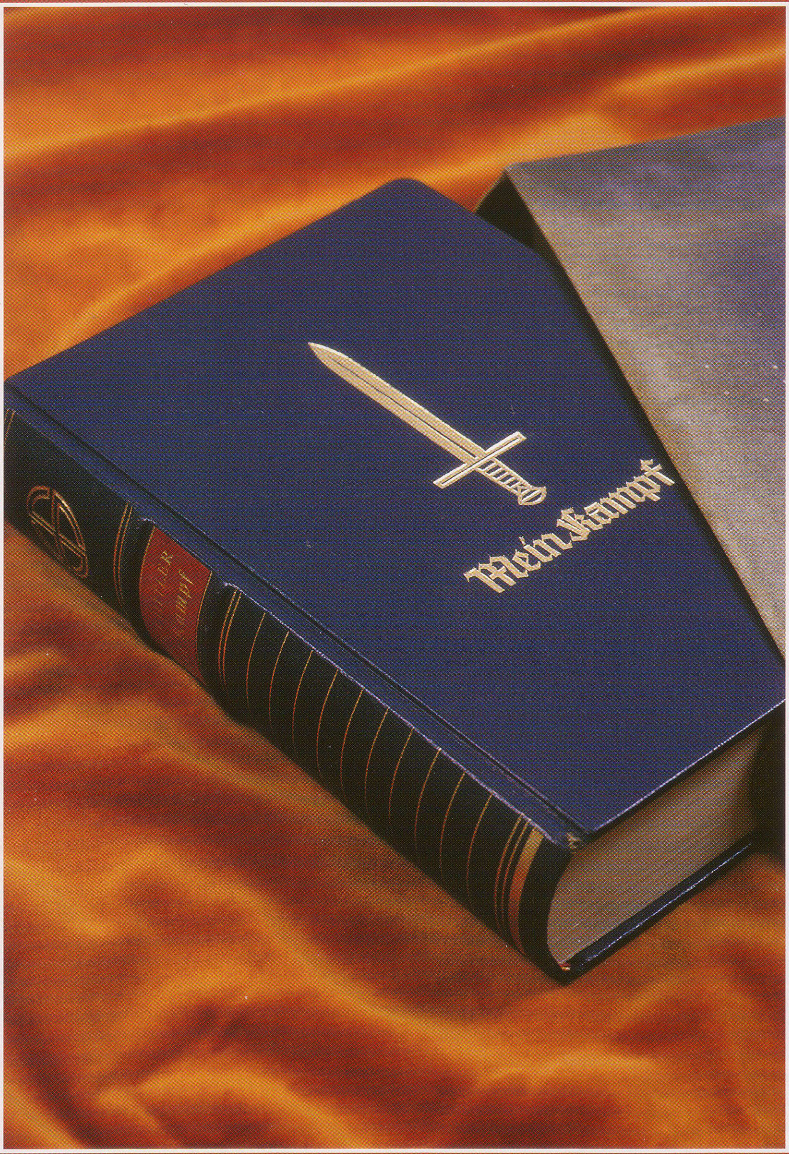

Links:
Elke zichzelf respecterende SS'er had zijn eigen exemplaar van 'Mein Kampf' - maar de meesten van hen hadden het boek waarschijnlijk nooit gelezen. Het werd oorspronkelijk in twee delen uitgegeven in 1925 en 1926 en verscheen later in één band in een uitgave in bijbelformaat in 1930. Tot het moment dat Hitler in 1933 aan de macht kwam, waren er ruim 287.000 exemplaren van verkocht: daarna schoot de verkoop omhoog tot in de miljoenen. In december 1939 verklaarde een partijdocument dat "spoedig elk Duits gezin een exemplaar heeft van het werk van de Führer."

Linksonder:
Het SS Zivilabzeichen, het speldje dat gedragen werd op een burgerkostuum. Niet iedereen mocht dit speldje dragen: hiervoor moest specifieke toestemming gegeven worden. Dit document verleent dat recht aan Christian Weber, een van de eerste leden van de nazi-partij en drager van de 'Bloedorde' ten teken dat hij had deelgenomen aan de mislukte putsch in München in november 1923.

Hieronder:
Ledenboekje voor SS-Förderndes Mitglieder, of 'donateurs' van de SS. Om fondsen te werven voor de SS introduceerde de toenmalige leider Joseph Berchtold het concept van SS-donateurs in 1926. Dit waren mensen die de doelen van de SS steunden door een bepaald bedrag te schenken: in dit geval in 1934 was dat een Reichsmark per maand. Toen de SS groter werd in het begin van de jaren 30, wist men veel zakenmensen en academici die de organisatie in het geheim steunden ertoe over te halen volle leden van de organisatie te worden.

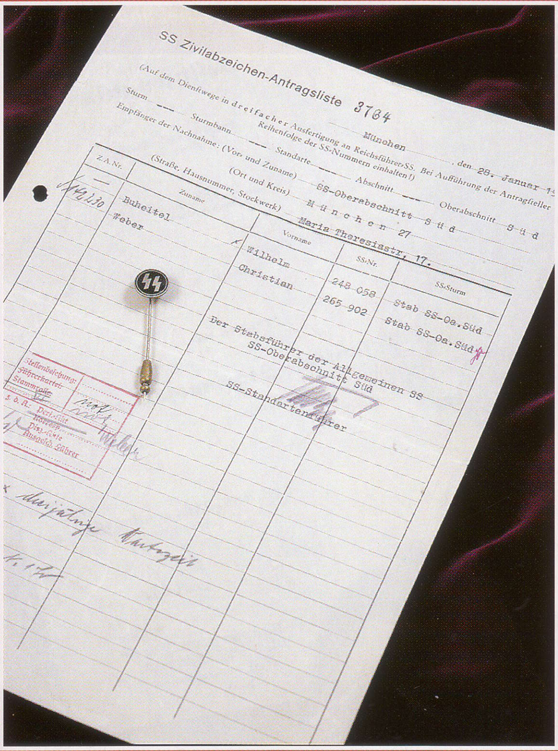

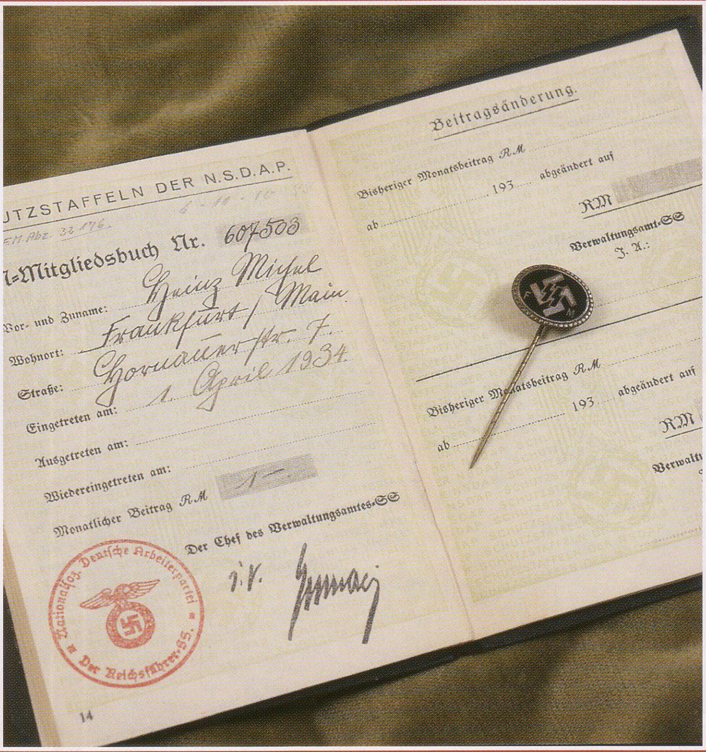

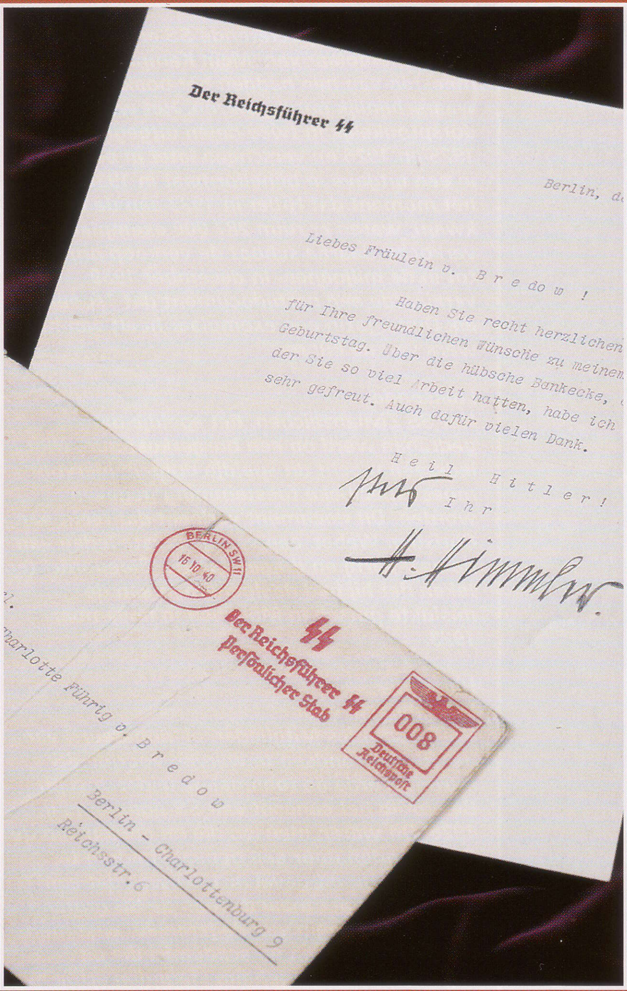

Boven:
Een persoonlijke brief van 16 oktober 1940 van de Reichsführer-SS Heinrich Himmler aan de gravin Von Bredow. In de brief bedankt hij haar voor de verjaardagskaart die ze gestuurd heeft en verontschuldigt hij zich ervoor dat zijn antwoord door zijn drukke werkzaamheden, niet langer is.

Hieronder:
Geld uit Buchenwald. Deze briefjes werden door de SS-Totenkopfwachten in het kamp gebruikt. Ze konden alleen ingewisseld worden voor artikelen in de personeelskantine. Het kraagembleem met de doodskop en de epaulet met de bruine bies werden door alle kampwachten gebruikt.

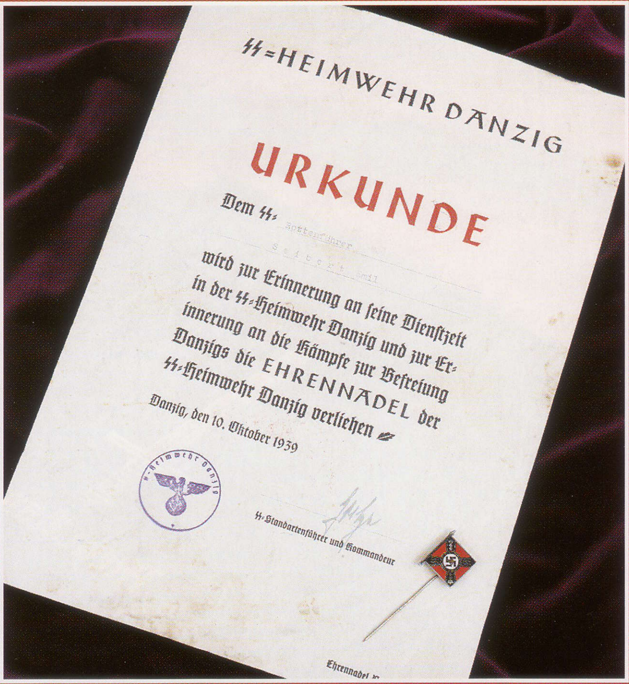

Boven:
Oorkonde en Erespeld van de SS-Heimwehr Danzig. Deze speld werd op 10 oktober 1939 uitgereikt, iets meer dan een maand na het uitbreken van de oorlog. Hij werd uitgereikt aan alle leden van de SS in de vrije havenstad Danzig die hielpen de stad in te nemen op de eerste dag van de Poolse campagne.

Hieronder:
Een zakagenda van een SS'er voor 1944. Deze zakagenda's hoorden bij de standaarduitrusting van SS-troepen. Ze telden twee dagen per pagina en hadden extra kleurenpagina's achterin met afbeeldingen van leger-, SS- en politieke rangtekens. De agenda ligt op een certificaat voor het Infanterie-Sturmabzeichen dat uitgereikt was aan SS-Rottenführer (korporaal) Willi Jöckel in augustus 1942. Soldaten die hadden deelgenomen aan drie infanterieaanvallen kwamen in aanmerking voor deze onderscheiding. De bronzen versie die hier getoond wordt, werd uitgereikt aan gemotoriseerde troepen: infanteristen en Gebirgsjäger droegen een zilveren onderscheiding.

Kampfbund

De Duitse Kampfbund was een bond van Beierse rechtse groeperingen die op 2 september 1923 opgericht werd. Dit gebeurde tijdens een massabijeenkomst van rechtse groeperingen die in Neurenberg bijeen waren gekomen om de overwinning van Duitsland op Frankrijk in 1870 te herdenken. De belangrijkste partijen die toen aanwezig waren, waren Hitlers NSDAP, Friedrich Webers Oberlandbund en de Reichskriegsflagge van Adolf Heiss. Alle partijen waren de nationale regering in Berlijn en de lokale regering in Beieren even slecht gezind. Zij wilden de gehate Weimarrepubliek ten val brengen en de 'novembermisdadigers' straffen die zij verantwoordelijk hielden voor het feit dat Duitsland de oorlog verloren had.

De leiders van de Kampfbund, aangevoerd door Hitler, planden een staatsgreep in Beieren, van waaruit zij dan de Republiek omver konden werpen en zich van het gehate Verdrag van Versailles konden bevrijden. Twee maanden later voerden zij de -mislukte- putsch in München uit.

Rechts:
Hitler en andere nationalistische leiders bekijken een parade in Neurenberg tijdens de bijeenkomst van rechtse groeperingen die in september 1923 gehouden werd.

Kampfbund für Deutsche Kultur

Deze bond werd door Alfred Rosenberg in 1929 opgericht na de derde Rijkspartijbijeenkomst. Het doel was zich tegen ontaarde kunst te verzetten, de joodse invloed op het Duitse culturele leven te beperken en het culturele ideaal van de nazi's te promoten. Voor Hitler was alleen arische cultuur echte cultuur. De materialistische joden konden volgens hem geen cultuuruitingen voortbrengen. Toen Hitler aan de macht kwam, omarmde de Kampfbund het principe van de Gleichschaltung. Oorspronkelijk werd dit concept geïntroduceerd voor gelijkschakeling van de nationale wetten met de nazi-principes, maar later werd het ook toegepast voor de politiek, arbeidsverhoudingen, de economie en de landbouw. Op cultureel vlak streefde men ernaar dat alle artistieke activiteiten in het Duitse Rijk aan de normen van de Führer voldeden.

Zie ook In het Derde Rijk
Nummer 6: Kunst onder de Nazi's

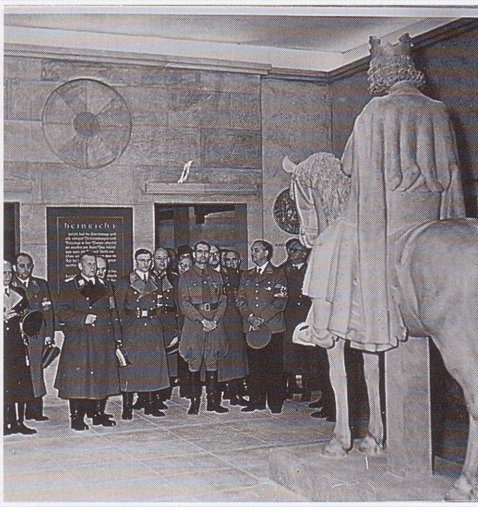

Rechts:
Alfred Rosenberg leidt een aantal hogere nazi's door de tentoonstelling van Germaanse kunst die in 1937 in München gehouden werd. Hier werd materiaal getoond dat door de nazi's was goedgekeurd, in contrast met een tentoonstelling over Entarte Kunst die iets verderop gehouden werd.

Kampfzeit

'Kampfzeit' was de term die de nazi's gebruikten voor de partijgeschiedenis van voor 1933, met name de begindagen van het nationaal-socialisme in München. Het concept van Kampf, dat vertaald kan worden met ''kamp', 'strijd' of 'gevecht', vormde waarschijnlijk de kern van het nationaal-socialisme. Strijd en overheersing werden gezien als natuurlijke, menselijke eigenschappen en een superieur ras zou door middel van de strijd de mensheid van inferieure elementen zuiveren. De Kampfzeit werd later door de nazi's gezien als een verlengstuk van Fronterlebnis - het geromantiseerde beeld van het leven in de loopgraven dat zo vaak beschreven werd in de Duitse literatuur rond 1920. Hitler keek met nostalgie terug op de Kampfzeit en zelfs op het hoogtepunt van zijn macht omringde hij zich met de 'alte Kämpfer' die in die tijd samen met hem gestreden hadden. In Duitse scholen werd de Kampfzeit in het lesmateriaal opgenomen en (toneel)schrijvers werden aangemoedigd werken te produceren over deze periode. Kampfzeit werd ook gebruikt voor aanduiding van de algehele oorlogssituatie waarin Duitsers hun persoonlijke problemen vergaten en het nationale belang voorop stelden.

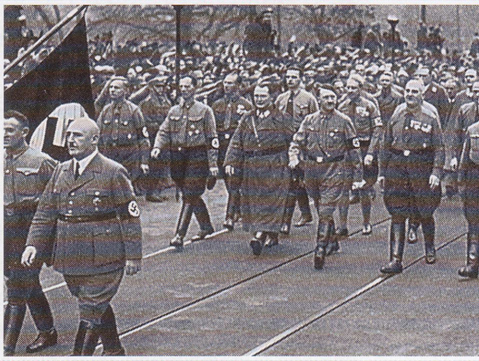

Rechts:
Hitler met andere Alte Kämpfer tijdens de herdenking van de putsch in München. Deze kameraden uit de Kampfzeit waren het favoriete gezelschap van de Führer.

Kapp-putsch

Evenals München was Berlijn in de jaren na de Eerste Wereldoorlog een broeinest van revolutionaire activiteit. In maart 1920 kwam het politieke geweld tot een climax in de vorm van een serieuze couppoging. Op initiatief van de journalist en politicus Wolfgang Kapp (1868 - 1922) hield de Ehrhardt Freikorps Brigade in Berlijn een protest tegen de aanvaarding van het Verdrag van Versailles door de Weimarregering. Hun woede kwam gedeeltelijk voort uit het feit dat in de voorwaarden van het verdrag stond dat groeperingen als de hunne verboden waren. De Brigade verklaarde dat de regering omver geworpen was en dat Kapp was uitgeroepen tot rijkskanselier. Het leger steunde Kapp echter niet en op aandringen van de Weimarregering ging de bevolking van Berlijn, die het oorlogsgewoel beu was, massaal in staking. Na vijf dagen viel de coup uiteen en vluchtte Kapp naar Zweden. Voor de rechtse bewegingen toonde het mislukken van deze putsch aan dat de Weimarrepubliek een 'bolsjewistische republiek' was.

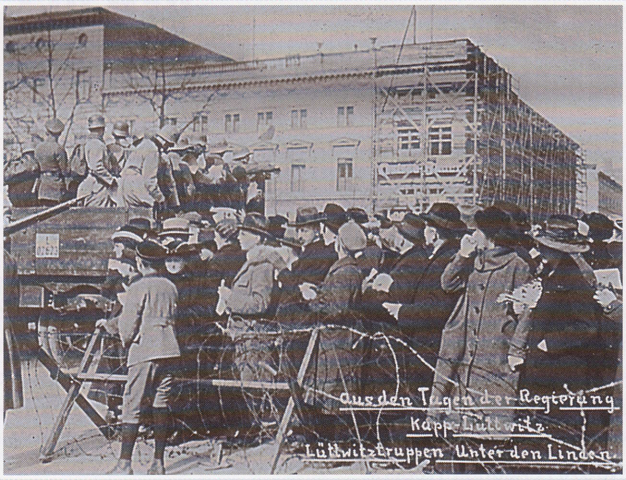

Boven:
Rechtse Freikorps-leden gaan de straat op in een mislukte poging om de macht te grijpen in Berlijn.

Karinhalle

In 1934, tijdens zijn periode als minister-president van Pruisen, kocht Hermann Goering een voormalig keizerlijk jachtslot aan in de Schorfheide, ten noordoosten van Berlijn.

Goering bouwde dit uit tot een groot landgoed. Het werd zijn persoonlijke eigendom en hij vernoemde het naar zijn eerste vrouw, Carin. Voor dit enorme landgoed nam hij beheerders, bedienden, boswachters en jagers in dienst die hij met staatsmiddelen betaalde. Na het begin van de oorlog vulde hij Karinhalle met kunstwerken en cultuurschatten die overal uit Europa geroofd waren. Op Goerings orders werd het huis in april 1945 vernietigd.

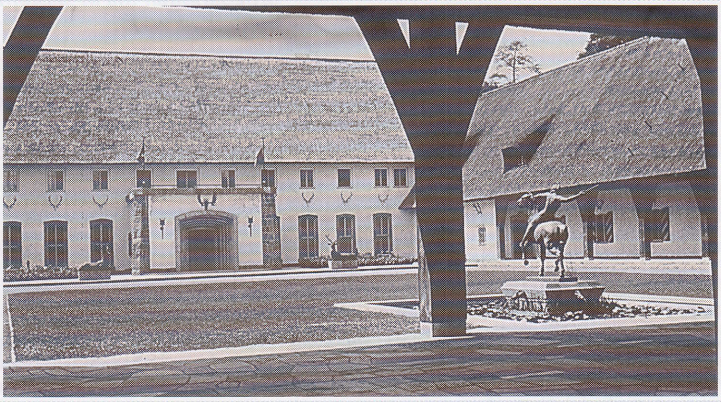

Boven:
Toen de Duitse oorlogssuccessen voorbij waren, besteedde Goering meer tijd aan zijn jachtpaleis dan aan het leiding geven aan de Luftwaffe.

Karl Liebknecht Haus

Het communistische partijhoofdkwartier in Berlijn, vernoemd naar de revolutionair die in 1919 gedood werd tijdens de Spartakisten-putsch. De communisten waren de belangrijkste rivalen van de nazi's in de straatgevechten na de Eerste Wereldoorlog en vooral het partijhoofdkwartier was een belangrijk doelwit voor de bruinhemden.

Op 25 februari 1933, vlak nadat Hitler aan de macht was gekomen, bestormden SA'ers het gebouw. Ze braken in en namen allerlei documenten in beslag. Volgens hun verklaring zaten hier ook plannen bij voor een gewapende staatsgreep tegen Hitler en de nazi's.

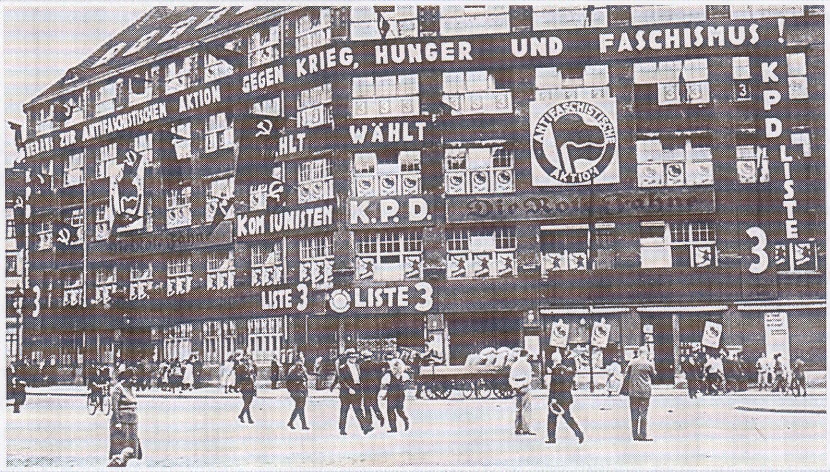

Boven:
De borden op de voorgevel van het Karl Liebknecht Haus in Berlijn maakten meteen duidelijk dat dit het hoofdkwartier was van de Duitse communistische partij. De machtige communisten werden na 1933 door de nazi's verpletterd.

Katyn

In april 1943 vonden de Duitsers een aantal massagraven in bossen vlakbij Smolensk met de lijken van 4500 Poolse officieren. Hun handen waren bij elkaar gebonden en ze waren van dichtbij in het achterhoofd geschoten. Meestal zou een dergelijke daad het werk zijn geweest van een SS *Einsatzgruppe*, maar een neutrale commissie onderzocht het terrein en kwam evenals de Duitsers tot de conclusie dat deze mensen door de Russen gedood waren. Het waren de lijken van Poolse officieren die in 1939 door het Rode Leger tijdens de invasie in het oosten van Polen gevangen genomen waren.

Rechts:
Een Poolse priester vergezelt Duitse functionarissen en vertegenwoordigers van het Rode Kruis tijdens de opgraving in het bos van Katyn. De stoffelijke overschotten van 4500 Poolse officieren die vermoord waren door de NKWD van Stalin waren de stille getuigen dat de Russen qua wreedheid niet veel van de Gestapo konden leren.

Keitel, Wilhelm (1882 - 1946)

Wilhelm Keitel werd op 22 september 1882 in de buurt van Gandersheim in Braunschweig geboren. Als artillerist raakte hij al in het begin van de Eerste Wereldoorlog zwaar gewond door een granaatscherf. Hij bekleedde tot het eind van de oorlog stafposities en maakte carrière in het *Truppenamt*, de clandestiene generale staf onder de Weimarrepubliek. In juli 1933 ontmoette Keitel Hitler voor het eerst. In oktober 1935 werd hij tot hoofd van het *Wehrmachtamt* benoemd. In 1937 werd hij bevorderd tot generaal van de artillerie en trouwde hij met de dochter van de minister van defensie, von Blomberg. Na de ondergang van zijn schoonvader kreeg hij in 1938 het *Oberkommando des Wehrmacht* onder zich. Na de capitulatie van Frankrijk in 1940 benoemde Hitler twaalf nieuwe veldmaarschalken. Wilhelm Keitel, die de vredesonderhandelingen in juni had voorgezeten, was een van hen.

Keitel had weinig aanzien bij zijn mede-officieren die hem bijnamen gaven als 'Ja-Keitel', 'de jaknikkende ezel' en *'Lakaitel'* - een woordspeling op het woord *lakei*. Keitels belangrijkste functie bestond uit de routinetaken als minister van defensie, waar Hitler zijn tijd niet aan wilde verdoen. Keitel was erbij tijdens de bomaanslag op Hitler op 20 juli. Hij zat in de 'Ereraad' die verdachten van de samenzwering in het leger opspoorde en berechtte. De meeste verdachten kregen de doodstraf.

In 1945 stond hij zelf terecht in Neurenberg. Keitel had de orders van de Führer uitgevaardigd. Vaak druisten deze tegen het internationale recht in. Sommige daarvan, zoals het 'Kommissarbefehl', werden gezien als misdaden. Hij werd schuldig bevonden aan deelname aan een samenzwering, misdaden tegen de vrede, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. Hij werd op 16 oktober 1946 in Neurenberg opgehangen.

Zie ook Hitlers Handlangers
Nummer 12: Jodl en Keitel
Zie ook Geheim Hitler archief
Nummer 11: Hitler en de generaals

Rechtsboven en onder:
Vanuit zijn positie als Hitlers chef-staf klom Wilhelm Keitel op tot de rang van veldmaarschalk en kreeg hij het Ridderkruis, ondanks dat hij als lid van de generale staf nooit het bevel had gevoerd over een fronteenheid.

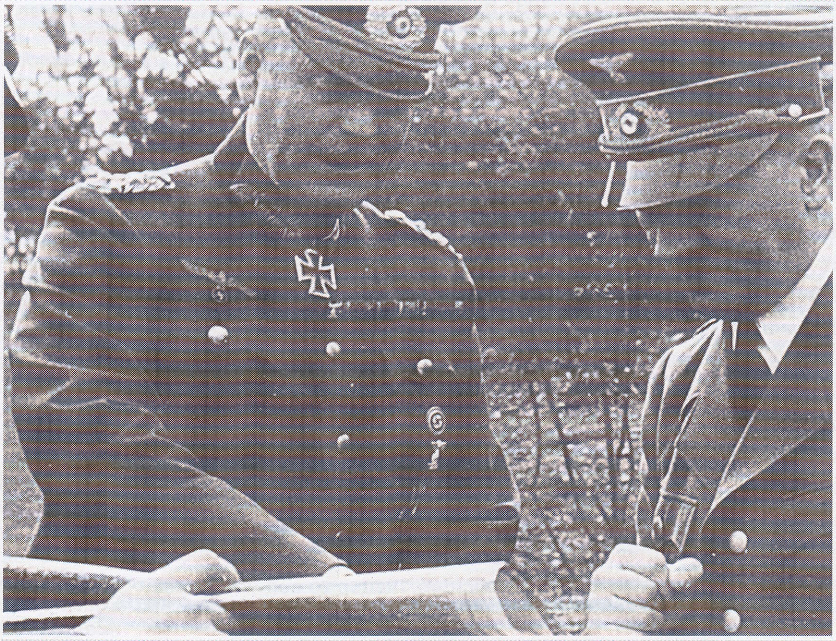

Kempka, Erich (1910 - 1975)

Hitlers chauffeur, Erich Kempka, werd op 16 september 1910 geboren. Hij werd rond 1930 lid van de nazi-partij. In 1932 trad hij bij de Führer in dienst. Hij werd lid van de Leibstandarte-SS en steeg later tot de rang van Sturmbannführer. Hij fungeerde als Hitlers persoonlijke chauffeur en als transportofficier op het hoofdkwartier van de Führer.

Kempka was van 22 april tot 1 mei 1945 aanwezig in de Führerbunker in Berlijn. Op 30 april kreeg hij opdracht 200 liter benzine te halen voor een brandstapel. Na Hitlers zelfmoord hielp Kempka het lijk van Eva Braun naar boven te brengen naar de tuin van de Reichskanzlei om het daar naast dat van haar kersverse echtgenoot te verbranden.

Rechts:
Erich Kempka die in de bunker aanwezig was toen Hitler zelfmoord pleegde, overleefde de oorlog. Hij was een van de weinige ooggetuigen die gezien had hoe het stoffelijke overschot van de dictator verbrand werd. In de jaren 50 schreef Kempka een succesvol boek over de laatste dagen in de Führerbunker.

Keppler, Wilhelm (1882 - 1960)

Industrieel en een van de eerste leden van de nazi-partij. Hij was een nuttige tussenpersoon die contact had met bankiers en andere conservatieven die anti-Schleichergezind waren. Keppler werd in 1927 lid van de nazi-partij en werd in 1931 benoemd tot economisch adviseur van de partij. In 1935 kwam hij bij de SS. Toen Hermann Goering zijn vierjarenplan introduceerde in 1936, werd Keppler langzaam naar de zijlijn verdrongen. Tijdens de oorlog werkte hij op het Ministerie van Buitenlandse Zaken en gaf hij leiding aan diverse SS-ondernemingen.

Kepplers belangrijkste bijdrage aan de opkomst van Hitler en het Derde Rijk was de Keppler-kring. Dit was de groep bankiers, zakenmensen en invloedrijke mensen die door Keppler in 1932 bijeen werden gebracht om de nazi's te financieren en te steunen. De meeste leden van deze kring geloofden dat de nazi's hun belangen zouden vertegenwoordigen in de regering en een effectieve tegenhanger zouden zijn tegen de communisten.

In 1949 werd Keppler veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf vanwege oorlogsmisdaden, maar hij werd in 1951 vrijgelaten.

Zie ook Geheim Hitler archief
Nummer 7: Hitlers medestanders
Zie ook In het Derde Rijk
Nummer 7: De SS-staat

Rechts:
Hoewel Kepplers contacten binnen de Duitse industrie van grote waarde waren voor de nazi-partij, vond men hem als persoon maar zwak en niet al te snugger. Na 1936 had hij nog maar weinig invloed op het economische beleid van de partij en kreeg hij allerlei onbeduidende functies.

Kersten, Felix (1898 - 1960)

De in Estland geboren Kersten kreeg de Finse nationaliteit, nadat hij in 1919 voor de Finse onafhankelijkheid had gevochten. In 1922 studeerde hij fysiotherapie in Berlijn en startte hij zijn eigen praktijk. In maart 1939 behandelde hij Himmler voor maagkrampen. Er volgden daarop diverse doorverwijzingen, zoals Rudolf Hess, Robert Ley en Joachim von Ribbentrop. Kersten kon zich wel vinden in een aantal ideeën van Himmler, waaronder het plan om het Duits tot de officiële taal van Europa te maken, het katholicisme te bestrijden en de paus op te hangen, de oude Germaanse religie te doen herleven en een aanmoedigingsbeleid te voeren voor grotere gezinnen in Duitsland. In de jaren 50 publiceerde Kersten zijn memoires. Hoewel historici er weinig waarde aan toedichten, bieden ze een unieke kijk op de hogere kringen van de nazi-partij tijdens de oorlog.

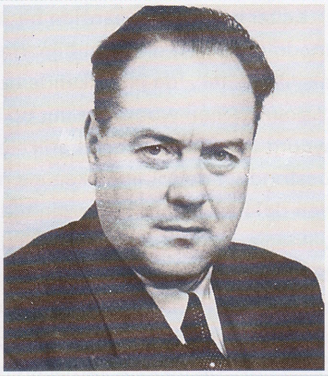

Rechts:
Felix Kersten was een vaardig masseur. Door zijn talenten wist hij door te dringen tot de top van de nazi-partij en werd hij Himmlers vertrouweling. Historici hebben lang getwijfeld aan de betrouwbaarheid van Kerstens memoires, maar recent onderzoek door Himmlers biograaf Peter Padfield heeft duidelijke bewijzen opgeleverd voor de meeste gesprekken die Kersten met de Reichsführer gevoerd zou hebben.